

ଚଉତିଶା ଦ୍ଵାର ।

(ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗ ।)

ଶ୍ରୀ ବିଭାଗ ଦାସ ମହନ୍ତ ମହାରଜାଙ୍କ

ବର୍ଣ୍ଣିତ

ରଚନା ଓ ପ୍ରସାରିତ

PRINTED

BY

The Fraser Printing & Publishing Co Ltd.

SAMBALPUR.

1924.

ମୂଲ୍ୟ—ପାଞ୍ଚଶହ ମାତ୍ର ।

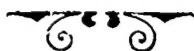
Rs 15/-

ଭୂମିକା ।

ବନ୍ଧୁବର୍ଗ !

ମୁଁ ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳଜୀଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେ ରହି ସମସ୍ତ ଅବସରରେ
ଯାହା କିଛି ମୋର ଅନ୍ତର୍ଗତରେ ଚାନ୍ତିନି ତାହା ହୁଏ ତାହାସବୁ ଅପଣଙ୍କର ସମ୍ମୁ-
ଖରେ ଭୁବନାଳେ 'ଚଉତିସା ହାର' ପ୍ରଥମ ଭାଗ ଦେଖାଇ ଥିଲି ବର୍ତ୍ତମାନ ଦ୍ୱିତୀୟ
ଭାଗରେ ଯାହା କିଛି ମୋର ଅମ୍ଭ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ଘଟିଲା ତାହା ଦେଖାଇ ଦେଲି ।
ଏଥିରେ ଅପଣମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତୃପ୍ରିୟ ହେବ ତାହା ହୋଇ ନ ପାରେ ହେଲେମଧ୍ୟ
ମୋର ଅନୁଜ୍ଞାନଦ୍ୱାରା ଯାହା କିଛି ଦେଖାଇଛି ତାହା ଥରେ ପାଠ କରିବା
ହେଉଛି । ଯଦି ଦୋଷ ଥାଏ ପାଠକଗଣ ଉଦାରତା ଗୁଣରେ ମାର୍ଜନା କରିବେ ।
ଭବ ।

ବନ୍ଧୁବର୍ଗ
ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡବାସ ମନ୍ଦିର
ଗୋପାଳଜୀ ମନ୍ଦିର ।
ସମ୍ବଲପୁର ।

ଚଉତିଶା ଦ୍ଵାର ।

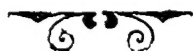
ବିଷୟ ଭାଗ ।

ବନ୍ଦନା ।

ଭାବକୁ ଭାବ ହେଲି ମୁଁ ନାଶ
ଭଗବାନ ମୁଁ ତବ ଦାସ ନିକର
ଭାବ ବ୍ରହ୍ମହୃଦ୍ ବ୍ରହ୍ମବିଗଣ
ଭାଗ୍ୟବତୀ ବ୍ରହ୍ମବେଦ ଯୁକ୍ତାଣ
ଭକ୍ତିଭରେ ଧ୍ୟାୟେଁ ଅହେ ଗଣେଶ
ଭୟାନକ ଭାବ ଭବେ ଭବକ
ଭବାସ୍ଥିବେନାବ ଭସାଇ ଦେଲି
ଭାଗ୍ୟବାନ ଦେବାକୁ ଭାବ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର
ଭାବୁକା ଖୋଜିଣ ଭବେ ହତାଶ
ଭଗବାନ ମୋହର ଫେଡ଼ି ଦୂର୍ଦ୍ଦଶା
ଭୂସମ୍ପଦକ ଫଳଦ ହେବ
ଭରସା କର ରେଖା ଦେଖାଇଲି
ଭାସୁଥିବା ଆଶା ଯୋଗକୁ ମୋର
ଭାସ ଆଶାରେ ବନ୍ଧୁକୁ ଦେଖି
ଭୋଗହେବା ବାର୍ତ୍ତା ତେଣେ ସେଯାଉ
ଭୁବୁଦ୍ଧିବ ପ୍ରେମ ନାବ ଗୋଟିକ
ଭୟଛି ସ୍ନେହ ଯୋଗକୁ ମୁଁ ଧର
ଭଜି ନାରାୟଣ ମୋଦନ ଶେଷ

ଭ୍ରମଇଁ ଭବକ ନାହିଁ ମୋ ବାସରେ [ଦୋଷା]
ଭାବ ବନ୍ଧୁହୁଅ ଦାସ ଭୂପର ॥ ୧ ॥
ଭଜି ଭୁ ପାର ଲଗାଇ ଧ୍ୟାନ ॥ ୨ ॥
ଭାଗ୍ୟରେ ଦିଅମା ଶବ୍ଦକୁ ଅଣି ॥ ୩ ॥
ଭାବ ମୁରକର ପଦ ପ୍ରକାଶ ॥ ୪ ॥
ଭବାସ୍ଥିବ ଚିତ୍ତ ଦେଖିବି ମୁଁ କି ॥ ୫ ॥
ଭାଗ୍ୟଫଳ ଦୟା କେଣେ ଥୋଇଲି ॥ ୬ ॥
ଭଲ୍ଲ ଭୁକ୍ତାଶ୍ରୟ ଅନୁରକ ॥ ୭ ॥
ଭାବବନ୍ଧୁ ହସ୍ତ ହୋଇ ନିରାଶ ॥ ୮ ॥
ଭୁକ୍ତ ଭୋଗଧାର ବଢ଼ୁଛି ଆଶା ॥ ୯ ॥
ଭକ୍ତି ଭ୍ରମ ହେବା ଲଗାଅ ଭାବ ॥ ୧୦ ॥
ଭିତ୍ତାହୋଇ ହେବ ରକ୍ତରେ ଗଲି ॥ ୧୧ ॥
ଭାସି ଆଶାରେ କେଦେବ କର ॥ ୧୨ ॥
ଭଜୁଛି ଭାଗ୍ୟରେ ଲୋଗ ହେବକି ॥ ୧୩ ॥
ଭଗାର ଦେହଜ ନାଶ ସେ ହେଉ ॥ ୧୪ ॥
ଭୁବନ ଭିତର ଟାଣିଣ ରଖ ॥ ୧୫ ॥
ଭରସା ଦେଖାଇ ରଖ ଏ ତର ॥ ୧୬ ॥
ଭାବେ ଜଣାଇଲି କହାଣୀ ଦାସ ॥ ୧୭ ॥

ଚଉକିଶା ଦ୍ଵାର ।

ପ୍ରାର୍ଥନା ।

— ୧୫୦୫ —

ଅଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ ବାଣୀ

କରଯୋଡ଼ି କହେ ଭାବ ହେ ବଞ୍ଜ । ଖଟିବା କାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ ଅନଭଞ୍ଜ ।
ଗନ୍ଧନ ସଂସାର ବସସ୍ତ୍ର ଜାଣ । ଘାତାୟିବା ଭାବ କରି ଚିହ୍ନ । ଭୁଲିଥିବା ଭାବ ।
ଗୁଣ୍ଡେଷେ ନେଇ ହୃଦେ ବସି ଠାବ । ୧ ।

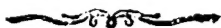
ଛବି ଗୁଣ୍ଡେଷରେ ଦେବା ମାନସ । ଜଣାଇ ଦେଇଅଛୁ ଭାବବସ ।
ହିମିତେ କାଳକୁ ଚବି ସେ ନାଶ । ନିୟମ ବୁଝି ପାଠକର ବସ । ଚିତିଥିବାବାଢ଼ି ।
ଠାବ ଦେଖାଇଲେ ମମ ଯୋଗ୍ୟତା ।

ଜୁକାପକାର କହୁଛୁ ତୁମ୍ଭକୁ । ଦ୍ଵାଲେ ଗୁହଁ ଏହି ରବି ଭାବକୁ ।
ଅଶ ବ୍ୟାସବଳେ ମୁଁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ । ଚନ୍ଦ୍ର ଗୁଣେ ଯାହା ସେ ଉଲ୍ଲୁଷ୍ଟ । ଅସୁହୋଇବଳ ।
ଦୟାଦ ହୃଦୟେ ମୋତେ ସେ ନ୍ୟାଜ । ୨ ।

ଧାରଣୀସ୍ତ ଧାମ ହୃଦୟେ ଭାବ । ନାନା ଶୈବଦେ ଜଣାଇ ଦେଲ ।
ପରମାତ୍ମାରେ ବୁଝିବସ ଅଳ । ଫଳ ପାଇବା ଅଶା ଦୂର କଲ । ବସର ନୋହିବ ।
ବିଲମ୍ବରେ ଗୁହଁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେବ । ୩ ।

ମର୍ମରୁ ଯାହା ଦେଲ ମୋ ପ୍ରକାଶ । ସତନ ମମ ନିଅ ହୃଦକୋଷ ।
ରସାତ୍ମକରେ ଭଜବ ଉତ୍ତାପ । ଲଗାଅମନ ଚିତ୍ତନ୍ୟ ସନ୍ତୋଷ । ବୋଲୁଅ ଗୁଣ୍ୟାଦ ।
ସବୁ ଜନମନ ଖଣ୍ଡାଅ ଭ୍ରାନ୍ତି । ୪ ।

ସତ୍ତ୍ଵଗୁଣ ସମସ୍ୟା ବୁଝିବାକୁ । ସନାତନ ଧର୍ମ ଧାର ଭାବକୁ ।
ଦର୍ଶିତ ଦର୍ଶଣ ଦରନ୍ଦ ଦୟା । ଯାତକର୍ତ୍ତାହୁଏ ଭାବ ଯେ ତାହା । ଶୁଣ ଦବ୍ୟରସ ।
ଗୀତେ ଜଣାଉଛୁ ବିଦାୟ ଦାସ । ୫ ।

ସ୍ତ୍ରୀମଧ୍ୟଦେବୀ ଶ୍ରୀ ସୋମଲେଖାଙ୍କ ଜଣାଣ ଓ ପ୍ରାର୍ଥନା ।

— ୧୫୦୬ —

ଶୁଣ ସାବେଶ

ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ଅଧ୍ୟାତ୍ମାତ୍ମା ଭାବ ଏ କାଳେ ଗୋ । ମାଗୋ ସୋମଲେ । ଦୋଷା ।
ଦମକ ଶୁଣରେ ଶୁଣିଯାତ । ଦମନ ଦୁଷ୍ଟ କଲ ବହୁତ
ଦମ୍ଭ ବାଦସା ପାଇଁ ଖରବୁ । ଦର୍ଶନାୟ ଦୋଳଥିଲ ଜନଙ୍କ ମେଲେ ମୋ । ୧ ।

ଦମରୁଣେ ରାଜ୍ୟ ରକ୍ଷା ଶୁଭ । ଦମନ ବାରିଣୀ ସମଲଭ ।
 ଦେବା ଜଗତ୍ ଧାରୀ ରୂପ ବହୁ । ଦୟାଦ ହୃଦୟ ନୋହୁଛି ତ ଏକାଲେ ତେ । ୧ ।
 ସୃଷ୍ଟି ମଣ୍ଡପ ତୋ ମାଗଣଶ୍ରୀ । ରତ୍ନଗର୍ଭ ଚନ୍ଦ୍ରୋପ୍ପଳା ପିଣ୍ଡ ।
 ନରୁହୁଁଛ ତବ ପାଦପଦ୍ମ । ବାହୁଡ଼ ଅଶାନ୍ତ ବାନ୍ତି ରୂପ ଶୁଭଲେ ଗୋ । ୩ ।
 ଜଗଦମା ପଣସୀ ବୋଲଇ । ଜାଗତ ନୋହିଁ ଶୂର୍ଦ୍ଧ ବଧାଉଁ ।
 ଦଳନ ନିବାଣ ଗୁଣ ବହୁଁ । ବର ଅରପ୍ତ କେନେଲ ଶୂର୍ଦ୍ଧ ନିଷ୍ଠଲେ ଗୋ । ୪ ।
 ତବାଶ୍ରିତ ହୋଇ ଜନ ରୁଣ୍ଡ । ରଖମା ବରଦେ ଗୀର ତୁଣ୍ଡ ।
 ଶୁଣି ଦାରୁଣ ଦେଲକ ପିଣ୍ଡ । ତବାଶ୍ରିତ ଚନ୍ଦ୍ରାକ୍ଷିରେ ଶୁଷି ରହିଲେ ଗୋ । ୫ ।
 ଦେଶ କାଳ ଗତି ଦାଣ୍ଡେ ବସି । ଶୋଭା ତୁଳି ଜ୍ୟୋତି ତବ ନାଶି ।
 କାନ୍ତିତବ କେ ଶୁଭ ବସି । ବିଦାସଦାସ ବହୁଲ ଶୂର୍ଦ୍ଧ ସଞ୍ଜୋଳେ ଗୋ । ୬ ।

—୪୦୪—

ମାନଭଞ୍ଜନ ଚୈତିଶା ।

—୪୦୫—

ରାଗ ଚୈତ୍ରୀ ।

କରଣ ଭୁଞ୍ଜେ ବିଦାର ବ୍ରଜାଙ୍ଗନା ନାରାବର କାନ୍ତ ହୋଇ କୃଷ୍ଣଗୁଣ
 ରସ ବିଷୟ । କଦସଖି କୃଷ୍ଣପ୍ରିୟା କେ ଅଛନ୍ତି ରାବ ତାହା ଜଣାତ ନ ଗଲ ଏହା
 ଲଗେ ସଖୟ । କୃଷ୍ଣକୁ ସେ ପଶୁରୁଁ ଯାଇ । କାହାର ଅଛନ୍ତି ସେ ସେ
 ପ୍ରେମାଙ୍ଗ ସାଇଁ ॥ ୧ ॥

ଖଗପଇ ସୁଦର୍ଶନ ଜଣାନ୍ତି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସ୍ଥାନ ଅମ୍ବୁମଧ୍ୟେ ବଳବାନ କେ ଅଛୁଁ
 ରହି । ଖପାହୋଇ ଗୋପବାଳୀ ଏସମୟେ ଅସି ମିଳ ରୂପଗୁଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣତବ କେପ୍ରିୟ
 ସାଇଁ । ଖଲ ବୁକି କରଣ ଲକ୍ଷ । ଯାନ୍ତି ହୁଅ ଗୋପଗୋଇ ଭାବନା ରଖ ॥ ୨ ॥

ଗରୁଡ଼ ଗମନୁସାଇ ଶିଖିନାବନରେ ବହୁଁ ଦନୁମାନ ମହାସାର ରାମଙ୍କ
 ଦାସ । ଗମ ବିନତାନନ୍ଦନ ରାମନାମେ ଅମରାଣ ବରୁଅଣ ଦନୁମାନ ଚୋଷିମାନସ ।
 ଅଜ୍ଞା ଦେନିସାଇ ଗରୁଡ଼ ଗମି ନପାରି କଦନ୍ତି ବୁଦ୍ଧ ମାକଡ଼ ॥ ୩ ॥

ଘଟାଇ ନ ପାରେ ଭାଇ ଦନୁମାନ ଛନ୍ତିବାହିଁ ଦେଖାଇ ଦିଅ ମୋ ବନ୍ଧୁ
 ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ଟେକ । ଘମଣ୍ଡ ଦେଖାଉବନା ବସୁବୁଦ୍ଧ ବଳସ୍ଥାନା ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ଅନ୍ତର
 କର କର ବିବେକ । ଦାରିବା ଭାବରେ ଧଇଲେ । ଦୋଷାଦ୍ଧିବା ଦୂରେ ଥାଉ
 ନଟଲେ ତୁଲେ ॥ ୪ ॥

ଭବସୁ ହୋଇଲାନି ନିଷ୍ଠସୁ ଏ ଦୁନିଆଁ କଲେ ମୋ ଗର୍ବ ଗଞ୍ଜନ
ଏ ମହାକାବି । ଉଦ୍ଭାବିତ ଶରଣେ ଦୁନିଆଁ ସେ ବୋଲନ୍ତି ଏବଂ ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରକାଶକ
ହୁଅ ଦେଖାଇ । ଉଦ୍ଭାବନରେ ସେ ଉଦ୍ଭାବିତ । ପ୍ରକାଶ କର ସେ ଅଛି ତୁମ୍ଭ
ବୁଦ୍ଧି ॥ ୫ ॥

ଚନ୍ଦ୍ରଧର ସେ ଦରୁର ତାଙ୍କ ଦାସ ହୋଇକରି ଅପମାନ ପାଇଲି ମୁଁ ତୁମ୍ଭର
ପୁତ୍ର । ଚରଣରେ ପୃଷ୍ଠେହର ନାନା ଦୁର୍ଗମରେ ଧରି ମୁଗ୍ଧର ଯୁଦ୍ଧକଲି ଏକାନ୍ତ-
ବଳେ । ଶୂନ୍ୟ ବସ୍ତୁକୁ ଅପଣ । ତମଜ୍ଞର ଦେଖାଇଲି କାରୁଣ୍ୟ ଗୁଣ ॥ ୬ ॥

ହୃଦାନ୍ତେଷରେ ଭାବିତ ଅସିଛି କହ ବୁଦ୍ଧି ବାଳହନ୍ତା ଅମରଣ ଦେଇ
ଅଛନ୍ତି । ଜଳନା ନ ବୁଝି ଗମ ଦୁନିଆଁ ବୁଝିମର୍ମ ଅଗ ଯାଅ ମହାକାବି ଯାଏଁ
ଝଟକ । ଛବିଦେଖି ଛନ୍ଦକୁ ବନ୍ଧୁ । ଛଟା ଦେଖି ଗମିଲେ ସେ ଅକାଶେ ଯାଇ ॥ ୭ ॥

ଜଗନ୍ନାଥୀ ଜାଣିକରି ସୁଦର୍ଶନକୁ ହକାରି ଅଜ୍ଞା ଦେଲେ ମୋର ପୁରେ
ରକ୍ଷକ ହୁଅ । ଜଣାଦେବ ତୁମ୍ଭବଳ ସୁରକ୍ଷକ ହେବାଭାଳି କାହାକୁ ତୁମ୍ଭେ ନ ଛାଡ଼
ହାରରେ ଥାଅ । ଜୟଶୀଳ ହେବାକୁ ଧାଇଁ । ଯାଇ ଜାଗ୍ରତରେ ଚନ୍ଦ୍ର ପୁରେ
ପ୍ରମୁଦ ॥ ୮ ॥

ଝଲକାଙ୍ଗୀ ଗୋପବାଳୀ ତାଙ୍କୁ ଡାକି ବନମାଳୀ ଝଙ୍କରୁପ ହୁଅ ନିଜ
ଇଚ୍ଛାରେ । ଝଟକବା । ସବେଶ ବୟାହାର ଯେଉଁ ମାନସ ଶୋଭାକୁ ଦେଖାଇ
ଅସ ଅଶି ରୂପରେ । ଝଟ ଦୁନିଆଁ ଅସର । ଝଲକା ଜାନକୀରୂପ ଦେଖିବ
ସେହି ॥ ୯ ॥

ନିୟମିତ ଜଗନ୍ନାଥ ଗାଳାମୁର ଜ୍ୟେଷ୍ଠପ୍ରଭା ହୁଅ ସୁମିଶ୍ରାନନ୍ଦନ ଭାବ
ସ୍ଵଚିତ୍ । ନିଗମ ବିଷୟ ବୁଝି ଦୁନିଆଁ ଅସେ ଗଢ଼ି ଧନୁଷୀଣେ ସଜହୋଇ ଅସ
ତୁରନ୍ତ । ନିତ କାନ୍ତି ଆପେ ବଢ଼ାଇ ନିଗମରେ ରାମମୂର୍ତ୍ତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହୋଇ ॥ ୧୦ ॥

ଟକଟକା ହୋଇପବେ ବେଗ ହୁଅନ୍ତି ସେ ଗବେ ଟାଣରଣା ହେବ ଭାଳି
ସେ ଗୋପ ବାଳୀ । ଟଙ୍କାର ଧ୍ବନି କରଣ ବଳରାମ ଧନୁଷୀଣ ଧରିଉଠା ହେଲେ
ଯାଇ କୃଷ୍ଣ ପୁଲୀ । ଟମକସେ ବାଜିଲି ତହିଁ । ଟାକ ଭାଙ୍ଗିଛନ୍ତି ତହିଁ ସେ ଗୋପ
ଗେଲି ॥ ୧୧ ॥

ଠାରି ସତ୍ୟଭାମା ଡାକି ଜାନକୀ ରୂପହେରୁକ ଅଜ୍ଞନା ସୁତ ଅସ୍ତ୍ରକୁ କରିବ
ଲକ୍ଷ । ଠଉର ହେବାକୁ ଭାବ ସତ୍ୟଭାମା ନିଜଛବି ମନଚିତ୍ ନିବେଶିଲେ ପାଇବା
ମୋକ୍ଷ । ଠୁଲ ଅସ୍ତ୍ର ସେ ପାଟବଣୀ । ଠିକଣା ହେବାକୁ ବେଶବୁଷାରେ ବସି ॥ ୧୨ ॥

ଡର ହୃଦୟେ ବହୁଣ କି ବୋଲିବେ ନାରାୟଣ ଗମେ ବିନତା ନନ୍ଦନ ।
ଅକାଶ ମାର୍ଗ । ଡାକରା ଅସିଛି ଭାଳି ତାଙ୍କୁ ମାରି ଦୁନୁବଳୀ ଅର୍କବାଟେ ଗରୁଡ଼

ପଳାନ୍ତି ସେ ଅଗ । ତାହାନ୍ତି ସେ ଅସ ବୋଲଣ । ଡୁବିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରା ସାଗରେ ଗରୁଡ଼
ଜାଣ ॥ ୧୩ ॥

କାହିଁ ଶବ୍ଦକାଶେ ଶୁଭଲ ସେ ବ୍ରଜଦେଶେ ବାର ଦୁନୁମାନ ଅସିବାର
ଜାଣିଲେ । ଭଲହଲ ଗୋପବାଳୀ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଶମ୍ଭୁରେ ମିଳି ରାମମୂର୍ତ୍ତି ସତ୍ୟସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ
ଦେଖିଲେ । ହଲଧର ଲକ୍ଷ୍ମଣବେଶ । ହସତ୍ରେ ବ୍ରଜାଙ୍ଗନା ହେଲେ ପ୍ରବେଶ ॥ ୧୪ ॥

ଅଶି ହୃଦେ ଦୁନୁମାନ ପ୍ରବେଶିଲେ ବୁଦ୍ଧାବନ ପ୍ରଜ୍ଵଳିତ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣନ ଦ୍ଵାରରେ
ମିଳ । ଅଶାରବା ଦୁନୁମାନ ବାର ଏହା ହୃଦେମଣ ବାଟ ଶୁଭ୍ର ସିନ୍ଧୁ ଅମ୍ବେ ରାମଙ୍କ
ଭୁଲେ । ଅନାର୍ଯ୍ୟ ତାର ଗୁଣ ଦେଖି । ଅଶି ଖଣି ବାମଦରେ ଧରିଲେ ଟେକ ॥ ୧୫ ॥

ସିଲେକେଶ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଅଭିଷେକ ଉପଲବ୍ଧ ପ୍ରାଣେଶ୍ଵର ଠିଆହୋଇ ଲକ୍ଷ
କରନ୍ତି । ଚ୍ୟୁତ କଲ ମା ଜାନକା ଅନ୍ୟନାଶ ଅଶିଯୋଗୁଁ ନମସ୍କାର କହିଁ ହେବ
ଦୁନୁ ବଦନ୍ତି । ତାପିତ ଯେ ସେ ସତ୍ୟସାମା ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରାବେ ଜମ୍ବବତଙ୍କର
ଗାରିମା ॥ ୧୬ ॥

ଠକାହୋଇ ଅକ୍ଷୁସଖି ଜଣେ ଅସି ଯୋଶିହୋଇ ଅପମାନ ପାଇ ଦୁନୁ
ନେସିରେ । ଆଟ ନରନାଶକର ଉଚ୍ଛ୍ଵଳେ ସେ ବ୍ରଜସ୍ଵର ଥୋକେଯାଇ ଜଣାଇଲେ
ରୁକୁଣୀଠାରେ । ଥିଲେ ପାଦ କର୍ମରେ ପାତ । ଅନ୍ତରାଶ୍ରୟରେ କଲେ ସେ ନେସି
ପାତ ॥ ୧୭ ॥

ଦରବଜା ଦୁନୁମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରସକଳ ବୁଦ୍ଧନ୍ତ ଅସା ବାପଧନ ବାୟୁ ନନ୍ଦନ ।
ଦେହଲକୁ ଉକ୍ତି ଶୁଣି ଦୁନୁ ଜଗତ୍ପାତ ଚଳି ସାମ୍ବାଜରେ କଲେ ତହିଁ ସେ
ଦରଶନ । ଦରିଦ୍ରତାରୁପ ଦେଖିଲେ । ଦୁଃଖିଏ ଦେହୁଛନ୍ତି ମାତ ରୂପଗୁହଁଲେ ॥ ୧୮ ॥

ଧାରଣୀୟ ନାଶକର ସୁପ୍ରକାଶ ସୁଧଧାର ଅବର ଗୁହବେତାର କର
ବିବେକ । ଧନାଗମ ଧନାଧ୍ୟକ୍ଷ ଧନାରେ ହବାର ଲକ୍ଷ କାଳକୁ ବୁଝିଣ ଭେଷ
ଭାବନା ରଖ । ଧାନେ ନରକ୍ଷୁଦ୍ର ମୁଁ ନୁହେ । ଧର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଧର୍ମବଳରେ ସଦା ମୁଁ
ଥାଏ ॥ ୧୯ ॥

ନବ୍ୟ ସଖୀଗଣକିଏ ଲକ୍ଷକରୁଥୁ ମାଏ ରଖିଛନ୍ତି କେଉଁ ଚନ୍ଦ୍ରା ମର୍ମ ବୁଦ୍ଧନ୍ତ ।
ନରକ୍ଷୁନ ନିରାକାର ବିରୁଚରୂପ ଉତ୍ତର ତାଙ୍କଆଶୁ ଅବତାର ଶ୍ରୀରାମ ଚତୁ ।
ନିଷାମରେ ତପସ୍ୟାକାଶ । ନୈମିଲ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକ ସେ ଗୋପବାଳୀ ॥ ୨୦ ॥

ପରବ୍ରହ୍ମ ଚତୁରାଶି ଶୁଣିତାହା ଦୁନୁମାନ ପରମାଧୀଶ ମହାସ୍ଵେଦକଦାସ ।
ପ୍ରଣାମ କରୁଛୁମାତଃ ହେତୟୁଧନ ବୁଦ୍ଧନ୍ତ ଜଣାତ ଅଛୁ ମୋତିତ୍ ଦାସଭୂଧରି ।
ପ୍ରବେଶିଲ ଦ୍ଵାପରେ ଅସି ପାଇଲି ଦର୍ଶନ ମାତଃ ତୋପାଦ ଘୋଷି ॥ ୨୧ ॥

ଫୋପାତି ଦେଲକ ମୋତେ ଏହା ଭାବୁଥିଲି ତତ୍ତ୍ଵେ ଶୁଭକାଳ ପାଇ ଫର୍ତ୍ତ ।
ଦର୍ଶନ କଲି । ପିଠିଗଲ ମୋ ସନେହ କାଳକୁ ଦେଖାଇ କହ ନିଷଣ୍ଠା ବାଞ୍ଛି ।
ଲଭ ଅନ ପାଇଲି । ଫେଡ଼ୁଥିଲି ମୁଁ ତବ କଷ୍ଟ ଫଳଖାଇ ନାଶକଲି ଅଶୋକ
ଦୁଷ୍ଟ ॥ ୨୨ ॥

ବର ଦେଇଥିଲ ମୋତେ ଶ୍ରୀ ଜାଣ ହୁଅ ଜଗତେ ଦ୍ଵାପରେ ବୃନ୍ଦାବନରେ
ସାକ୍ଷୀ ଦେବ । ବର ମାର୍ଗଶ୍ରେଷ୍ଠରୁଷି ଅନୁସ୍ଠା ଅଭିଳାଷି ରଘୁବର ଅଜ୍ଞାପୋଷି
ବାବବୁଝିବୁ । ବୃନ୍ଦାବନ ବେଦାରସୁଲୀ । ବୃନ୍ଦାରଣ୍ୟ ଗୋପୀଗଣ ପ୍ରେମରଥକ ॥ ୨୩ ॥

ରକ୍ରମଧ୍ୟେ ହନୁଶ୍ରେଷ୍ଠ ରୁକ୍ମଣୀଙ୍କ ବାବେଦୁଷ୍ଟ କରଯୋଡ଼ି ଗଲେ ଯାଇ
ଶ୍ରୀରାମ ପାସ । ଚଣ୍ଡାଭବା ଏବଂର କଲ ଜଗତ ଈଶ୍ଵର କଟୀରାଗେ ବି ରହିଛି
କର ପ୍ରକାଶ । କୃଷ୍ଣ ଦୟା କହନ୍ତି ବର ଭାବ ମୋହନ ମୂରଲୀ ମୋହେ
ତ୍ରିପୁର ॥ ୨୪ ॥

ମର୍ମ ନ ପାଇଁ ମଉକ ନରୁଛି ମାତା କଉକ ସୁଦର୍ଶନ କରେ ଅଛି ନିର୍ବି
ପଣ । ମନେ ଲଗାଇଣ ଧ୍ୟାନ ପାଣି ଯୋଡ଼ି ହନୁମାନ କହ ଅଦେ ରଘୁଗୁଣ
ଏତକ ଗୁଣ । ମମମନେ ଥୟ ନ ପାଇ ମାଜାଙ୍କୁ ନ ପଶୁରିଣ ଅସିଲି ଧାଇଁ ॥ ୨୫ ॥

ସାର ଅଙ୍ଗ ଚୟୁଙ୍କର ଉଦ୍ଘାସେ ମେଦନଭାତ ଶ୍ଵେତକର ସିନ୍ଦୂତ୍ର ଯା
ହୁଲିନା ଦେଖ । ଜଗତ୍ ପ୍ରହ୍ଳାଦ ମୁର୍ତ୍ତି କୋଟିମୂର୍ତ୍ତ୍ୟ ସାରକାନ୍ତି ନାରାୟଣ ଅଙ୍ଗୋପୁତ୍ର
ଭାବକୁ ରଖ । ନାରାୟଣ ଚକ୍ରନାମରେ । ସାରଦୋଷଣୀ ବାଜୁଛୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶରେ ॥ ୨୬ ॥

ରଣେ ନନ୍ଦଦୋଷ ଜାନ ଅଶ୍ଵମଧ୍ୟେ ସୁଦର୍ଶନ ଏହା ବୁଝିନାହିଁ ଅନ ଏ
ବୈଦୁର୍ଯ୍ୟ । ରଘୁଙ୍କର ଉକ୍ତି ଶୁଣି ହନୁମାନ ଯୋଡ଼ିପାଣି ରଖାଇଲ କରେ ଆଶି
ତୁଟାଅଗ୍ରାନ୍ତି । ରଖିଅଣି ହୃଦୟେ ଜ୍ଞାନ । ରଚନା ସମୁଖେ ଅହଂ ପ୍ରକାଶମାନ ॥ ୨୭ ॥

ଲୟବର ହନୁମାନ କାର୍ଯ୍ୟ ମୋ ଗର୍ବ ଗଞ୍ଜନ ତେଣୁ ଭାଙ୍ଗିଲି ମୁଁ ଟାଣ
ବସୟ ଭାବ । ଲଖାଇଲେ ଅହଂକାର ଭାବଲିଏମାନଙ୍କର ଗର୍ବକୁ ଖର୍ବ ନକଲେ
ବସ ଉଭବ । ଲବଣ୍ୟ ଯେ ଏ ଗୋପବଳୀ । ଲକ୍ଷକଲ ସୁଦର୍ଶନ ଗରୁଡ଼ବଳ ॥ ୨୮ ॥

ବରଗିର ସେ ମୁକାର ଦେଖାଇ ହେବାକୁ ସାର ତବ ଅମରଣେ ଶାନ୍ତି
ଭଜିଲେ ରହି । ବଳିଷ୍ଠ ଯେ ନିଶାତର ହୋଇଥିବାର ସଦ୍ଵାର ମନରେ କର
ବିଶ୍ଵର ଗର୍ବକୁ ଦହି । ବସୁଭାଗ ଉଦ୍ଘାସ କାଣ । ବାସଦେବ ନାମ ଶୁଭ ଯୁଗରେ
ପୁସ ॥ ୨୯ ॥

ଶରଣାଗତ ମୁଁ ଦାସ ବି ଜଣାଏଁ ତୁମ୍ଭପାସ ସମାନଧ୍ୟ ଗୁଣ ଦେବ କାହାର
ଠାରେ । ସଶୟ ମନାରେ ରହି ସଂକେଶର ରୂପଗୁଣ ବହୁସ୍ତ ଦେଉଛୁଁ ମୁହିଁ ଭାବନା
କରେ । ସଦାଦାସ ଦାସାନୁପ୍ରସିଦ୍ଧ । ମମୟା ଯା ଦେଖାଇଲଦେଲ କି ଯୁକ୍ତି ॥ ୩୦ ॥

ସହଦର୍ଶନ ହୃଦବନ୍ଧୁ ଶହପ୍ରକାରେ ଭାବପ୍ରାଣୁ ଶହଦର୍ମକୁ ସେ ନ ଧାର
ଏକାକ କଲ । ସତ୍ତ୍ୱରୁପ ଗୁଣଦେଇ ସତ୍ତ୍ୱବର୍ଗ ଦୁଃଖ କଥାଇଁ ସଖାଳ ସେ ଗୋପ
ଗୋର କର ଶୁଣିଲ । ସୋଡ଼ଶୀଏ ଚକ୍ରାଘାତ ଶୋଭଣୋପଗୁର ବଧ ପୂଜାକୁ
ଧାୟି ॥ ୩୧ ॥

ସଲଗ୍ନ ସଲପନନ ମାନହନ୍ତା ନାରାୟଣ କଲିଏହା ନିଶ୍ଚୟଣ ତବ ଅଗରେ
ଅଗୋଧକ ଅହେହରି ସପ୍ତସୃକ ରସାକାଶ ସପ୍ତବ ରହୁଲ ତବ ଏମର୍ତ୍ତ୍ୟସୁରେ ।
ସୁଦର୍ଶନ କରୁଛି ଟାଇ ସଷ୍ଟାଙ୍ଗରେ ପ୍ରଣିପାତ ହନୁ ସେ ତହିଁ ॥ ୩୨ ॥

ହସପ୍ରୀବ ହେମ ଶଙ୍ଖ ଗଦାପଦ୍ମ କରେ ରଖା ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗୁଣ ଶୁଣିଣ ବଦାୟ
ହେବ । ହରିପ୍ରିୟା ସୁଦର୍ଶନ ସଙ୍ଗେ ଗରୁଡ଼ ବାହନ ଦୋଷ ନ ଧରିବମମ
ଶୁଦ୍ଧିହର । ହରିକର ଅଶ୍ରୁପୀ ମୁହିଁ । ହର୍ଷାନନ୍ଦେ ହରିପାଦ ଥିବ ସେ ଧାୟି ॥ ୩୩ ॥

କ୍ଷମନୀୟ ରତ୍ନସାର ସମସ୍ତକୁ ଯୋଡ଼ିକର ଯାଉଛୁ ମୁଁ କର୍ମଧାର ସୁବାସ
ଗୁଣି । ଶୋଭରରେ ଭଜମାତ ଚାକ୍ରପାଦେ ପ୍ରଣିପାତ ଯାଉଛୁ ଅଞ୍ଜନା ସୁତ ମାଗୋ
କୁଳୁଣୀ । ଖ୍ୟାତକଲ ହରି ବଳାସ ବାୟୁହୋଇ ଗ୍ରମୁଅଛି ବହାସଦାସ ॥ ୩୪ ॥

— ୪୦୫ —

ଦୁର୍ଗା ଦଳନ ଚଉତିଶା ।

ଶୁଣ ରସକୁରଲ ।

କରୁରବ ଥାଟେ ସେ ଭ୍ରମସେନ । କରୁଲ ନେତ୍ରେ କମ୍ପାଇ ବଦନ ।

କରେ ଧରିଣ ସେ ଗହର ରାତ । କରଇ ଲକ୍ଷ ଦୁଶାସନ ନୀର ଯେ ।

କାହିଁ ଅଛୁ ସେ ପାମର ଯେ ।

କରିବ କେଶ ବନ୍ଧନ ଦ୍ରୌପଦୀର କନ୍ୟା ଅଛୁ ଆଜ ମୋର ॥ ୧ ॥

ଖଣ୍ଡିତ କରିଣ ରଥ ପଦାତ । ଖରେ ଦୁଶାସନ ଉଡ଼ାଇ କାର୍ତ୍ତି ।

କ୍ଷେପି ଅସିଲ ଭ୍ରମଥୁବାସାଏ । ଖଣ୍ଡେ ଦୂରେ ରହି ସତ୍ୟ ଦେହେ ସେ ।

ଖସି ପଳାଇବା ଭାବେ ସେ ।

ଖୋଜିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଭ୍ରମ ମଉଥୁଛୁ । ନରହୁଁ ଏଠାରେ ଲବେ ଯେ ॥ ୨ ॥

ଗର୍ଜିଣ କହର ସାର ପାବନା । ଗମିଲୁ ଦୁଶାସନ ମନ ଜାଣି ।

ଗୋସା ଦ୍ରୌପଦୀର କେଶବନ୍ଧନ । ଗରିଷ୍ଠ ହୋଇଛୁ ତାହା ତୁ ଜାଣରେ ।

ଗଦାଧରି ହୁଅ ଠିଆରେ ।

ଗଦାୟୁକ୍ତପରେ ଗାନ୍ଧୀ ଯୁଦ୍ଧଦେବ । ଦେଖିବେ ଯେ ବଳୀ ଏହା ସେ ॥ ୩ ॥

ଘୋର ରତ୍ନ ଶ୍ରମର କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣି । ଘଟିଲୁ ବିବାଦ ଏହାସେ ଜାଣି ।
ଦେନ ଗଦାବର ହେଲୁ ସେଠିଆ । ଘାତୁକ ବଳ ଦେଖିଛୁ ମୁଁ ଏହା ସେ ।

ଗଠାଇଣ କର ଲକ୍ଷ ସେ ।

ଗନ୍ଧସ୍ତ୍ର ସୁନ୍ଦରେ ରାଜିବି ତୋ ସମ୍ପ୍ର । ଦେଖିବେ ହିଁ ପୁର ଲୋକ ସେ ॥ ୪ ॥
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵ ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରାୟେ ହେବୁ ତୁହି । ଉଦବେଗେ ଦୁଶା କହୁଛୁ କି ଏହି ।
ଉପାଦିବି ତୋର ସେ ଏହି ଭୁଜ । ଉଡ଼ାଇବି ଜାତି ଦେଖିବେ ଗୁଜା ସେ ।

ଉପଦ୍ରବ କରୁ ଦୁଷ୍ଟ ରେ ।

ଉଲଗ୍ନ କଲୁ ଯାଜ୍ଞସେନା କି ତୁସେ । ଦେଖିବୁ ଅଜ ପାପିଷ୍ଠ ରେ ॥ ୫ ॥
ଉଦାଙ୍ଗଦମଥେ ସେ ଦୁଶାସନ । ଶୁଣୁଁ କହଇରେ ବାୟୁ ନନ୍ଦନ ।
ଉନ୍ମୁଦ କର ମୁଁ କପରି ବଳୀ । ଚଟୁଳ ଦେହ ତୋ ନ ଦଥ ଜାଳ ସେ ।

ଉମକ ଦେଖାଉ କେତେ ସେ ।

ଶୁଣୁଁ ଅଛି ମୋର ତୁ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ସୋଦର । ତେଣୁ ନ କହଇ ତୋତେରେ ॥ ୬ ॥
ସ୍ଵପ୍ନ ଅପ୍ରୋଧ ଗଦାକୁ ଉଠାଇ । ହେଉଲୁ ଶ୍ରମ ଦୁଶାସନେ ନେଇ ।
ସ୍ଵପ୍ନ ପାମର ଜୀବନେ ଅଗ । ଛକା ଛକରେ ଏତେ ଦନ ନାଶରେ ।

ଛଟକ ରୂପ ତୋହର ରେ ।

ଛୁଣ୍ଡାଇବି ଅଜ ଜାଣ ତୁରେ ମୁତ । ଦେଖନ୍ତୁ ସେ ପୁର ନର ସେ ॥ ୭ ॥
ଜ୍ଵଳନ୍ତାନଳେ ଘୃତ ଦେଲୁ ପ୍ରାୟେ । ଜନ୍ମାଇ କ୍ରୋଧ ଦୁଶାସନ କହେ ।
ଜନ୍ମସଦ ପୁରେ ତୋ ବାସ ଦେବ । ଜଗି ବସିବି ତୋ ଅଜ ପୃଥ୍ଵୀ ସେ ।

ଜ୍ଵଳତ କ୍ରୋଧେ ଯୁ କହୁ ସେ ।

ଯାଇ ପିଟିଲୁ ସେ ଶ୍ରମସରେ ଗଦା । ଥାଟେ ଆନ୍ତ୍ର ଚାହାନ୍ତି ସେ ॥ ୮ ॥
ଝଗଡ଼ା ଦୁହିଙ୍କ ଦେଲୁ ପ୍ରଖର । ଝଡ଼ିଦେଲୁ ପ୍ରାୟେ ଗଦାପ୍ରହାର ।
ଧାଉଳାରେ ଗଦା ଦେଲୁ ସେନାଶ । ଝଙ୍କା ଝୋର ଶବ ସେନାଦ ଘୋଷସେ ।

ଝିଟାରିବା ଦୁହେଁ ରାଜ ।

ଝାମ୍ପନ୍ତି ଝଣ୍ଡକାର ନାଦେ କମ୍ପାଇ । ଦୁହେଁ ରମ୍ୟଙ୍କର ବଳୀ ସେ ॥ ୯ ॥
ନିସମ ଦୁହେଁ କରନ୍ତି ଅପାର । ନିଷ୍ଠୁରେ ପ୍ରହାରନ୍ତି ଗଦାବର ।
ନିର୍ମାଣୀ ଯୁଦ୍ଧ ଚିତ୍ତୋଷ ସେ ସ୍ଵର । ନିଗମ ଯୁଦ୍ଧ ହେଉଛି ଅପାର ସେ ।

ନିଗୁଡ଼ ଏ ଗଦାୟୁଦ୍ଧ ।

ନିସୃତ ହୋଇଣ ସରନରେ ତହିଁ । ହୋଇଛନ୍ତି ସେ ଅବକ ସେ ॥ ୧୦ ॥
ଟଳଟଳ ମସ୍ତା ହୁଅଇ ଜାଣ । ଟଙ୍କିଲ ପ୍ରାୟେ ଦୁହିଙ୍କ ବଦନ ।
ଟଙ୍କାର ହୁଙ୍କାରେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି । ଟଙ୍କୁର ଦେଖାର ଗଦା ପ୍ରହାରି ସେ ।

ଝିଢ଼ି ଯୋଡ଼ା ଅଙ୍ଗ ଯେ ।

ଝାସା ଭାବରେ ଭାବି ସେ ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା । ଝିଢ଼ି ଗଦା ରଙ୍ଗ ଯେ ॥ ୧୧ ॥

ଠିଆହୁଅ ଦୁଶାରେ ଦୁଶାଗୁର । ଠେସା ଠେସି ହେବା ଏକାଳେ ଭର ।

ଠାଗି ମନ୍ତ୍ରପୁତ୍ର ବୁଝ ପାମର । ଠୋକ ବାହୁରେ ଠିଆ ଭ୍ରମବୀର ଯେ ।

ଠେଲ ଠେଲ ହେଲେ ଚଢ଼ି ଯେ ।

ଠେସା ଠେସି ହୁଅନ୍ତି ଏକ ଅରେକେ । ଶିଳାଦି ଚୁର୍ଣ୍ଣି ହୁଅଇ ଯେ ॥ ୧୨ ॥

ଡକା ପକାନ୍ତି ପ୍ରଭଙ୍ଗା କରିଣ । ଡରୁ ନାହିଁକରେ ତୁ ଦୁଶାସନ ।

ଡାଆଁ ମାରୁଥାଉ ମୋ ଠାରେ କେତେ । ଡକା ପକା ହେବ କୁରୁକ ଚତ୍ରେ ଯେ

ଡ଼ହକ ବକଳ ହୋଇ ଯେ ।

ଡାକିବ ପକାଇ କାନୁଣ ସେ ଥରେ । ଗାନ୍ଧାରୀ ଜନନୀ ତହିଁ ଯେ ॥ ୧୩ ॥

ଡମ୍ପ ବାଣୀ ଶୁଣି ସେ ଦୁଶାସନ । ଢାଳେ ଆସି କର ବାହୁ ବନ୍ଦନ ।

ଡାକିଥାଅ ତୋର ଗର୍ବ ଯେତେକ । ଢପ ଦେଖା ହେଉଥୁ ପ୍ରଭାସ ଯେ ।

ଡଳ ପଡ଼ିବ ତୋ ଯିଶୁ ଯେ ।

ଡଙ୍ଗ ତୋହର ପୁରଣ ଯୁଧିଷ୍ଠିର । ଜନନି ଚରୁ ପ୍ରକାଶ ଯେ ॥ ୧୪ ॥

ଆଶିରେ ଦୁହେଁ କୁହାକୁହ ହୋଇ । ଅଶ୍ବ ଭଡ଼ା ଇତି ହୁଅନ୍ତି ତହିଁ ।

ଆଶ୍ବେ ଜାନୁରେ ଜାନୁକୁ ଭଜାଇ । ଅଶିମା ତେଜ ଭ୍ରମ ପଡ଼େ ଶୋଇ ଯେ

ଅନାଇଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।

ଅଶ୍ବାର ଅର୍ଜୁନାଦଙ୍କ ସଙ୍ଗତରେ । ଶୋକ କରନ୍ତି ଅପାର ଯେ ॥ ୧୫ ॥

ଚକାଇ ସହଦେବ ହାସ୍ୟମୁଖ । ତହିଁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଲଜ ବମୁଖ ।

ତୁଷ୍ଟ ମାତ୍ରିକର ସୁତକୁ ଦେଖ । ଶୀଘ୍ରେକ ଭଣ କୃଷ୍ଣ କହେ ଲଖ ଯେ ।

ତଳେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଭ୍ରମ ।

ତରୁଣି ଉଠି ବରମୁର୍ତ୍ତି ସେ ହେବେ । ଶତସିନ୍ଧୁ ଭାବୁଁ ମର୍ମ ଯେ ॥ ୧୬ ॥

ଥକା ହୋଇ କୃଷ୍ଣ ଶଙ୍ଖ ଚାଲିଲେ । ଅସ୍ତେ ଶତସିନ୍ଧୁ ଭ୍ରମ ଚଳିଲେ ।

ଥାଟକୁ ଅଗୋଚର ଏହା ହେଲା । ଥିଲା ଭ୍ରମ ଉପରକୁ ଉଠିଲା ଯେ ।

ଥପୁ କର ଶୂନ୍ୟ ଗରେ ।

ଥଳୁଣି ହୋଇଣ ଦୁଶା ପଡ଼ି ଅଛ । ଭ୍ରମ ବରମୁର୍ତ୍ତି ଉରେ ଯେ ॥ ୧୭ ॥

ଦେଖାଇ ପ୍ରଭଙ୍ଗା ସେ ଭ୍ରମସେନ । ଦୁଷ୍ଟିକର ଅରେ ତୁ ଦୁଶାସନ ।

ଦ୍ରୋଣାଦି ଗୁରୁ ବର୍ଣ୍ଣାୟ ଯେତେକ । ଦେଖି କହ ହୁଅନ୍ତୁ ସେ ରତକ ଯେ ।

ଦେଖି ପାଶ୍ତରେ ଅନାଥ ଯେ ।

ଦୁର୍ନିଭ ତୋହର ଯମା କରିବେ ସେ । ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ତୁ କହରେ । ୧୮ ॥

ଧର ବୁଢ଼ୋଦର ପ୍ରତପ୍ତ ମୁର୍ତ୍ତି । ଧର୍ମାଧ୍ୟକ୍ଷ ହୋଇ ଦେଖାଅ ଛାଡ଼ି ।
 ଧରରେ ପଡ଼ି ଦୁଶାସନ ଏ ନାଶ । ଧ୍ୟାନ କରିଣ କୁରୁକୁଳେ ଅସ ସେ ।
 ଧର୍ମ ମୁର୍ତ୍ତି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ସେ ।

ଧୃଷ୍ଣଶ ପ୍ରକାଶ ଦୁଶାସନ ରଖି । ପାରିଲେ ହୁଅ ଅଗର ସେ ॥ ୧୯ ॥
 ନରାନ୍ତକ କୃଷ୍ଣ ହେ ଅରଜୁନ । ନରେଣେ ନାଶ ହୁଏ ଦୁଶାସନ ।
 ନଗମ ରୁହି ରଖି ପାର ହେଲେ । ନରକାଣ୍ଡେ ଅସ ରଖ ଏ ସୁଲେ ସେ ।
 ନିନ୍ଦୁତ୍ତର ସବେ ହେଲେ ।

ନଗମ ବଚନ ଅର୍ଜୁନ ଶୁଣନ୍ତେ । ଗାଣ୍ଡିବ ସାଜ ବସିଲେ ସେ ॥ ୨୦ ॥
 ପ୍ରକାଶ କରିବି ବୋଲେ ଅର୍ଜୁନ । ପ୍ରବୋଧ କହନ୍ତି ସେ ନାରାୟଣ ।
 ପ୍ରମାଣ କରୁଅ ଏକାଲେ ଶୁଦ୍ଧି । ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳିତ ନୃସିଂହ ମୁର୍ତ୍ତି ଏହା ସେ ।
 ପ୍ରଣିତ ହୁଅ ପୟରେ ସେ ।

ପ୍ରବୋଧନା ବାକ୍ୟ ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜୁନ । ନୋଥ ଶ୍ୟାନ୍ତି ତହୁଁ କରେ ସେ ॥ ୨୧ ॥
 ପତ ପତ ଶବ୍ଦ କରିଣ ଭ୍ରମ । ପିଟାଅ ମର୍ମ ଦୁଶାସନ ଧମ ।
 ଫେଡ଼ି କହ ଅଛୁ ଯାହା ତୋ ବଳ । ଫେଡ଼ିବି ଦ୍ରୌପଦୀ କେଶ ମୁକଳ ସେ ।
 ଫେରାଇଣ ରଙ୍ଗ ନେତ୍ର ସେ ।

ଫୁରୁଣା ହୋଇ ଦ୍ରୌପଦୀ ଭୁଲନ୍ତୁ । କରୁଥିଲୁ ତୁହି ପାତ୍ର ସେ ॥ ୨୨ ॥
 ବୋଲନ୍ତି ଭ୍ରମ ଯାଅ ସହଦେବ । ବୁଝାଇଣ ଦ୍ରୌପଦୀକ ଅଣିବ ।
 ବନୟ ହୋଇ ସହଦେବ ଗଲେ । ବୁଝାଇ ଦ୍ରୌପଦୀକି ଜଣାଇଲେ ସେ ।
 ବିଜେକର ଯାଜ୍ଞସେନା ଗୋ ।

ବିକାଶ ବିଶ୍ୱମୁର୍ତ୍ତି ଆଜ ଶୁଭିବ । ଯୋଡ଼ବ ସେ ବେନି ପାଣି ସେ ॥ ୨୩ ॥
 ଭ୍ରମ ଅଜ୍ଞା ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ । ଭବିତ ଭଣି ସଧରେ ତଳିଲେ ।
 ଭକ୍ତ ଆଟ ସେ ସେ କୁରୁ ସାଗର । ବସୁଙ୍କର ଦୃଶ୍ୟ ଭ୍ରମ ଅକାର ସେ ।
 ଭବିତ ବିଷୟ ଚିନ୍ତି ।

ଭଲ ଏହି କେଉଁ ଦେବ ବା ଅସୁର । ଧରଥୁ କିଶ୍ୱମୁର୍ତ୍ତି ସେ ॥ ୨୪ ॥
 ମନ ଶ୍ୟାନ୍ତି କରି ଅସ ଦ୍ରୌପଦୀ । ମନେ ଶଙ୍କାକୁ ନ ରଖ ଅଛନ୍ତି ।
 ମର୍ମ ରେଦି ଦୁଶାସନକୁ ଦେଖ । ମର୍ମାନ୍ତକ ଦୂର ହେବକୁ ଲଖ ସେ ।
 ମର୍ମ ବିଦାରକ ହୋଇ ସେ ।

ମହାଽ କଷ୍ଟ ଦେଲା ଏ ପାମର । ଦେଖି କ୍ଳେଶ ଦଥାଫେଇ ସେ ॥ ୨୫ ॥
 ଯାଜ୍ଞସେନା ଯହୁଁ ଭ୍ରମଙ୍କ ବାଣୀ । ଜାଣି ବିଜେକଲେ ପ୍ରେମକୁ ଦେନ ।
 ଯହୁଁ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ପାଶାଳୀ । ଯମାଳୟ ଯାଅ ଦୁଶାକୁ ବୋଲି ସେ ।

ସୁକ୍ତିସ୍ଥାନ ହୃଦେ ଲକ୍ଷି ।

ସୁକ୍ତି ଭ୍ରମ ଚକ୍ର ମୁଣ୍ଡେ ପ୍ରହାର । ଦୁର୍ଜ ଉପାଦି ତା ଟେକ ସେ ॥ ୧୬ ॥
ରକ୍ତ ନେଇ ଘ୍ରୈଷ୍ଠୀର ମୁଣ୍ଡରେ । ରଙ୍ଗନେଇ ବେସେ ଲଗାଅ ଶିରେ ।
ରଙ୍ଗ ନେଟି ଘ୍ରୈଷ୍ଠୀ ତା' ଗୁଣିଣ । ରଖିଲ ମାନ ପଣ ମୋ କହଣ ସେ ।

ରଙ୍ଗ ମୂର୍ତ୍ତି ବୃକ୍ଷ ଚନ୍ଦ୍ର ସେ ।

ରସାରେ ସାକ୍ଷୀଗୋ ପ୍ରଣାମ କରିଣ । ବାହୁଡ଼ାକୁ କଲେ ଗଢି ସେ ॥ ୧୭ ॥
ଲକ୍ଷଣା ଦୁଷା ପ୍ରାଣ ଗଲ ନ ଶ । ଲକ୍ଷ କର ଦୂର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଦତାଣ ।
ଲକ୍ଷଣୀୟ ଭାବ ଶୋକକୁ କରେ । ଲଗ୍ନ ଦେଲୁ ଦୁଶା ଅମର ପୁରେ ସେ ।
ଲଭବ ଜୀୟ ମୋହର ସେ ।

ଲଭ ପାଇଲ ଏକିଏ ଏହି କାଳେ । ପ୍ରେତ କର୍ମ କଲ ଚୋର ରେ ॥ ୧୮ ॥
ବୋବାଳ ପଡ଼ିଲା ଗୁଣୀ ଅଳସେ । ବାହନ ଗୁଣ ଦୁଶାର ସଭସେ ।
ବନ୍ଧୁବର୍ଗ ଏଡ଼ି ଗଲ ସେ କାହିଁ । ବାକବ ତୋ ଭାର୍ଯ୍ୟା ରହବ ନାହିଁ ସେ
ବେବ ବପର ସେହି ସେ ।

ବିରାଜମାନ ଦେବଗଣେ ସେ ଦେଲ । ଅଗ୍ନି ହୃଦୟକୁ ଦେଇ ସେ ॥ ୧୯ ॥
ସମସ୍ତ ସୁଖାମାନେ ଅତନିତ । ସମସ୍ୟା ନ ପାଇ ଚହିଁ ଭାବତ ।
ସବ କରୁରବ ଆଟ ମଧ୍ୟେଣ । ବାହୁ କାହିଁ ଗଲା ଅଛୁ ବଦନ ସେ ।
ସାର୍ଂସ ବାଛିଲେ ଚକ୍ର ।

ସବୋଲୁଷ୍ଟ ବିଷୟ ଗିରିରେ ପଡ଼ିଲା । ଯାଇଣ ସେଠାରେ ବାହୁ ସେ ॥ ୨୦ ॥
ସମସ୍ୟା ବୁଝିଲେ ସେ ଯେ ରାଜନ । ସାତଗୁଣ ଚାହିଁ ସେ ଭ୍ରମସେନ ।
ଖୁବନ କଲେ ଦୁଶା ରୁନାମାନ । ସହକର୍ମ ଏହା ବୁଝି କର ଧ୍ୟାନ ସେ ।
ସହ ବର୍ଗକୁ ଧରି କର ସେ ।

ସତଗୁଣ ଆତ୍ମା ଦେହରେ ପୁରିଛି । ଯୁ ଶାବ ରହ ବିଶୁଦ୍ଧ ॥ ୨୧ ॥
ସମସ୍ତେ ଯାଇ ଯେହା ସ୍ଥାନେ ଗଲେ । ସନ୍ତୋଷେ ଘ୍ରୈଷ୍ଠୀ କେଶ ବାନ୍ଧିଲେ ।
ସବ ଜନ ମନ ଅନନକାଶ । ସଧୀରେ ଗଲେ ସେ ଦ୍ଵାରବାସୁଣୀ ସେ ।
ପୁରପୁରେ ଅନନିତ ସେ ।

ସବେ ଅନନରେ ରହିଲେ ସୁକର୍ମେ । ହୋଇଣ ସେ ପ୍ରେମ ମୁତ ସେ ॥ ୨୨ ॥
ଦର୍ଶନନ ପାଶ୍ରବକ ସେ କାଳେ । ଦ୍ରାସ କୁରୁ କୁଳେ ବିଶାଦ ମୂଳେ ।
ହୃଦୟେ କୋପାଦ ଧରିଲେ ଜାଣ । ହରନ୍ତି ସ୍ଵଜନ ଶ୍ରେୟସ ମାନ ସେ ।
ହୁଅଇ ବିଷାଦ ସାର ।

ନରି ଏହି ଜ୍ଞାନ ଦେବା କର୍ତ୍ତା ଜାଣ । ନରନ୍ତି ପୁଅଣ ଭାର ସେ ॥ ୨୩ ॥

ସମାଗୀଳ କାଥ ସେ ସେ ମୁଗୁର । ସମା ମାଗୁଛି ତାଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନ କରି ।
 ଯାତକଲି ଏହି ଦୁଶା ଦଳନ । ସମାକର ସେତ୍ରପାଳ ସୁଜନ ସେ ।
 ଶାନ୍ତି ପାଇଲି ମୁଁ ନାହିଁ ।

ହୋଇଲୁ ରେ ବହାଣୀ କାସ ମୁଁ । ମୁଁ ହେ ସେ ରବେ ମୁଁ ବାୟୁ ଦେଲୁ ॥୩୪॥

— ୧୦୫ —

(ଅଙ୍ଗଦ ଚଟାଉ)

— ୧୦୬ —

ରାଗ — ବସନ୍ତ ।

ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସେତୁବନ୍ଧ ରାମ କରିଣ ବଜୟ ବଗୁରକୁ କରି । ଶିଳାବନ୍ଧ ସେତୁ
 ପାର ହୋଇ କରି ଶୂଳ ସବେ ସେ ଲଙ୍କା ପୁର । ମୀତୟୁ । ସଂପ୍ରତି କଥା ଜାଣିବ ।
 ଶିବଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ସର୍ବେ ଶୂଳ ଅବଶ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧ ହେବ ॥ ୧ ॥

ଧୂଆର ସମସ୍ତେ ପ୍ରଣାମ କରିଣ ଗମିଲେ ସେ ସେ ଲଙ୍କାପୁର । ଧୂଆର ରାମ-
 ଚନ୍ଦ୍ର, ଅଗେ ଗମନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ସେ ସଙ୍ଗେ ଧର । ଧାତବ୍ୟ । ଧୀର ପ୍ରତାନ୍ତ ସେ
 ରବଣ । ଧୀରୁଣ ଅମୂର ପ୍ରକାଶ ହୋଇବ ପତ୍ରିକା ଅଗେ ଦେବୀ ଜାଣ ॥ ୨ ॥

ରକ୍ଷା କରିବ ଯେବେ ସେ ଅମ୍ବ ଗୀର କାହିଁକି ସମ୍ଭର କରିବା । ରସକ
 କରି ଯିବା ସେ ନିଜପୁର ଅନନ୍ଦେ ରଥ ଶୁଭିବା । ଭାବଣ । ରସାତଳ ଯାଏ
 କମ୍ପାଞ୍ଚ । ରାଗ କର୍କଶ ରୂପରେ ବଜେ କଲେ ଲଙ୍କାପୁରେ ସେ ସୀତାମାହିଁ ॥ ୩ ॥

ସୁଦ୍ଧ କରିଣ ବଞ୍ଚିଷଣ ଜଣାଏ ରୋ ନାଥ ସୁବଳୟୁ ଏହି । ସୁଦ୍ଧ ପାଇ କରି
 ଥିବା ଏହି ଗିରି ଅନନ୍ଦ ଚଞ୍ଚୋଳକୁ ଧାଇଁ । ସୁପ୍ରିତ । ସୁଦ୍ଧ ପାଠକ ମାନେ
 ଅପି । ସୁଦ୍ଧ ବାଦକରି ଯିବେ ନିଜ ପୁରି ଅନନ୍ଦେ ଅମ୍ବେ ଥିବା ବସି ॥ ୪ ॥

ଅଜୀବାର କରି ସୁବଳୟୁ ଗିରି ପରେ ରହିଲେ ରଘୁନାଥ । ଅଜୀବାର
 କରି ଅହେ ଲଙ୍କେଶ୍ବର ଚଟାଉ ପାଉ ଦଶମଥ । ଅବାଧ । ଅବାଦ୍ୟ କର୍ମକୁ ସେ
 କଲ । ଅବଦ୍ୟ ପରାଏ ଅମ୍ବେ ଯୁକ୍ତିକଲେ ଯଶ ବି ଅମୂର ରହିଲୁ ॥ ୫ ॥

ଅମୂର ଅଜ୍ଞା ପତ୍ରିକା ନ ମାନିଲେ ଅସୃତ୍ତ କି ଅଛୁ ବଗୁର । ଅବକ
 ହୋଇଣ ଯୁକ୍ତି ଭାଷିବା ଦେଖିବା ବଳଗାର୍ଯ୍ୟ ତାର । ଅସିଣ । ଅସାଦନ ନ
 କରି ମନ । ଅସ୍ତ୍ରକ ପଦ ସେ କେମନ୍ତେ ବୋହିବା ଏହା ରୁହେ ଦେ ବଞ୍ଚିଷଣ ॥ ୬ ॥

ଇହା ଅଜୀବାର କରି ବଞ୍ଚିଷଣ ଅଙ୍ଗଦକୁ ଶୁଭିଁ ବୋଲନ୍ତି । ଇନ୍ଦ୍ୟ ପରିବୃତ୍ତି
 କରି କାର୍ଯ୍ୟ ଯିକି କରିବା ଅଜ୍ଞା ଦେଉଛନ୍ତି । ଶ୍ରୀରାମ । ଇହ ପର ଭାବଣ କଥା ।

ଇଡ଼ା ଜାଣିବାକୁ ଶୁଣଣ ପାଖକୁ ଅଜ୍ଞା ପଡ଼ିବା ଦେବା ବାଉଁ ॥ ୭ ॥

ଉଘର ନିଷ୍ଠା ଦୁମ୍ଫେବ ହେ ଅଜ୍ଞଦ ଯାଅ ଦଶାନନ ପାଖକୁ । ଉଠିବୁ-
ଦେଖାଇ କହିବ ଗୁଞ୍ଜାଇ ଅଜ୍ଞା ପଡ଼ିବା ଦେବ ତାକୁ । ଅଜ୍ଞଦ । ଉଦ୍‌ବୁଦ କଥାବ
ବୋଲନ୍ତି । ଇଡ଼ା ଯାହା କହ ମୁଁ ତ ଅଜ୍ଞାବଦ କାହିଁପାଇଁ ଏତେ ଶୁଲନ୍ତି ॥୮॥

ଉପାୟ ବଳେ ଗୁଞ୍ଜାଇ କହିବାକୁ ସମର୍ଥ ମୁଁ ନିଷ୍ଠେ ହୋଇବି । ଉପଦ୍ରବ
ଯେବେ ଦେଖିବ ତାହାର ମାରି ଶବ୍ଦ କିନା ଅଣିବ । ବୋଲିବ । ଉଚ୍ଚେଦ ହେବୁ
ତୁମ୍ଭ ଯାଅ । ଉଚ୍ଚେଦେବା କଥା ଶୁଣିପାଇବ୍ୟଥା ଆସିବ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ଗୁହଁ ॥୯॥

ଉପାୟ ଯାହା ତୋର ହେବ ଅଜ୍ଞଦ ତାହା କରିବୁ କିନା ତୁମ୍ଭ । ଉପଦ୍ରବ
କଲେ ଶୁଣିବ କରିବୁ ପ୍ରାଣରେ ମରିବୁ ତୁ ନାହିଁ । ବିଶ୍ଵର । ଉଚ୍ଚେଦରେ ଯେବେ
ମାରିବା । ଉପଦ୍ରବ ଆଉ କି ଦେଖିବା କହ ପ୍ରଭୁ ପ୍ରତାପ କି ଗୁହଁବା ॥ ୧୦ ॥

ରୁଦ୍ଧସର ବାଣୀ କହିବୁ ତୁ ଜାଣି ଗୁହଁ ତାହାର ଯେ ବବେକ । ରୁଦ୍ଧସ୍ତେମ
ମୁହଁ ଯେବେ ମେ ବୋଲିବ ତା ଜାଣି ଦେଖାଇବୁ ଟେକ । ବୁଦ୍ଧଯା । ରୁଦ୍ଧଗୁଣ
ମାନ ସେ କହି । ଗୁହଁ ହୋଇକରି କହିବୁ ହୁଁକାର ସମୟ ରଖିବୁ ତୁ ନାହିଁ ॥୧୧॥

ରୁଦ୍ଧକର ହେଇନ ନେବ ପକ୍ଷୀକା ଅଜ୍ଞଦ ଏହା ନିଷ୍ଠେ ଜାଣ । ରୁଦ୍ଧିତ
ସମର ଏହା ତୁ ବିଶ୍ଵର ଶୁଣିବ । ନିଷ୍ଠେ ତାର ଟାଣ । ଗର୍ବରେ । ରୁଷ୍ଟ ମାନବ
ଦେବ ଖାଇ । ରୁଦ୍ଧିତ କଥାତା ବର ଦେବା କଥା ଆଉ ତାରମନେ ସେ ନାହିଁ ॥୧୨॥

ଲୁକାଧପତି ରମେଇନ ଠାକୁର ସମ୍ପାଦ ଉଘର ନ ଜାଣି । ଲୁପ୍ତ ହୋଇ ପାପ
କରୁଛି ଅମାପ ଶୁଣ ସହିବ କି ମେଢ଼ନ । ଲୁଚେଣ । ଲୁପ୍ତ ମାନବ ଲାଲା ଲୁହଁ ।
ଲୁହଲେ ସୁଦ୍ଧା ଆଉ ତା ବଢ଼ିବାକୁ ଉପାୟ ମତେ ଦଣ୍ଡ ନାହିଁ ॥ ୧୩ ॥

ଲୁକାଇଛି ସୀତା ସେ ଯେ ଅଦମାତା ପାପିଷ୍ଠ ଶୁଣଣ ତୁ ଜାଣ । ଲୁକିବାରି
ଆଉ ତ କୁ ଡାକିବି ପ୍ରଭୁ ଅଜ୍ଞାରୁ ଯୁଁ ଘେନ । ଗୁହଁବୁ । ଲୁକାଇବ ନୋହି
କହିବୁ । ଲୋକାଧପତିଙ୍କ ପ୍ରତାପ ଦେଖଇ ବିଶ୍ଵମୁଖିରେ ରହୁଥିବୁ ॥ ୧୪ ॥

ଏହା ଶୁଣି ଅଜ୍ଞଦ ତହୁ ତଳିଲ ଶୁଭମ ଠାକୁରେ ପାପ । ଏକ ପକ୍ଷ
ହେବ, ସମ୍ପାଦ ଦେବାକୁ ବଳାଇଛି କିନା ମାନସ । ଏକତୁ । ଏକବାଦ୍ୟେ ହେବା
ସେ କଥା । ଏକପଦା ପାଇ ମୋତେ ବିଶ୍ଵନାହିଁ ଅଭିମାନ ସେ ଦଶମଥା ॥ ୧୫ ॥

ଐଲ ସେତୁବାଜ ହେବା ଯୋଗ ସଜ୍ଞ ବିଶ୍ଵରବା କାହିଁକି କର । ଏକପଦ୍ୟ
ମୁହଁ ବୋଇ ବିଶ୍ଵରେ ହୋଇଛି ସେ ଯେ ଗର୍ବରେ । ହେ ପ୍ରଭୁ । ଐକ୍ୟ ଘଟିବର
ପଡ଼ିକା । ଐଲ ନେବା ପାଇଁ ଅଜ୍ଞା ହେଲେ ମୁହଁ ଯିବ ଶୁଦ୍ଧ ହୃଦୟ ଦକା ॥୧୬॥

ଓଢ଼ ପ୍ରୋତଃ ହୋଇ ଶର ଥିବା ରହି ଅଜ୍ଞଦ ବିଶ୍ଵର ତୁ ଏହା । ଓଢ଼
ସେ ଘଟିବ ସେ କଥାଟି ହେବ ଭାବ ଉଚ୍ଚେଦ ସେ ତାହା । ଏଥିକ । ଓଢ଼ ସେ

ନିଷ୍ଠେ ଜଣା ଅଛି । ଓ ମଃକାର ଯେତୁ ପାଦା ଭାବରେ ସେ ସଂସାରେ ଶୋଭା
ବିକାଶୁଛି ॥ ୧୬ ॥

ଔଷ୍ଠାଧିକ ନିଷ୍ଠେ ପଃକ ଅଙ୍ଗଦ ତାହା ସବୁ ଅଛି ଜଣା । ଔଷ୍ଠ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ
କଲେ ଔଷ୍ଠାଧିକେ ଶୋଭା ଦିବେ ମହାମନା । ଔଷ୍ଠ୍ୟ । ଔଷ୍ଠ୍ୟ ଦେଇ ତୁମ୍ଭେ
ଗମ । ଔଷ୍ଠ୍ୟାନ୍ୟ ନୋହି ସବୁ ଜଣାଇବୁ ଚିତାଉ ଦେଇ ବେଗେ ଅଥ ॥ ୧୭ ॥

ଅଂସାପଦାରକ କରତୁ କବେକ ଅଂଶୁମାନ ଅମ୍ଭ ତୁ ଦେଖି । ଅଂସଳ
କୁହାଉ ଅମ୍ଭ ଯୋଗ୍ୟ ନୋହୁଁ ଅହ ଅର୍ଜୁନକୁ ନିରେଖି । ଭାବତୋ । ଅକତୋର
ଅସି ଦେଲଣି । ଅକଥାକୁ କଲେ ନାଶ ଯିବୁଲେ ଭାବ ଚିତାଉ ପାଇ ପୁଣି ॥ ୧୮ ॥

ଅଃକାରଣେ ବଶ ନ କର ତୁ ନାଶ ସୀତା ସମପିଣ୍ଡ ସେ ଯାଅ । ଅଃକସ ସେ
ଅଛି ତହା ଦେବ ମୁକ୍ତି ଅକସକେ ତୁ ରହୁଥାଅ । ଏକଥା । ଅଃକିତ କର
ପଠାଇଲ । ଅଙ୍ଗୀକାର କର ନୋହିଲେ ସମର ଦେବାକୁ ସାଜ ମହାବଳ ॥ ୧୯ ॥

କରୁଣା ସାଗର ହୋଇ ସ୍ନେହ ରର ଅଙ୍ଗଦ ଲେଖନିଅ କର । କରୁକିତ
ପଦ ନେଇ ଦଶମାଥ ପାଖେ ଯାଅ ହୋଇ ସବୁର । ଯୁଦେବ । କଳ ନ କରୁ
ବୁଝାଇବ । କରେ ସେବେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବାହୁଭାଗ ଅସ ଅବଶ୍ୟ ଦେବ ପଦ୍ମରବ ॥ ୨୦ ॥

ଖ୍ୟାତ ସେ ଅଙ୍ଗଦ କର ହୃଦ ବୋଧ ଶୁଭଣ ପାଖକୁ ଗମିଲ । ଖରରେ
ଗମଇ ବରମୁଖି ହୋଇ ଶୁଭଣ ସଭାରେ ମିଳିଲ । ଖରଡ଼େ । ଖ୍ୟାତା ପନ୍ଥରେ ଦେଲେ
ଠିଆ । ଖ୍ୟାପକ ସେ ହୋଇ ବସିଲେ ସେ ତହିଁ ଅମ୍ଭରେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ତାହା ॥ ୨୧ ॥

ଗଜବିଷ୍ଠପର ତେଜ ରୂପଧର କାହୁଁ ଅସିଛି ଯୁକୁ ଦେଖ । ଗଞ୍ଜନ ଦେଇଣ
ସଭାଟାକୁ ପୁଣି ଚପୁସୁ ରୂପ ଯୁ ନିରେଖ । ରସ ସେ । ଗଞ୍ଜଗୋଳେ ଶୁଭାନ୍ତି ତ୍ରିମି ।
ଗହଳ ଶୁଭିଣ ଶୁଭଣ କହଇ କାହୁଁ ହୋଇଛ ବେଗଗାମୀ ॥ ୨୨ ॥

ଘଟାଇବା ଶୁଭ ରୁହିଣ ଶୁଭବ ଦଶରଥଙ୍କର ତନୟ । ଘନଶ୍ୟାମ ଗାତ
କୋଶଳାଧିପତ୍ୟ ସାକ୍ଷୀତ ସେ ସେ ବ୍ରହ୍ମପୟ । ଯୁକାଣି । ଘର୍ମ ଭାନୁଙ୍କର ପୁନାତ ।
ଦଳିଷ୍ଠ ବଶ ତାଙ୍କ ତମ୍ଭର ଅଜ୍ଞାପଦ ଦେନ ରୂପତ ॥ ୨୩ ॥

ନିଷ୍ଠୁନ ରୁଲଇ ଶୁଭଣ କହଇ ଜଣାଣ ପଦ ଦେଇଥିବ । ନ ଜାଣେ କାହାକୁ
ମୋର ପରେ ଥିବା ଅଜ୍ଞାପଦ ଅଛି କେଦେବ । ଜାଣିଲ । ନିଷ୍ଠାମ ବରରନ୍ୟ
ସେହି । ନରଟାଏ ଜଟା ବାଳ ରୁଲୁଥିଲ ଯା ପତ୍ନୀକ ଅଣିଛି ମୁହିଁ ॥ ୨୪ ॥

ଚକ୍ରାଙ୍ଗରେ ଶୁଭିଁ ଅଙ୍ଗଦ କହଇ ଅରେ ଦୁଇ ତୁ ସେ ପାମର । ଶୁଭିଁନ
ପାରୁଛୁ ସାକ୍ଷୀତେ ଶୁଭର ଅଭିମାନୀ ଏହା କରୁର । ସେହି ସେ । ଶୁଭିଁ ସେ
ଶିଳେକାଧିପତି । ତତୁର ଶୁଣେ ତୋର ଶବ୍ଦ ଦଳିବେ ସ ତାର କର ତୁ
ବଂଶୀନୀ ॥ ୨୫ ॥

ଛଇ ଦେଖାଇଣ କେତେ କହୁ ପୁଣ ମୁହ ଭୁଂସେ କାହା ନନ୍ଦନ । ଛଟକ
ତୋହର ହେବ ନାରାୟା ନାଶ ଦେବାକୁ ଭାବୁ ମନ । ମୋହର । ଛଟା ଦେଖି
ଶୀଘର କମ୍ପେ । ଛମପ୍ର ହୋଇଣ ଶନୟୁ ନୋହିଣ କହୁଛୁ ତୁ ସେ କେଉଁ
ଟେକେ ॥ ୨୭ ॥

ଯା ଚର୍ପଣକାଳେ ଥିଲୁ କଷ୍ଟସ୍ଥଳେ ତାହାର ନନ୍ଦନ ତୁ ଜାଣ । ଜାଣ କେତେ
ବଳୀ ଏକାବାଣେ ତୁଳ ଗଲୁ ଭାବ ତୋ ହୃଦେ ଘେନ । ତାଜାଣି । ଜାଣିଲି ଉତ୍ତର
ସେ ଏହି । ଜାଣ ମୁଁ ଅଜ୍ଞାନ ଶର ବଜା ହୃଦ ବହୁଣ ଶରଣେ ଅଛଇ ॥ ୨୮ ॥

ଝଙ୍କମାର କଲୁ ପିଅର ନାଶିଲୁ ଶରଣ ପଶିଲୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଝଙ୍କମଲ ତୋର
ଜାଣିଲି ଏଥର ଝଟକ ଏବେ ତୋର ରୁଜ । ନାଶୁଣି । ଝାମ୍ବିବା ପ୍ରାୟେ ସେ
ଅଜ୍ଞାନ । ଝଙ୍କାର ଦେଇଣ କହଇ ସେ ପୁଣ ଗୁହଁ ହୃଦୟରେ ବସ୍ତାନ ॥ ୨୯ ॥

ନମୁତରେ ରହି ନମିତ ତୁ ନୋହି ଯାହା କହିଲୁ ତୁ ପାମର । ନମୁନା
କରିଣ ଦଶମୁଣ୍ଡ ଜାଣ ନିଅନ୍ତି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶମ୍ଭର । ନମସ୍ୟ । ନିହନ୍ତା ତୋର ସେ
ଶ୍ରାବମ । ନିଷେଧ କରିଣ ଥିବାରୁ ପାପିଷ୍ଠ ଭାବତ ହୁଅଇ ମରମ ॥ ୩୦ ॥

ଟାଣିକଥା ଶୁଣି ଶୁଣଣ ସେ ପୁଣି ମହା ଜୋଧେ ରଙ୍ଗ ନୟନ । ଟାପର
ସେ ପ୍ରାୟେ ସେପରି ନିର୍ଭୟେ କହୁ କଥାବଳି ତୁ ପୁଣ । ପାମର । ଟାଣ ଭାଙ୍ଗିଛି
ସତପଥ । ଟଙ୍କାର ସେ ମୋର ଗୁହଁଣ ଡାହର କମ୍ପେ ତୁ କି କହୁ ଦୁର୍ମତି ॥ ୩୧ ॥

ଠଉରାଇଲି ତୋତେ ଦୁଷ୍ଟ ବୋଲିଣ ନିଷ୍ଠୟେ ତାହା ଘଟିଥିବ । ଠକ ନିଶା
ଭୋଲ ଚାଲିକ ଜାଲ କାହାକୁ ସେ ରସ ନୋହିବ । ତୋ ଠାଣି । ଠକା ଠକ
ଜଣା ଗଲଣି । ଠୁଳ ବ୍ରହ୍ମସାର ଠାକୁର ସେ ତୋର ଶବ୍ଦ ଭାଙ୍ଗିବେ ଅସିଲେଣି ॥ ୩୨ ॥

ଡାଆଁମାର କେତେ କହୁ ମୁହମୋତେ ହିମରୂପ ଦେଖାଉ କାରେ । ଡାକର
ପଡ଼ୁଛି ଶୀଘର କମ୍ପୁଛି ଉଣା ରୁଣୁ ଧମ ତୁ ମୋରେ । ପାମର । ଡୁଇଁ ହୁଅ ନାହିଁ
ନୟନ । ଡୁବନ ହୋଇଛୁ କାହାବଳେ ଜାଣ ହିଙ୍ଗର ଭାବ ଶୁଦ୍ଧ ଘେନ ॥ ୩୩ ॥

ଡାଲେ ତୁରେ ଦେଖ ଡିମପଣ ଟେକ ନାଶ ହେବୁ ମୂର୍ଖ ଭାବୁକ । ଡଙ୍ଗା
ଅଛୁ ଜଣା ପାଇଣ ଯାତନା ତୁ କି ବସ ନାଶ ହେବୁକ । ଡେମଣ । ଡକା ବଜାଇଣ
ଶ୍ରାବମ । ଡମାଳ ଶୀରକୁ ସେ ସେ ନ ଗୁହଁବେ ଭାଙ୍ଗିବେ ତୋହର ମରମ ॥ ୩୪ ॥

ଆଣି ତାର କେତେ ଦେଖାଉରେ ମୋତେ ନରଟାଏ ଜଣା ବାନ୍ଧଣ ।
ଆରଣ୍ୟ ରୁଲିଣ ହୋଇଛି ସେ ସାନ ଫଳମୂଳ କରେ ଉଷଣ । ବିଗୁର । ଅଞ୍ଜଣ
କାନ୍ତି ସେ ମୋହର । ଅହାର ସେ ମୋର ନିରୁଣି ତୋ ଭୂର କହୁକ ହୋଇଣ
କୋୟର ॥ ୩୫ ॥

ସୈଲେକ୍ୟ ଠାକୁର ତାକୁ ବୋଲୁ ନର କମଳାଙ୍କୁ ନାଶରେ ଲେଖୁ ।
ପ୍ରାଙ୍ଗାର ମୂର୍ତ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଯା ଲାଗି ବାରେ ତାଙ୍କୁ ହୃଦେ ନ ଯୋଗୁ । ତମରେ ।
ପ୍ରେ ହୃଦ ପିନା ବହୁଣ । ତଥକ ଗୁଣ ତୋର ଦେବ ନିଧନ ନ ଭାବୁକରେ
ମୁହପଣ ॥ ୩୬ ॥

ଥେଆଇବା ଗୀର କହୁ କା'ଥଗର ଅସୁବର ମନ ନିର୍ଦ୍ଦିନ । ଥର ଦେବ
ସୁବଦ ବାସବ ପ୍ରତଣ ଗୁଣି ମୋର ହେଜ । ଥୋବର । ଥଟା କରୁ କନା ତୁ ମତେ ।
ଥକକର ସେହୁ ତା ପତ୍ନି ମାଗଇ ଭୟ ଦେଖାଉ ଯେ ତୁ କେତେ ॥ ୩୭ ॥

ଦରର ଯା ନାମ ତାଙ୍କୁ ହୃଦେ ଗମ ତୁ ଲାଟ ପ୍ରାୟେ ତାଙ୍କ ଠାରେ ।
ଦନୁଳ ନାଶନେ ଭ୍ରମନ୍ତୁ ଅରଣ୍ୟେ କାଳବଶେ ଭାବୁ କ ଭରେ । ଦେଖତୁ ।
ଦଣ୍ଡଧର ସେହୁ ଶ୍ରୀମୂର୍ତ୍ତି । ଦେଖିବୁ ରେ ତୁହି ସବଣ ହରାଇ ତୋ ପିଣ୍ଡ ଲଭିବ
ଦୁର୍ଗତ ॥ ୩୮ ॥

ଧଟ ତୁ ନ ବୁଝି କି କହୁ ନ ହେଜି ଅରେ ପାମର ଏହା ଜଣ । ଧଅଇଣ
ଲଦ୍ଦ ମାଳାକାର ଚନ୍ଦ୍ର ଛତ୍ରଧରି ଭୁଞ୍ଜ ସେ ପୁଣ । ଧନରେ । ରବି ଦ୍ଵାରପାଳ
ହୋଇଛ । ଧାରଣୀକ ହୋଇ ପବନ ସେ ଜଣ ଗୃହ ପରିତାରେ ରହିଛି ॥ ୩୯ ॥

ନୟନ ବୁଝଇ ମହାଜ୍ୟୋତି ବହୁ କି କହୁରେ ମୃତ ପାପିଣ୍ୟ । ନରାନ୍ତକ ରୂପ
ଦେଖିବୁ ସମୀପ ନରାଧମ ମୃତ ତୁ ଦୁଷ୍ଟ । ନଗମେ । ନ ବୁଝି ନରତେ ଗରିଷ୍ଠ ।
ନାହିଁ ତୋରମୁଣ୍ଡ ଦେଲ ଜାଣ ଖଣ୍ଡ ଶୃଙ୍ଗାଳାଦିଙ୍କୁ ହେବ ମିଷ୍ଟ ॥ ୪୦ ॥

ପଣ୍ଡିତ ତୁ ଏକା ନ ରଖିଣ ଶଙ୍କା କହୁ କରେ ଦେଖାଇଣ ପଣ । ପଟ୍ଟତା
ତୋହର ଜାଣିଛ ପାମର ଡାକିରିଣ ଏବେ ତୋ ଗୁଣ । ପଣ ତୋ । ପ୍ରକାଶ କରୁଛୁ
କା ଅଗେ । ପରିପାଟି ତୋର ଲେଡ଼ାନାହିଁ ମୋର ବୁଝାଅ ଯାଅ ତୁ କା ଅଗେ ॥ ୪୧ ॥

ପଣୀଶର ପ୍ରାୟେ ଅଙ୍ଗଦ ସେ ହୁଏ ବୋଲଇ ଜାଣ ତୁରେ ଦୁଷ୍ଟ । ପଲଦ
ହୁଅନ୍ତି ଦେଖନ୍ତି ତୋ'କାନ୍ତି ଅଜ୍ଞାନ ଦେଲେ ରଘୁଶ୍ରେଷ୍ଠ । ପାମର । ପୁଲୁଉ
ଧ୍ରୁବର ତୋଷଇ । ପଟାଇ ମରମ ଦେଖାନ୍ତିରେ ଯମପୁରେ ବାସ ତୋତେ
ଦିଅନ୍ତି ॥ ୪୨ ॥

ବଂଶନେଶ ଗୁହଁ ମହାଜ୍ୟୋତି ବହୁ ବୋଲଇ ପଳାଯାରେ ଶଠ । ବହୁଷ
ବତସା କରୁ ଶୁଦ୍ଧି ଅଶା କହୁ କି ଭାବଣ ରେ ଦୁଷ୍ଟ । ବୈନେନ୍ଦ୍ର । ବ୍ରହ୍ମାଦି ରଘୁେ
ସପ୍ତ ହୋଇ । ବଳକରି ମୋର ଅଗେ କହିବାକୁ କାହାକୁ ସେ ମୁଁ ନ ଦେଖଇ ॥ ୪୩ ॥

ଭ୍ରମରାବ କରି ଅଙ୍ଗଦ ହୁଙ୍କାରି କି କହୁଲୁ ତୁ କେଡ଼େ ବଳୀ । ଭଲେ ଠିଆ
ହୁଏ ଅସ ରକ୍ଷପୁଏ ପାଦ ଘୁଞ୍ଚାଅ ବଳେ ପେଇ । ଭବଣ । ଭରସା ରହିବ ମୋହର ।
ଭିଡ଼ାଅ ତୁ ଗୀର ପାଦ ଘୁଞ୍ଚା ମୋର ତୁହି ସହଚେ ଭିଡ଼ା ଭର ॥ ୪୪ ॥

ମର୍ମରାଣୀ ଶୁଣି ମହାକ୍ରୋଧେ ପୁଣି ମହାଂ ଶାର ଅଶାର ମର୍ଦ୍ଦିତ କରି କଦୃଶ
ବାନର ଭୟ ଦେଖାଏ ଶବ୍ଦ ବୋହୁ । ଏସ୍ଥର । ମହାବଳୀରୂପ ଦେଖାଏ ।
ମରବାକୁ ଭାର ନ ଭାବେ ପାମର ଗାରମା ଦେଖାଇଣ କହେ ॥ ୪୫ ॥

ସୋଗାଡ଼ ଗୁହଣ ଅଙ୍ଗଦ ଯେ ପୁଣ ଉଭା ହେଲେ ରସ ସରାରେ । ଯାହାର
ଯେ ବଳ ଦେଖାଅ ସକଳ ପାଦଟାଳ ବାହୁ ବଳରେ । ଜାଣିବି । ଯୋଦ୍ଧାବାର
ରସ ଥିବାର । ଜାଣି ଯଶ ଜାଣି ବଳବାର ମୂର୍ତ୍ତି ବେମନ୍ତ ଶାର ଦଶସିର ॥ ୪୬ ॥

ରକ୍ତ ନେଷ କରି ଅସୁରେ ହୁଙ୍କାର ଅଙ୍ଗଦ ଅଙ୍ଗରେ ଭଡ଼ିଲେ । ଶବ୍ଦ-
ଧ୍ଵନି ତାଙ୍କ ବଳ ବସୁ ଟେକି କଥାର୍ଥେ ନହୁଁ ନାଶ କଲେ । ଅଙ୍ଗଦ । ରଣିଥିବା
ପାଦ ନ ଟଳ । ଶବ୍ଦ ଯେତେ କହୁଥିଲେ ବଳୀ ପାଇଲି ପ୍ରାକର୍ମି ତୋକଲି ॥ ୪୭ ॥

ଲେହିତ ନୟନ ବାକର ନନ୍ଦନ ବୋଲଇ ଶୁଣ ଦଶାନନ । ଲେହପାଳକୁ
ଜୟକର୍ତ୍ତା ତୁ ଅଟୁ ଦେଖା ବଳ ତୋର ଯେ ଟାଣ । ଲେଳିତ । ଲଞ୍ଜନ ଦେହ କି
ଦେଖାଉ । ଲଳ ପାଇକର ଅସୁରେ ରହିଲେ ଅସ କସ ତୁ ଯେ ବିଶୁରୁ ॥ ୪୮ ॥

ବଶଧର ଶାର ପ୍ରାକର୍ମି ଅସୁର ଦେଖି ହତ ବଳ ଶବ୍ଦ । ବଳକୁ ଦେଖାଇ
ଅସେ ଠିଅ ହୋଇ ଭିତ୍ତି ଅଙ୍ଗଦ ଚରଣ । ବସୁତା । ବିନାଶ କରିଣ ବସିଲ ।
କଷାଦ ପାଇଣ ବମନା ହୋଇଣ ବିଶୁରୁ ମୂର୍ତ୍ତିରେ ରହିଲ ॥ ୪୯ ॥

ଶ୍ରାବଣ ଧାଇଣ ସନ୍ତୋଷ ବହୁଣ ଅଙ୍ଗଦ କହଇ ଶବ୍ଦ । ଶବ୍ଦ ଶକ୍ତି ତୋର
କଲି କନା ଚର କି କହୁଛୁ କହ ତୁ ପୁଣ । ସକଳ । ଶୁଭଦ ତୋହର ଯାହେବ ।
ସବ୍ ଶେଷକର କହୁଛୁ ବିଶୁର ଯେପରି ଶୋଭା ପ୍ରକାଶିବ ॥ ୫୦ ॥

ସର୍ବବର୍ଜକୁ ଧରି ଶବ୍ଦ ଶୁଙ୍କାରି ବୋଲଇ ଯାଅ ତୁ ରେ ବଳୀ । ସମସନା
ମୋହର ଜାଣ ତୁ ପ୍ରଭୁର ଯୁଦ୍ଧବନା ନ ଦୟେଁ ବାଳୀ । ରୁହିବୁ । ଶରଣ ପଶିବି
କାହିଁକି ? ସୁବ ସରକାନ୍ତ ମୋର ଯେ ବିରୁଦ୍ଧ ପ୍ରତାପ ବଳ ମୋ ନାହିଁକି ? ॥ ୫୧ ॥

ସତ୍ରାମ ତୁ ସାଜ ନୋହୁ ହତବର୍ଯ୍ୟ ଜାଣିବା ତୋ ବଳ ପ୍ରାକର୍ମି । ସତ୍ରାମକ
ସେହି ସେ ସେ ସୀତାସାହିଁ ଦେଖାଇବେ ତୋର କରମ । ସମସନା । ଶତ୍ରୁ ରୁହିଲୁ
ଏଥୁର । ସର୍ଥରେ ଯାଉଛୁ ରୁହାଇ କହୁଛୁ ସୀତା ସମର୍ପି ଭାବଧର ॥ ୫୨ ॥

ହରଷେ ଅଙ୍ଗଦ ଘେନଣ ସମ୍ପାଦ ଶ୍ରାବଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜଣାଇ । ହୁଷ୍ଟ ହୋଇ
ତହିଁ ସେ ସେ ସୀତାସାହିଁ ସତ୍ରାମ ସାଜ ଲଙ୍କାସାହିଁ । ହରଷେ । ହୁଙ୍କାର ଶବ୍ଦ
ହରି କରି । ହନୁମନ୍ତ ସୂତ୍ରୀବ ଯେ ବାରମାନେ ସତ୍ରାମ ଭାବକୁ ସମରି ॥ ୫୩ ॥

ହିତ ଦୂରଣ ନାଶନ ପାଇଁକି ହୁଏ ସସ୍ତ୍ର ଏ ଭୀଷଣ । ଶାତ ନରମେଲେ
କରିବା ପାସୁଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣବ୍ରହ୍ମ ସେ ରଘୁରାଣ । ଶୋଭିତ । ଶିଳନାଥଙ୍କୁ ନାହିଁ
ଲେଣ । ଶାତ ଏହାକଲି ସୁମ ପାଦ ଭାଳି ପାନ ପାନ କହାଣ ଦାସ ॥ ୫୪ ॥

ଦ୍ଵ୍ୟତତୋଳ ଗୈ ତି ଶା ।

— ୫୦୫ —

(ଶ୍ରୀ—ଘଣ୍ଟାରବ)

ଶିଳ କର୍ମ ଗୁଣ ଧରି । ସାଧା ପଦ୍ମକୁ ସମରି ।
 ସେପି ସମାଗୁର ତ୍ରମିଲ ସଂସାର କର୍ମସେବି ଅପହରି ॥ ୧ ॥
 ହୁଙ୍କାର ନାଦ ପ୍ରବଳ । ହଉଛି ଜନ ବାଗୁଳ ।
 ଦୁଃଖଲ୍ଲ ଜ୍ଞାନ ଦେଖିବା ଉଦ୍ଧବ ବନ୍ଧୁଗଣ ସଙ୍ଗେ ଗୁଲ ॥ ୨ ॥
 ସଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ମେଳ ହୋଇ । ସମସ୍ୟା ଦେଖିଲୁଁ ଯାଇ ।
 ସାଜଣ ସମାଜ କପଦି ରସରେ ମୁଡ଼େ ହୋଇଛନ୍ତି ବାଇ ॥ ୩ ॥
 ଶୋଭାସାଜି ନର ମେଳ । ସମସ୍ୟା ଦୁଃଖଜ ସୁଲ ।
 ସତରସ ଏତି କୁଳଲଜ୍ୟାସ୍ଥିତ ନାଶକ ଧର୍ମର ମୂଳ ॥ ୪ ॥
 ସବ୍ ସମ୍ପଦ ଦରାଇ । ଶାନ୍ତି ତଡ଼ି ଦେଇ ବାଇ ।
 ସବାଙ୍ଗ ଯୁଦ୍ଧର ମୃତବତ୍ ଶରୀର ଅଶନ ଶୟନ ନାହିଁ ॥ ୫ ॥
 ବାକ୍ୟରେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭୂତ । ବିନାଶକ ଜାଣ ଯୁକ୍ତି ।
 ବସି ରାଜଦନ ହୁଅନ୍ତି ଉଦ୍ଧବ ସଦାକାଳେ ଅତ୍ୟୁପତି ॥ ୬ ॥
 ଲଗାଇଣ ମନ ଧନ । ଲୟ ନାହିଁ ଲୋକ ଚିତ୍ତ ।
 ଲୋକ ରଞ୍ଜନର ତେଜ୍ୟା ଗୁହ୍ୟଦାର ଲୋଭାଗ୍ରସ୍ତେ ଏ ଉଦ୍ଧବ ॥ ୭ ॥
 ରଖିଥିବା ପୂର୍ବ ବିତ୍ତ । ରଙ୍ଗ ଭାବ ସବୁ ହିତ ।
 ରକ୍ତ ଗୁଣ ଭାବ ଦେଖ ଯୁଦ୍ଧ ଛବି ଭାବିତ ହୁଅ ସ୍ଵଚିତ୍ତ ॥ ୮ ॥
 ଜାନକା କେତକ ମତି । ଜଳନ୍ତାନଳରେ ମାତି ।
 ଜାତି କୁଳନଷ୍ଟା ଏ ସେ ମତିଭ୍ରଷ୍ଟା ପାପିଷ୍ଠ ଏ ସେ ଦୁର୍ମତି ॥ ୯ ॥
 ମମ ମର୍ମ ବିଦାରକ । ମନ୍ତ୍ରିତ ଜୁଥରେ ଦେଖ ।
 ମମ ସମାଗୁର ତାର ଗୁହ୍ୟଦାର ଅତନ୍ତ୍ରା ଦେଖ ଯୁ ରେଖା ॥ ୧୦ ॥
 ରୟ ବ୍ରାନ୍ତି ସବୁ ଏଡ଼ି । ରଜ ଦବା ନିଶି ଜଡ଼ି ।
 ରୋଜନ ଶୟନ କିଛି ନ ଜାଣିଲ ଗୁହ୍ୟ ଧନକୁ ଯୋପାତି ॥ ୧୧ ॥
 ବଡ଼ ବିଷମ ମୋ ହେଲା । ବିବେକ ମୋର ଗୁଡ଼ିଲା ।
 ବାସନ ବର୍ଜନ ଅଳଙ୍କାର ମାନ ଜୁଥମୂଳେ ସବୁ ଦେଲା ॥ ୧୨ ॥

ଫଣା କପାଳକୁ ମୋର । ଫଳଥୁଲ୍ଲ ଜୁଥ ଶ୍ଵେର ।
 ପିଠିକ ବୁଦ୍ଧିଶା ଅନ୍ୟଠାରେ ଅଶା ଭାବର ମନେ ମୋହର ॥ ୧୩ ॥
 ପ୍ରଣାସେଇ ଅରେ ଶ୍ରମ । ପ୍ରବାସ ହେଲ ମୋ କର୍ମ ।
 ପ୍ରଜ୍ଞାକର ଗାନ୍ଧୀ ଜାନକୀ ଚରିତ୍ର ଭାବତରେ ହୁଅ ମର୍ମ ॥ ୧୪ ॥
 ନୟନେ ଦେଖ ଚରଣ । ନୀଳବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧା ଗୋଟି ।
 ନୃଣାମ ଶୁଣରେ ଧରି ଜୁଥଶ୍ଵେରେ ବାଜି ନେବେ ଗୋଟି ॥ ୧୫ ॥
 ଧ୍ୟାନ ହେବ ଗର୍ବ ଯୁଗ୍ମ । ଧମକେ ନିର୍ଭୟ ଭର ।
 ଧର୍ମ ବାଜି ଗୁଣେ ନିରସ୍ତ ନ ଭଜି ଦଣ୍ଡ ପାଇ ଖେଳେ ଶ୍ଵେର ॥ ୧୬ ॥
 ଦୁଷ୍ଟିକର ବନ୍ଧୁଗଣ । ଦୟାହୀନ ଜନ ସ୍ଥାନ ।
 ଦୁଷ୍ଟି କରିବାର ଭାବ ଯୁ ଅସାର କ ବୋଲିବେ ସତ୍ୟଜନ ॥ ୧୭ ॥
 ଥଳ ଲୁଲ ରୁଡ଼ା ମାତ । ଥୁଲ୍ଲ ମୋ କର୍ମେ ପ୍ରସସ୍ତ ।
 ଥୟ କର ମନ ରଖିଯୁ ତୁ ଶୁଣ ସଦାକାଳେ ଭଲ ସସ୍ତ ॥ ୧୮ ॥
 ତୁଳାସୀ ଭାଗବତଥ । ତତ୍ତ୍ଵ ଦର୍ଶୀ ହୁଅ ତାହା ।
 ଶ୍ରୀଲୋଚନ ଘର କଲ ନାରାୟଣ ଚଢ଼ିଲାକୁ ରୁହ ତାହା ॥ ୧୯ ॥
 ଅଶିମାଦ ସରୁଗଲ । ଅଶୁ ପ୍ରମାଣେ ଯା ଥୁଲ ।
 ଅଶା ଅସୁଦ୍ଧରେ ବଳଦେବ ଘରେ ସରୁ ଯାଇ ରୁଡ଼ାଇଲ ॥ ୨୦ ॥
 ଉପପାଶ ମାର୍କଣ୍ଡେୟ । ଉଚ୍ଚାଧିବା ଧନ ତାର ।
 ଉଲ୍ଲ ଜୁଥରେ ଭାବ ଯୁ ମନରେ ବାସ୍ ପାଇ ଧନେଶ୍ଵର ॥ ୨୧ ॥
 ଉଦ୍ଧାମାରି ବନମାଳୀ । ଉଦ୍ଧାମ ଜୁଥର ସୁଲୀ ।
 ଉଦ୍ଧାମ କହୁଥିଲେ ନ ସରିବ କାଳେ ଜୁଥ ଅସାର ଯା ସୁଲୀ ॥ ୨୨ ॥
 ଠୁଲ ଭବେ ଏ ଅସାର । ଠକ ବେଶ୍ୟା ଜୁଥଶ୍ଵେର ।
 ଠାଣି ଅତ୍ର ଦେଖ ମଦୁଥକୁ ରଖ ମାଦକ ସରୁ ଅସାର ॥ ୨୩ ॥
 ଟଙ୍କାଧର ପାତ୍ରୀ କଥା । ଟଙ୍କା ଯିବ ରୁଥା ।
 ଟଙ୍କା ସୁନାସାରି ମଦତକୁ ଧରି ଅପୁ କଣି ଧନ ରୁଥା ॥ ୨୪ ॥
 ନିୟମ ମାତି ନିୟମ । ନିରାପଦ ଭାବ ମନ ।
 ନିର୍ଗତ ପ୍ରେମ ଉଦ୍ଧାମରେ ମାତି ଲୁହୁ, ହୁଅ ପୋଷଣ ॥ ୨୫ ॥
 ଝରୁଥିବ ସୁଧାଗିର । ଝଗଡ଼ାକୁ ଦୂର କର ।
 ଝଲିବା ଉପାୟ ହୃଦୟେ ସଞ୍ଜୟ ଭାବନା ରଖ ଶରୀର ॥ ୨୬ ॥
 ଜୁଥ ଜପା ମାଳକାଶ । ଜାଣି ଅନ୍ତର ବଶୁରି ।
 ସମସ୍ତୀ ଦୋଲ୍ଲଥ ଜାଗ୍ରତରେ ଥାଅ ଜାଣି କାଳକୁ ନିନ୍ଦାରି ॥ ୨୭ ॥

ଛଦ୍ମବେଶଧାରୀ ଗୁଣ । ଶୁଭ ଲେଖ ସଙ୍ଗ ଚନ୍ଦ୍ର ।
 ସ୍ଵପ୍ନ କରି ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ବନ୍ଧୁମେଳ ଭାବବସ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ॥ ୨୮ ॥
 ଚନ୍ଦ୍ର ଅଦେ ଅର୍ଜୁନ । ଚମତ୍କାର ଏ ଭୁବନ ।
 ଚନ୍ଦ୍ର କେ ନାହିଁ ଦେଖ ଏ ଯେମନ୍ତ ପିତାନ୍ତ ଭବ ସ୍ଵ ମନ ॥ ୨୯ ॥
 ଛଦ୍ମଧରା ଦେଖ ଶଶି । ଛଦ୍ମଧର ଦନକୁ ଘୋଷି ।
 ଛଦ୍ମ ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ ଅମାବସ୍ୟା ଗୁମି କାଳ ଯାଉଅଛି ଖସି ॥ ୩୦ ॥
 ଘୃଣାକର ଏ ସଂସାର । ଘଟାଅ ବନ୍ଧୁ ସ୍ଵ ଭର ।
 ଘର ବାଡ଼ି ଦେଖ ଦେବ ଏ ବିମୁଖ ସବୁ ଦେବ ନାରାୟଣ ॥ ୩୧ ॥
 ଗମିଲି ଯାହା ହୃଦୟ । ଗଭୀରତା ଜ୍ଞାନୋଦୟ ।
 ଗମାଗମ ବାଞ୍ଛି ଭୁବ୍ଵ ଯେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରଜ ରଜ ପ୍ରେମମୟ ॥ ୩୨ ॥
 ଖ୍ୟାତାପନ୍ନ ହୁଅ ବନ୍ଧୁ । ଖ୍ୟାତ କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଦ୍ର ।
 ଖେଦ ଭାବମନ କର ହୃଦେ ଧ୍ୟାନ ଦେଖାଇଲି ସେହୁ ବିନ୍ଦୁ ॥ ୩୩ ॥
 କହି ଦେଲି ବନ୍ଧୁ ଶେଷ । କର୍ମ ଧରି ଭୁବ୍ଵ ସ୍ଥାନେ ।
 କରୁଛୁ ତ୍ରମଣ ଦୟାହୃଦେ ଘେନ ବିଦାୟ ଦାସ ଅଜ୍ଞାନେ ॥ ୩୪ ॥

— ୪୦୪ —

ନୀତିହୀନ ।

ଅଗତ ପ୍ରୀତ ବନ୍ଧୁଗଣ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ପ୍ରସାଦ ପରି ନୀତିହୀନ ଅର୍ଥେ କରୁଅଛୁ ।
 ସବୁ ବିନାୟକ ଅଦେ ବାକ୍ୟଦେଶ ଶୁଣ ।
 ଧ୍ୟାନରେ ଅସି କଳ୍ପନାକୁ କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ॥ ୧ ॥
 ରଣ ଦାନଦ ହୁଅ କଷେ ଅସି ବସ ।
 ସୁଦ୍ଧ ମମ ଘେନ ଅଦେ ଭବକୁ ପ୍ରକାଶ ॥ ୨ ॥
 ଅକାରଣେ କର୍ମ ଧର୍ମ ଭବରେ ଲଞ୍ଚନ ।
 ଅସୁଦ୍ଧ ଯାହା ମନକୁ ତାହା ଶୁଭ ଚନ୍ଦ୍ର ॥ ୩ ॥
 ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରସାଦ ତ୍ରମୁଖ ନରକ୍ଷେପ ଶୁଭ ।
 ଇଚ୍ଛା କଳ୍ପନାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରା ହୁଅ ଧାର ॥ ୪ ॥
 ଉଦବେଗ ସାଦୃଶ ଯନ୍ତ୍ର ଅଶ୍ରୁଣୀ ହୃଦୟ ।
 ଉଦାର ମନକୁ ଦେଉ ଅଛୁ ଦେ ଉଦ୍ଘାତ ॥ ୫ ॥

ରୂପି ଯାଇଥିବା ବ୍ୟାସ ବଲ୍ଲୀବାଦ ମନୁ ।
 ରୂପାନନ ବ୍ରହ୍ମବାନ ଦେଖ ତାଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ର ॥ ୨ ॥
 ଲୁଚାଇତ ଦେଉଥିବୁ ପ୍ରକାଶ କେ କର୍ତ୍ତା ।
 ଲୁଚାବରେ ତାଙ୍କ ରୂପ ଗୁଣ ଗଞ୍ଜାଉତା ॥ ୩ ॥
 ଏହିକାଳେ ତାଙ୍କପରି ଦେଖି ପାର କିନା ।
 ଯେଇ ଭବ ଭାବେ ଶୂନ୍ୟ ସ୍ଵଭାବ କଲୁନା ॥ ୪ ॥
 ଔପାଦାନ ଭାବେ ଗଲେ ଚପଳ ରହିବୁ ।
 ଔଦାସ୍ୟ ନୋହୁଣ କହ ଯାହା ସେ ଦେଖୁଛୁ ॥ ୫ ॥
 ଅନ୍ୟତରଣରେ କାଳ ନ ବଢ଼ିବି ଗମ ।
 ଅନ୍ତର୍ଗତେ ଭାବଦେଖ ଲକ୍ଷ ଧର୍ମ ମୈ ॥ ୬ ॥
 କର୍ମ କ୍ଷେତ୍ର ଏହି ଭବ ଅଛି କି ରହିବୁ !
 ଖଳରୁକି ଶୁଦ୍ଧ ବନ୍ଧୁ କରୁଥ ତା ଖ୍ୟାତି ॥ ୭ ॥
 ଗଣ ଦେବତା ତୁମ୍ଭର କର୍ମ ସଙ୍ଗେ ଥାନ୍ତି ।
 ଘଟାଥ ଭବ ମଧ୍ୟରେ ଭାବ ହୃଦେ ତନ୍ତ୍ର ॥ ୮ ॥
 ଉଦ୍ଭୁତ ଏ ଜୀବନ ତର ନୁହେଁ ଜାଣ ।
 ତମହାର ଭବ ଶୁଦ୍ଧ ଉଦ୍ଭୁତରେ ଲୀନ ॥ ୯ ॥
 ଛନ୍ଦାନୁସରଣ ଶୁଦ୍ଧ ସ ନିୟମ ଦେଜ ।
 ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ହୃଦୟ ବଦରସ ରୁଚି ॥ ୧୦ ॥
 ଝଟକ ତୁମ୍ଭର ଶୁଦ୍ଧ କର୍ମକୁ ଦେଖାଇ ।
 ନିୟମ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗିରି ପିବି ବାକ୍ୟ ଏହି ॥ ୧୧ ॥
 ଟାଳି ସବଣ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଧର୍ମକୁ ଧାଇଁଲେ ।
 ଠାବ ତୁମ୍ଭନାହିଁ ବନ୍ଧୁ ଭାବ ହୃଦ ସୁଲେ ॥ ୧୨ ॥
 ଡିଆଁ ମାରି ଶୂଲ୍ୟରେ ଧର୍ମ ମୁନ ନାଶ ।
 ଡକା ବଜାଇଣ କାମ ପ୍ରବଳ ହୃଦ ଶ ॥ ୧୩ ॥
 ଅଶି ହୃଦେ ବିଦ୍ଧୁ ଭାବ ଦାଣ୍ଡରେ ପଥକ ।
 ଡକାଇବା ଠାରେ କାମ ଯମଗୁଣ ରଖ ॥ ୧୪ ॥
 ଅସୁକାଶ ସ୍ଵକୁଳ ସମାଜ ମାତା ପତା ।
 ଦାୟିତ୍ଵରେ ଦେଉଥିବା ଭାବ କାମ ତନ୍ତ୍ରା ॥ ୧୫ ॥
 ଧର୍ମପତ୍ନୀ କ୍ଷାତା ଗର୍ଭ ଉତ୍ପନ୍ନ ଯା ଦେବ ।
 ନରଭୋକେ ପ୍ରଶଂସିତ କାନ୍ତି ଦେଖାଇବ ॥ ୧୬ ॥

ପ୍ରକାଶ ଦେବ ସନ୍ତାନ ବଣ ରକ୍ଷାକାରୀ ।
 ଫଳ ମଧୁ ଶ୍ଵସ୍ତ ଖାଇ କୁଟୁମ୍ବ ନିଦାରି ॥ ୨୧ ॥
 ବଶିଷ୍ଠାଦ ଗୁହସ୍ତ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବରାଣମ ।
 ଭୂତାଦ ମଧ୍ୟେ ମାନବ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜ୍ଞାତା ମର୍ମ ॥ ୨୨ ॥
 ମମଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭାବବାର ଯୁକ୍ତି ତ ଯୁ ଭବ ।
 ଜାଣି ରୁହି ରବେ ଅସି ପାଥ ପରାବନ ॥ ୨୩ ॥
 ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଭଣ୍ଡର ଅମ୍ବ କାଳ ଶାନ୍ତ ଗତି ।
 ଲକ୍ଷ କର ସମା ଶାସ୍ତି ଦେଉଣ ଅଛନ୍ତି ॥ ୨୪ ॥
 ବସିଛ ଦେ ସତ୍ୟ ବୃନ୍ଦ କର୍ମ ଧର୍ମ କାମ ।
 ସଂସାରେ ଦେଖାଇ ଦେଲ ମୋକ୍ଷାଦି ସ୍ଵେ ମର୍ମ ॥ ୨୫ ॥
 ସତ୍ତ୍ଵା ପାଇଣ ବନ୍ଧୁ ଶତ୍ରୁଭିକ୍ଷୁ ହୁଅ ।
 ସସ୍ତ୍ରାମହ ଚରିଣକୁ ହୃଦୟେ ତା ବଦ ॥ ୨୬ ॥
 ଦର୍ଶନନେ ଭାବ ଗୁହ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଅଛୁ ରହି ।
 କ୍ଷମା ମାଗୁଅଛୁ ବନ୍ଧୁ ରଖ ଠାବ ଦେଇ ॥ ୨୭ ॥
 ଶାନ୍ତିପଦ ରବେ ଦେବ ଭାବଲେ ସଂସାର ।
 ହୃଦୟରେ ଶାନ୍ତିରସ ଭାବ ସୁଧାଗିର ॥ ୨୮ ॥
 ସହିତା ପୁଣ୍ୟ ସହୃଦ ଦାଣ୍ଡକୁ ସୁନ୍ଦର ।
 ଶକ୍ତିକର୍ମ ଅଶ୍ରୁ ଧରି ଏ ରବେ ବହର ॥ ୨୯ ॥
 ଶୋଧନ ଭାବ ଧଇଲେ ଶୋଭିତ ହୋଇବ ।
 ବ୍ୟସନକୁ ଦୂର କରି ବ୍ୟବହୃତେ ଥିବ ॥ ୩୦ ॥
 ଲକ୍ଷ ଦେବ ଜନସ୍ଥଳେ ଲକ୍ଷୀ ସିଦ୍ଧାସନ ।
 ରଖ ସଦାକାଳେ ଯଶ ରୂପ ଦେଖାଇଣ ॥ ୩୧ ॥
 ଯୋଡ଼ ଦେବାଭାବ ଧର ଯୋଗ୍ୟତା ଦେଖାଇ ।
 ମର୍ମଦନ୍ତା ହୁଅବନ୍ଧୁ ସୁଧାଗିର ଦେଇ ॥ ୩୨ ॥
 ରଘୁବନ୍ଧ ବାଟ ଶକ୍ତି ରତ୍ନତାକୁ ରଖି ।
 ବଳ କୌଶଳରେ ରହ ବନ୍ଧୁ ଭାବ ଗୁଣି ॥ ୩୩ ॥
 ଫଳ ଅବଶ୍ୟ ପାଇବ ସୁକ୍ରୟମେ ଥିଲେ ।
 ପ୍ରକାଶ ଦେବ ଜଗତେ ପ୍ରେମିକର ସ୍ଥଳେ ॥ ୩୪ ॥
 ନିତି ଚିନ୍ତା କୁଳମୂଳ କୌଳିକ ବିଷୟ ।
 ଧର୍ମ ଧରି ମୈ ସଙ୍ଗେ ମାତି ପ୍ରେମାଶ୍ରୟ ॥ ୩୫ ॥

ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ସଙ୍ଗକୁ ଶୁଭ ଦୁଷ୍ଟାଳ କୁହାଅ ।
 ଥୋଇବା ଚର କାଳକୁ ଯଶ ଗୁଣ ଧାଅ ॥ ୩୭ ॥
 ଚନ୍ଦ୍ର ଜ୍ଞାନ ସଙ୍ଗ ଗୁହ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରାବଧାରକ ।
 ଅଶିମାଦ ପାଇ ରହ ଗୁହ୍ୟ ରବିଲେଖ ॥ ୩୮ ॥
 ଚପ ଦେଖାଇରହିଲେ ସବାନାଶ ଭର ।
 ହିଙ୍ଗର ଗୁଣେ ବନ୍ଦର କହୁ ଫଳ ନାହିଁ ॥ ୩୯ ॥
 ଚୌର ଦେଖ ରବିଶାସ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଗୁଣା ।
 ଟେକ ଅବା ମୁଁ ଶହରେ ରୁଡ଼ାଇଲେ ଦେଜା ॥ ୪୦ ॥
 ନିୟମକୁ ଦୃଢ଼ରୂପେ ଧରି ଗୁଣ ଭାଇ ।
 ଝଗଡ଼ାକୁ ଦୂରକରି ଶ୍ରେୟ ଭୋଗ ମହି ॥ ୪୧ ॥
 ଯଶସୀ ଦେବାକୁ ଥିଲେ ଗର୍ବ ଶୁଦ୍ଧ ରହ ।
 ଛଦ୍ମ ବେଶ ଧାରଣ ଶୁଭ ଗୁଣ ଗୁହ୍ୟ ॥ ୪୨ ॥
 ଚମତ୍କାର ଭବନ ଏ ଗୁହ୍ୟ କଥା ବାରେ ।
 ଉଦ୍ୟୋଗେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଚନ୍ଦ୍ର ଥିବକ ସଂସାରେ ॥ ୪୩ ॥
 ଗୁଣେ ବିଷୟ ସବୁ ଶୁଦ୍ଧ ମମ ବେଳ ।
 ଗଦା ପାଣି ପୁର-ରହ ଦେଖାଇ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଇନ୍ଦ୍ର ॥ ୪୪ ॥
 ଖ୍ୟାତ ଖ୍ୟାତି ଖ୍ୟାତିପଦ ଦୁଅ ଏ ଜଗତେ ।
 କର୍ମ ଯଜ୍ଞେ ଧର୍ମ ଗୁହ୍ୟ ରହ ପର ହୃଦେ ॥ ୪୫ ॥
 ଅନ୍ତର୍ଗତେ ଭବ ଦେଖ ସଂସାର ବିଷୟ ।
 ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଲାଳା ଶୋଭାମୟ ॥ ୪୬ ॥
 ଔଷାଧିକ ସ୍ତଳେ ପ୍ରଭୁ ହନ୍ତାଗୁପ୍ତ ହୋଇ ।
 ଓଜସ୍ବ ବିନାଶ କାଶ ରହ ହୃଦେ ଧାଇ ॥ ୪୭ ॥
 ଐଲ ନର ଦେହ ବୋହୁ କର୍ମସ୍ଥାନ ଦେଖ ।
 ଏକାକୀ ହୋଇଣ କିଏ ପାଇଲଭି ପୁଣ୍ୟ ॥ ୪୮ ॥
 ଲୁକାକରେ ଦୁର୍ଗା ଧନା ସମସ୍ତ ସମାନ ।
 ଲୁପ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଭବ ଗୁଣ ଚନ୍ଦ୍ର ॥ ୪୯ ॥
 ରୂପେ କଥା ସ୍ନେହବାନ ରବି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜାଣି ।
 ରୂପେଥବା ସ୍ନେହଫଳ ନଥ ଭବ ଟାଣି ॥ ୫୦ ॥
 ଉନ୍ନତେ ଭାବେ ରହି କାଟି ଶୁଭେ କନ ।
 ଉଡ଼ାଇ ଜାଣିପଥକା ପୁରି ନାରାୟଣ ॥ ୫୧ ॥

ଇନ୍ଦ୍ର ପର ହେଜି ବନ୍ଧୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ରଖ ।
 ଇନ୍ଦ୍ର ଧର୍ମ ମାନବକରି ଧନ ଜନ ଲଖ । ୫୧ ॥
 ଅର୍ଥ ନାଦ କାଶୀ ଗାନ ଜନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ।
 ଅଭୟ ଓ ଅଭ୍ୟାଗତ ଧର୍ମ ସେବା ମୂଳ ॥ ୫୨ ॥
 ସୁଦ୍ଧ ପାଇଣ ସଂସାରେ ଯଶସୀ କୁହାଇ ।
 ରକ୍ଷକ ହୁଅ ସଂସାରେ ମାନବ ଧର୍ମ ଗୁହ ॥ ୫୩ ॥
 ଝଅନରେ ଯାହାଥିଲା କଲି ମୁଁ ପ୍ରକାଶ ।
 ବିବାଦ ସେ ସମ୍ମାନ ଭାବ ଏ ସଂସାର ରସ ॥ ୫୪ ॥
 ବିହାସ ଦାସ କହିଲି ଦୋଷ ସମା କର ।
 ବାୟୁ ହୋଇ ତ୍ରୁଟିଅଛି ନିବୋଧ ମୋ ଭର ॥ ୫୫ ॥

—୦୫୦୫—

ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ହେ କୋବିଦ ଜନ ।
 ହୃଦୟେ ବିକାଶ ହେଲେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ॥ ୧ ॥
 ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳ ମହିପାଳ ମମ ଇନ୍ଦ୍ର ଜିଣ ।
 ତାଙ୍କ କାର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ମୋସ୍ତ ହେବି ଭାବ ଧ୍ୟାନ ॥ ୨ ॥
 ଧରଣୀଧର ପଦ୍ମ ଚେକ ଶୋବର୍ଦ୍ଧନ ।
 ବ୍ରଜସୁର ସୁରକ୍ଷକ ଭକ୍ତ ମାନ ସ୍ଥାନ ॥ ୩ ॥
 ପ୍ରହସାଦ ଚରିତରେ ଦଥ ଧ୍ୟାନ ମନ ।
 ମାର୍ଜାର ରକ୍ଷାକୁ କଲେ ଅଗ୍ନି ମଧୁସେନ ॥ ୪ ॥
 ଶଙ୍ଖୋଦାର କୁମ୍ଭୀର ମୁଖରୁ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ।
 ଦ୍ରୌପଦୀ ଲଜ୍ୟ ରୁ ମୁକ୍ତି ଦୂର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଚନ୍ଦ୍ରା ॥ ୫ ॥
 ଭାରତ ଯୁଦ୍ଧର କାଳେ ଭାବିଥା ପକ୍ଷୀ ।
 ଦକ୍ଷିଣେ ଲକ୍ଷ୍ମୀକଲେ ଅତଙ୍କ ତ ଦେଖି ॥ ୬ ॥
 ଭୁଷ୍ମ ପିତାମହ ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷାକାରୀ ସେହି ।
 ସହ ରକ୍ଷା ତମ ଦ୍ରାଗୁଣରେ କ୍ଷୀତ ମହି ॥ ୭ ॥
 ସେହି ଶୀରୁଣ ଜ୍ଞାନାରୁ ହୋଇ ସୁକ୍ଷେପ ।
 ହୋଇଛନ୍ତି ସାଧୁ ସନ୍ନି ନାରଦ କ ଭକ୍ତ ॥ ୮ ॥

ସିକ ଗୁଣି ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଅନଳ ଦାସକ ।
 ସେହି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଶ୍ରୁୟା କର ତା ବବେକ ॥ ୧ ॥
 କମଳାକାନ୍ତ ଦାସଙ୍କ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ହୋଇ ।
 ରକ୍ତକର କଳ୍ପନାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣକର୍ତ୍ତା ସେହି ॥ ୧୦ ॥
 ଅଶା କଳ୍ପତରୁ ସେହି ଧ୍ୟାନ ଜ୍ଞାନ ବଳେ ।
 ବିଶାସ ମନ ତୈତନ୍ୟ ସେ ରଖେ ନିଷ୍ଠାଳେ ॥ ୧୧ ॥
 ଯାହା ଭାବେ ସେ ଶୁଦ୍ଧିକ ଅଶା ପୂର୍ଣ୍ଣକାଶ ।
 ପୂର୍ଣ୍ଣକର୍ତ୍ତା କଳ୍ପନା ତା ଦେବେ ହେଉଥର ॥ ୧୨ ॥
 କେଶବ କମଳ ନେତ୍ର ସାଧୁଙ୍କର ପାତ୍ର ।
 ଅସାଧୁଙ୍କ ଦନ୍ତା ସେହି ନାଶକୁଳ ଗୋଡ଼ ॥ ୧୩ ॥
 ଗର୍ବ ଗଞ୍ଜନ ବାନା ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମାନଚିତ୍ର ।
 ବଳ ମାନଧାରା ଅଦି ଦେଖ ସେ ଚରଣ ॥ ୧୪ ॥
 ଦ୍ଵିଜ ସୁଦାମାକୁ ଦାନ ଅଜାମିଳ ଜ୍ଞାନ ।
 ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କ ଚରଣ କରତା ସୁରଣ ॥ ୧୫ ॥
 କେନ୍ଦ୍ର ଶିବ ପୂଜକ କେ ଦେଖା ଉପାସନା ।
 କେନ୍ଦ୍ର ଗଣେଶ କେତେକ ଅନ୍ୟ ଦେବାକର୍ତ୍ତନା ॥ ୧୬ ॥
 କେତେକ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମାଶ୍ରୟୀ ବନ୍ଧୁଗଣ ।
 ଯାହାର ଯହିଁ ବିଶାସ ତାହା ଧର୍ମ ଜାଣ ॥ ୧୭ ॥
 ବିଶାସ ମୂଳ ଧର୍ମର ରବେ ଭାବି ଘେନ ।
 ବିଶାସ ନ ଥିବା ଜନ ସେ ସେ ଧର୍ମସ୍ଥାନ ॥ ୧୮ ॥
 କଦମ୍ବ ମୂଳଥ ସେ ସେ ଏ ବାଙ୍କ ଚୁଲଥ ।
 ବୁଦ୍ଧାବନ ଶ୍ରୀହାସରେ କୃଷ୍ଣ ମୂରଲିଥ ॥ ୧୯ ॥
 ସର୍ବୋତ୍ତର ପ୍ରଭୁ ମୋର ଗତି ମୁକ୍ତି ଦାତା ।
 ତାଙ୍କବିନା ଅନ୍ୟମୋର ନାହିଁ କିଛି ଚିନ୍ତା ॥ ୨୦ ॥
 ଏ ରବ ମଧ୍ୟରେ ନାନା କର୍ମଫଳା ହୋଇ ।
 ଅକ୍ଷୟ ମଦସୁପାନରେ ମତ୍ତଥାନ୍ତି ରହି ॥ ୨୧ ॥
 ବନ୍ଧୁଗଣ ଭାବଦେଖ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ।
 ନାନାଶ୍ରୟ ପାଇ ଭ୍ରମୁଛନ୍ତି ଏ ସଂସାରେ ॥ ୨୨ ॥
 କେତେକର ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତ ବଳେ ବଳିଯୁନ ।
 ରଜ ରୂପାଧି ପାଇଣ ବୋଲନ୍ତି ପ୍ରଧାନ ॥ ୨୩ ॥

ଧନବଳ ଦେଖାଇଣ କେତେକ ପୁଣ୍ୟାଦି ।
 ବଦ୍ୟାବଳ ରଖାଇଣ କେତେ ଉକ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି ॥ ୬୪ ॥
 ନାନା ଗୁଣ ଧାରକରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସେ ବୋଲନ୍ତି ।
 ବାୟୁଚିତ୍ ମୂର୍ଖ ମୁଁ ଯେ ଅଜ୍ଞତା ମୋମତି ॥ ୬୫ ॥
 ଗୁଣନିଧି କୃପାନିଧି ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳ ଭଜ ।
 ସକଳ ଦ୍ଵରବେ ମୋର ଅମ୍ଭାରେ ବିରାଜ ॥ ୬୬ ॥
 ନାଗନର ସୁରଦେବଙ୍କର ରକ୍ଷାକାର ।
 ନାନ ପ୍ରକାଶିତ ଏଣୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭିତ୍ତର ॥ ୬୭ ॥
 ଭିତ୍ତର ସର୍ବ ବ୍ୟାପକ ଏ ସତ୍ତ୍ଵ ତର ।
 ନାରାୟଣ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡିବ ରୂପହେତୁ କର ॥ ୬୮ ॥
 ସେହିରୂପ କରଷ ବୃକ୍ଷ ଏ ଭବ ସାର ।
 ସ୍ଵପ୍ନ କର୍ମେ ଖ୍ୟାତଥାର ରକ୍ଷା ଭବ ଭାର ॥ ୬୯ ॥
 କରଷ ପଞ୍ଚତତ୍ତ୍ଵରେ ଉତ୍ପତ୍ତି କରତା ।
 ବୈଦ୍ରମୂର୍ତ୍ତି ଶିବ ଯୋଗ ଧ୍ୟାନେ ବିଷ୍ଣୁ ଚନ୍ଦ୍ରା ॥ ୭୦ ॥
 ଶିବ ବିରହ ଯାହାର ସଦା ପରକର ।
 ସେହି ବିଷ୍ଣୁ ସେବା ଧ୍ୟାନ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅହାର ॥ ୭୧ ॥
 ଧ୍ୟାନ ହୋଇ ରହୁଅଛି ଏ ଭବ ସାଗର ।
 ଦିବା ନିଶି କାନ୍ତୁ ଅଛି ରଜଣ ଶ୍ରୀଧର ॥ ୭୨ ॥
 ହରିଙ୍କ ଗୁଣ କାର୍ତ୍ତିନ୍ୟ ପସରାକୁ ମେଲି ।
 ବିଷ୍ଣୁଦାସ ଭାବମଧ୍ୟେ ବୈଷ୍ଣବ ମଣ୍ଡଳୀ ॥ ୭୩ ॥
 ବିଷ୍ଣୁ ଅଶ୍ରୁତ ହୋଇଣ ବିଷ୍ଣୁ ମମ ବାସ ।
 ଉକ୍ରାବୃନ୍ଦ ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ଶ୍ରୀହରି ବିଳାସ ॥ ୭୪ ॥
 ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋପିବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ ।
 ଜଣାଇଲି ରୂପଜନେ କର ମୁଁ ଚନ୍ଦ୍ରନ ॥ ୭୫ ॥
 ଜ୍ଞାନ ଧ୍ୟାନେ ସଦା ମୋର କରଣ ସୁରଣ ।
 ରହୁଛି ରୂପସଙ୍ଗରେ ଦୟାକର ଘେନ ॥ ୭୬ ॥
 ଅଜ୍ଞାନତା ଦୂରକର୍ତ୍ତା ଶ୍ରୀ କମଳା କାନ୍ତ ।
 ଇଚ୍ଛାମୋର ପ୍ରକାଶିଲି ଘେନ ତବ ଅନ୍ତ ॥ ୭୭ ॥
 ପ୍ରଭୁନାମ ଗୁଣ କାର୍ତ୍ତି ଦେଖାଇଣ ଦେଲି ।
 ଭବମାୟା ଚରଣରେ ଭାସି ମୁଁ ରହୁଲି ॥ ୭୮ ॥

ଅଦେ କୃପାନିଧି ମୋର ପୂର୍ଣ୍ଣବର ଅଶ ।

ଧୃତାଧ୍ୟୟ ତୁମ୍ଭେ ମୋର ଦେ ଶୁଭା ବିଳାସ ॥ ୩୯ ॥

ଧ୍ୟାନ ମଞ୍ଜର ମାଳାକୁ ବଳି ମୁଁ ପ୍ରଦାଶ ।

ଗୀତବଳେ ଜଣାଇଲୁ ଶ୍ରୀ ବିଦାସ ଦାସ ॥ ୪୦ ॥

— ୪୦୫ —

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଚଉତିଶା ।

— ୪୦୫ —

ଗୁଣ—ଶ୍ରେଣୀ ।

କଳ୍ପବଟମୂଳେ ଦରି ଅନନ୍ତ ରୂପରୁ ଧରି ପ୍ରକୃତି ପାଦ ମସ୍ତକେ ଶିରେ
ଭୁଜଙ୍ଗ । କମଳ ନାଭିରୁ ଜାତ ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ଶିବ ସାତ ତତ୍ତ୍ଵ ସମ୍ଭାର ଉତ୍ପତ୍ତି
କରିବା ତିନୀ । କଲେ ନାଶ ମଧୁ ଦତ୍ତଙ୍କୁ । କର ସମୁଦ୍ର ମନ୍ଥନ ପ୍ରାପ୍ତ
ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ॥ ୧ ॥

ଖଣ୍ଡ କଲେ ମହୁ ସାତ କରିବାକୁ ସେହି ବନପଦ୍ମର ବୃକ୍ଷାଦ କଲେ
ଭିଅଣ । ଖଗାବନ ବ୍ରହ୍ମାପ୍ରତି ଜୀବାଦ ଉତ୍ପତ୍ତି ସ୍ଥିତି କର ତୁମ୍ଭେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦେଶକର
ଗାୟନ । ଶର ମୁଁ ସେ ତେଜାକାର । ଖଳଜନ ନାଶ ଅର୍ଥେ ଶିବାଧିକାର ॥ ୨ ॥

ଗଜଗମିନୀ ସେ କାନ୍ତି ଡାହାଣ ସମ୍ପଦ ଭୁବ ଗୁହଁ ନାମ ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ
ଶ୍ରୀମ୍ଭୁ କମଳା । ଗଜ ବାହୁନୀ ତୁ ହୁଅ ଅଷ୍ଟ ନିଧି ଗୁଣେ ରତ ପଦ୍ମାକର ପଦ୍ମବାସ
ହୁଅ କୌଶଳୀ । ଗମାଗମ ଶୀଘ୍ରରେ ଜାଣ । ଗମୀ ଜୀବାଦ ପୋଷିବା ବିଗୁର
ଦେନ ॥ ୩ ॥

ଘଟ ଗୁହଁଣ ଅଧାର ସସ୍ତ୍ର ଶୁଭତା ଧରି ଅର୍ଣ୍ଣପୂର୍ଣ୍ଣାଧାର ଥାନ୍ତି ଏ ସୁରସୁର ।
ଘଟ ନୋହୁଏ କାହାର ତେମନ୍ତ ଉପାୟକର ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଲୋକମଧ୍ୟେ ହୁଅ ପ୍ରଭୁର ।
ଘୋଷଣା ସେ ହେଉ ଶୀଘ୍ରର । ଘଟାଇବା ଜୀବାଧାର ମଣ ପ୍ରଭୁର ॥ ୪ ॥

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵବା ବାଳଭାନ୍ତ ପରି ଝଲକଇତନ୍ତ ନିଶିନାଥ କପାଳରେ ବିନ୍ଦୁ
ଶୋଭିତ । ଉଚ୍ଛ୍ଵାସ ଭାବରେ ଠିଆ ବିଗୁଟ ଉତ୍ତର ଯାହା ଅଜ୍ଞା ଶିଷ୍ୟୋପଦେଶ ତାହା
କର୍ତ୍ତା ମୁହଁତ । ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ଭାବ ସେ ପ୍ରକାଶ । ଉଦ୍ଧାରଣ ଶୁଣନ୍ତେଣ ବୋଲନ୍ତି
ଭୁଣ ॥ ୫ ॥

ଚଞ୍ଚଳା ଚଞ୍ଚଳନୁହ ପୃଥ୍ଵୀ ସଙ୍କଷ୍ଟ ଅନାଥ ମମ ଅଜ୍ଞାନେନ ଦେବେ ଯେ
ଅବତାର । ଚରଣେ ଏହାବୁଝ ଚରଣରେ ମାତାହେନ ବିଷ୍ଣୁ ଅବତାରଙ୍କର ଭବୁ
ସମର । ଚରଣର ଗୁରି ଯୁଗରେ । ଚର୍ଚ୍ଚାକାଶ ଦେବୁଜାବେ ଦୟାପତ୍ନରେ ॥ ୬ ॥

ଛଟକ ଶୁଣକୁ ଧରି ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପ୍ରଣାମ କରି ଦପକରାବରେ ଗଲେ ପିଥର
ପୁରେ । ଛତିଶା ନିଯୋଗ ପୁରି ସୁଲକ୍ଷଣୀ ଦାସୀଧରି ଛଡ଼ରସେ ସୁଧାଶାଦ୍ୟ ପୂଜା
ବ୍ୟରେ । ଛଟକରେ ଦେଲେ ପ୍ରବେଶ । ଛଡ଼ାଦୋଇ ଦାସୀସଙ୍ଗେ ଭବପ୍ରକାଶ ॥ ୭ ॥

ଜଗନ୍ନାଥ ମନେଧାର ଦେବତାଗଣଙ୍କୁ ଶୁଭ ଦେବତାଙ୍କ ଦସ୍ତେ ପୂଜା
କରନ୍ତି ବସି । ଜଗନ୍ନାଥୀ ବେଦଧନ ଶୁଭେ ଶୀଘ୍ର ମେଦନା ନାଶକର ହୃଦହୃଦ
ଚଞ୍ଚରେ ଚିଣି । ଜାତହେଲୁ ସେ ମହାନାଦ । ଜଗନ୍ନାଥ ଦେଖି ଦେଲେ ମହା
ପ୍ରମୋଦ ॥ ୮ ॥

ଝଲକାଙ୍ଗି ଗଣସଙ୍ଗେ ପଡ଼ିଲେ ଚଢ଼ୁଁ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଚଢ଼ୁଁ ପରସିଲେ ଶାଦ୍ୟ
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଇ । ଝଡ଼ ସେ ଲାଗିଲୁ ପରି ଅସି ପ୍ରସାଦକୁ ଧରି ଗର୍ବ ପୂର୍ଣ୍ଣକରି ଗଲେ
ବଦାସୁ ନେଇ । ଝଟକ ଶାୟକର ଦେଖି । ଝିଲ ଦେବାଙ୍ଗ ବସନ ଦଧନ୍ତି
ଲକ୍ଷି ॥ ୯ ॥

ନିୟମ ନୀତି ନିୟୁଣ ଦେଖିଲୁ ତୁ ସୁଲକ୍ଷଣୀ ଏଣୁ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାମ ରହୁ
ଜଗତେ । ନିୟମ ତୋ ଦୃଢ଼ବ୍ରତ ଚଞ୍ଚଳ ଭବ ତୋ ଚିତ୍ତ ଏଣୁ ଚଞ୍ଚଳା ନାମ ତୋ
ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅର୍ଥେ । ନିୟମ ଏହିକ ରହିଲୁ । ନିଗମେ କମଳାକାନ୍ତ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦେଲୁ ॥ ୧୦ ॥

ଟମକ କଜାର ଯାଅ ଶୀଘ୍ରରେ ଚଳନ୍ତୀ ହୁଅ ଜଗତ ମାତା ହୋଇ ପାଳ
ଏହି ଯେ ବଡ଼ । ଟାକିବୁ ମୁଁ ଜଣା ଏଁ ନିୟମ କଳକୁ ଗୁହେଁ ବାରିବୁ ମାସଅଛି
ଦେଉ ଦେ ପ୍ରଭୁ । ଟଙ୍କଧର ଏ ବେଦପତି । ଟଙ୍କିଲ ପର ଏ ସାମୀ ବସି
ଅଛନ୍ତି ॥ ୧୧ ॥

ଠଉରଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀଗୀର ଦଧନ୍ତି ଚଞ୍ଚୁରୁର ବଦୁରୁ ଅଙ୍ଗିକର ଗୀରାକୁଣ ବ
ଦେଲୁ । ଠୋଷାଶୁଣାର୍ଚ୍ଚାପ ପ୍ରିୟ ତାଙ୍କ ସଳାପ ପ୍ରବାଦ ଧରିଲେ ନାଶକରୁଣ ଭାବ
ଅବଳା । ଠୁଳ ମାୟୁନାଶ ଦେହ ରେ । ଠାକୁରଣୀ ପ୍ରେମମୟ ଦେବେ
ସଫାରେ ॥ ୧୨ ॥

ଡ଼ଗରୁଧର କହନ୍ତି ଶୁଭଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯୁକ୍ତ ଭକ୍ତି ଏଣୁ ଚପଳା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗୁଣ
ବଖାଣ । ଡ଼ାକିବୁ ଏ ରୂପରେ ଠୁଳପ୍ରଭୁବାକ୍ୟ ପୁରେ ବୁଝା କହନ୍ତି କେମନ୍ତ
ଦେ ନାଶକରୁଣ ଭିକ୍ଷୁମାରି ଯାହା କହୁଛ । ଡାକୁ ନାଶକର ପ୍ରେମ ଭାବ
ଉଦ୍ଧାସ ॥ ୧୩ ॥

ତଳସିବ ମନପ୍ରାଣ ଶୁଣିନାଶକ ବଚନ ମାୟୁମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ ଥିବେ ନାଶ୍ୟ
ଜାଣ । ଡାକିଥିବା ବୁଦ୍ଧିଜ୍ଞାନ ତାଙ୍କଠାରେ ଦେବସୂନ୍ୟ ଅତମ୍ବିତ ଶୁଣି ଦେଲେ
ସେ ପଞ୍ଚାନନ । ତଳତଳ ଚିତ୍ତ ହୋଇଲେ । ତଳା ଦେବ ମନ ପ୍ରାଣ ନାଶକ
ଭୁଲେ ॥ ୧୪ ॥

ଅଣ ଅସୂଚରେ ପଡ଼ି ନାଶକ ପ୍ରେମରେ ଜଡ଼ି ସସାରି ଜନ ରହିବେ ତାଙ୍କ
ସଙ୍ଗରେ । ଅଣ ଅସୂଚ ପୁରୁଷ ଭାବ ଦେ ଏହା ମହେଶ ସସାରେ ମୋହନା ନାଶ
ଦେବେ ଶୀଘ୍ରରେ । ଅଣ ପୁରୁଷଙ୍କ ବିନାଶ । ଅଣ ପୁଣ୍ୟେ ଲକ୍ଷ୍ମୀମାତା ଦେଲେ
ଭୁଲ୍ଲାସ ॥ ୧୫ ॥

(ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭବାତ)

ତଥା ବୁଝ ନାଶଗଣ ପୁରୁଷ ଅମ୍ବର ଧନ ତାଙ୍କ ବିନେ ଦୁର୍ଦ୍ଦେ ନାଶକର
ଦେବ । ତର୍କ ନ କରିବ କେହି ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଚାହିଁ ଗୁରୁପ୍ରକ କ୍ଷମା ଦାସୀ
ଦେଇଣ ଧବ । ତପିତ ସ୍ଵ ସ୍ଵାମୀଙ୍କି ରଖି । ତାଦାୟ ଗୁରୁରେ ସେବା ତାପୂର୍ଯ୍ୟ
ଲକ୍ଷି ॥ ୧୬ ॥

ଅବିର ବା ରୋଗୀ ଦେଉ ପଦରକ୍ଷ ଅମ୍ବ ସେହୁ ତାଙ୍କ ସେବାରେ ରହଣ
ଦିନ ସାରିବା । ଆଉ ଧନ ସେ ଗୁରୁସ୍ତ ତାଙ୍କ ବିନାରେ ଅନାଥ ଏ ପ୍ରଭଙ୍ଗୀ
ରଖିଣ ସସାର ଚାହିଁବା । ଅସୁ ବାକ୍ୟ ହୃଦୟେ ରଖ । ଧୁରୁଲ ନୋହିବ କରେ
ଏ ମୋର ବାକ୍ୟ ॥ ୧୭ ॥

ଦୟା ଧର୍ମ ସାର ବାଣୀ ବରଷ ପ୍ରଭୁତ ଶୁଣି ନାଶୟଣୀ ନାମକୁ ଏ କମଳ/
ପାଉଁ । ଦେବ ମାନବ ଦାନବ ସତରୁଚର ପାଳକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବସ୍ତୁ ଖୋଜେ ତାହା
ସେ ଚାହିଁ । ଦେବ ବାଣୀ ଦେଲେ ପ୍ରକାଶ । ଦେବଭୁରେ ଅଦ୍ୟ ମାର୍ଗଶୀର ଏ
ମାସ ॥ ୧୮ ॥

ଧରିବା ଏଠାରୁ ଶେଷ କାର୍ତ୍ତିକ ଯେ ପୁଣ୍ୟମାସ ଶେଷ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ଦିନ
ବୈକୁଣ୍ଠ ଖୋଲା । ଧରରେ ପାପି ତଣ୍ଡାଳ ପାଇବେ ମୁକ୍ତିର ଫଳ ମଧ୍ୟ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ
ପାପୀ ମାନଙ୍କ ଦେଲା । ଧର୍ମ ଧାରକ ଶେଷମାସ । ଧର୍ମନିଷ୍ଠା ପାଳକନ ଦେବେ
ପ୍ରକାଶ ॥ ୧୯ ॥

ନନ୍ଦତରେ ସପ୍ତଦିନ ବାରମାସରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବଣ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ନନ୍ଦ ଭାବକୁ
ଧର । ନମି ଶ୍ରୀ ପାଦ ପଦ୍ମରେ ପାଣି ଯୋଡ଼ି ଅର୍ଘ୍ୟରେ ନାଶକର ହୃଳହୃଳ ସେ
ବେଦ ସ୍ଵର । ନମୋ ନମଃ ହେ ନାଶୟଣୀ । ନ ଜାଣୁ ସେ ଧ୍ୟାନ ଜ୍ଞାନ ଅଜ୍ଞା
ପଳନ ॥ ୨୦ ॥

ପଦ୍ମୋଦ୍ଭବ ପଦ୍ମେଶ୍ଵର ପଞ୍ଚାନନ ଭାବୋଦୟ କରଯୋଡ଼ି ଠିଆହୋଇ ସୁନ୍ଦ
କରନ୍ତି । ପଦ୍ମନାର ପୁରନ୍ଦର ପଞ୍ଚକାୟ ଦେହକର ପଞ୍ଚତରୁ ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ କଲୟା ପ୍ରିତି ।
ପଞ୍ଚଭୂତେ ଏ ପଞ୍ଚେନ୍ଦ୍ରିୟ । ପଞ୍ଚମନ ଶଙ୍ଖସଦେ ଦେବ ନିର୍ଭୟ ॥ ୨୧ ॥

ପଲୋଦୟ କାଳ ସୁରି ପଦ୍ମ ସଙ୍ଗରେ ବଦଳି ପଦ୍ମା ହୁଳହୁଳ ମନ୍ଦା ନାଦରେ
ମୁରେ । ପଳପୁଷ୍ପ ଦୁବାସତ ପୂଜା ବଧକୁ ସଞ୍ଚିତ କରି ପଦ୍ମାଲୟା ଦେଲେ ବଞ୍ଚୁଙ୍କ
କରେ । ଯେତ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ସୁଧାଭୋଗ । ପର୍ଜାରୂପେ ପୂଜାକର୍ମେ ହୁଅନ୍ତି ଯୋଗ ॥ ୨୨ ॥

ବର ଭୁମ୍ଭେ ବ୍ରହ୍ମା ଭୂଠ ବସ ପୂଜାବଧ ପଞ୍ଚ ବରଣୀ ପ୍ରାଣ ସସମେ ଅସନେ
ବସି । ବର ବ୍ରହ୍ମଣି ଏ ଠିଆ ବ୍ରହ୍ମବାଦ ମୁରେ କାୟା ବ୍ରହ୍ମ ମୁଖେ ପୂଜାକଲେ ମନ
ନବେଶି । ବକାଞ୍ଜଳ ବହୁ ନାଭିକା । ବହୁ ମୁଖହୁଳହୁଳ ଡ୍ରୀପୁର ଡ଼କା ॥ ୨୩ ॥

ଭକ୍ତିଭାବ ପ୍ରେମ ଗୁହଁ ସନ୍ତୋଷରେ ଭାବଗ୍ରାହ୍ୟ ଭବସ୍ୟନ୍ତ ଶୋଭନା ମୂଳ
ଭଜଣ ରହି । ଭବ୍ୟ ଭବ ଭାବ ରଖ ଭାନୁଶିଳି ନ୍ୟାୟଲକ୍ଷ ଦବାନଶି ତ୍ରମୁଖବେ
ପାଳକ ଗୁହଁ । ଭଲ ନଟାଧର ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ । ଭଗଉପୁର ସହାର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଦେଖ ॥ ୨୪ ॥

ମଙ୍ଗଳାଚରଣ ଭାବ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଏ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଠାବ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ରହିଛୁ ଏଥୁ
ସଙ୍ଗରେ । ମନ୍ଦା ପୁରୁଷ ବରଷି ମନ୍ଦାପ୍ରଭୁ ମନ୍ଦାଭୂତ ମନ୍ଦର୍ବି ଏ ଧର୍ମ ଲକ୍ଷ ମନ
ଯୋଗରେ । ମନ୍ଦାଦେବ ଏବା ଜଣାଅ । ମନସ୍ତାପ ପ୍ରତିକାରରେ ଦେ ପ୍ରଭୁ ରହ ॥ ୨୫ ॥

ଯଜ୍ଞ ପୁରୁଷ ଯୋଗାଡ଼ି ଅଜ୍ଞା ଯା ଦେଲ ସେ ଗୁଡ଼ ଯଥାଶକ୍ତି ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ
କର୍ତ୍ତା ହୋଇବୁ । ଯଜ୍ଞେଶ୍ଵର ଦେ ଯୋଗେଶ ମୁକ୍ତିଦ ଅସାଧ୍ୟ କ୍ଳେଶ ଦୁହିତାର
ଅପଣଙ୍କୁ ବରଷୁ ଦେବୁ । ଯାତ ଅସଦ୍ୟ କାଳେ ମୁରୁ । ଜାଗ୍ରତ କରଇ ଭାବ
କରଇ ପାରୁ ॥ ୨୬ ॥

ଭକ୍ତ ମୁଁ ପୃଥ୍ଵୀର ଭାବଗ୍ରାହ୍ୟ ଭକ୍ତଙ୍କର ରଖିତ ଦେଲି ବରୁ ଗମ
ଅନନ୍ଦେ । ରମେଶ ରମାଙ୍କୁଧର ରହିଲେ ବଞ୍ଚୁଙ୍କ ପୁର ଶିବପୁରେ ଶିବଗଲେ ସେ
ପ୍ରେମାନନ୍ଦେ । ରଖି ଧ୍ୟାନ ବ୍ରହ୍ମା ସେ ଗଲେ । ରାଗ ରୁଣେ ଉପୁର କର୍ତ୍ତା
ବୋଲାଇଲେ ॥ ୨୭ ॥

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଲକ୍ଷଣୀୟ ମୁର ଭ୍ରମେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ପୁରା ଜାବାଦ ପାଳନ କାଣ୍ଡ ହୋଇ
ବସିଲେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀବନ୍ତ ଗୁଡ଼ ଦେଖି ଜମକର ପ୍ରିୟମଣି ଧର୍ମ ଅର୍ଥ କାମମୋକ୍ଷ ତିଷ୍ଠାକୁ
ଦେଲେ । ଲକ୍ଷଦେଲେ ଶୀପୁରେ ସେହି । ଲଭ୍ୟରତ ନାଶ୍ୟମାନେ ଅନନ୍ଦ
ବହି ॥ ୨୮ ॥

ବାନ୍ଧବ ଏ ମାର୍ଗଶୀର ଅଦ୍ୟମାସ ମନେଧର ଗୁଡ଼ ଶୁକମନ ଶୁକଭାବ ମୁଁ
ଦେଖି । ବସାଇବା ମନେଭାବ ପଦ୍ମ ମୁରୁଜର ଛବି ପାଦ ଚନ୍ଦ୍ରମାନ ଗୁଡ଼ଦ୍ଵାରରେ
ରେଖି । ଚନ୍ଦ୍ରଗତ ମନରେ ତା ଭାବ । ବଡ଼ ସନ୍ତୋଷରେ ଅସି ନିଶ୍ଚେ ରହିବ ॥ ୨୯ ॥

ଶଶିମୁଖୀ ଏହାଗୁଣ ଗୁରୁକାର ଗୁରୁଦିନ ପୁତ୍ରାଭିଷେକ । ଶରଦ୍ରବ୍ୟ ସବୁ ଶୁଦ୍ଧକ ।
 ଶୁକ୍ଳ ବନ୍ଦ ପରଧାନ ଧାନ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରମାଣ ଦୁଗ୍ଧ ଘୃତ ସ୍ଵାସମ ଶ୍ରେଷ୍ଠନ ଦେବ ।
 ସପ୍ତପଦ୍ମେ ପ୍ରସାଦ ନେଇ । ଗର୍ଭାଗତ କରୁଦିନ ବନ୍ଧବ ସହୁ ॥ ୩୦ ॥

ସହକର୍ମକୁ ଧାଇଁଚିତ୍ତୁ ସହପ୍ରଜ୍ଞା ଭାବେ ଭାବିବ ଗୋଡ଼ଣ ଉପଗୁରରେ
 ମୋତେ ଗୁହଁବ । ସତଦୁର୍ଗକୁ ନ ଗୁହଁଣ କଟାଇବ ଗୁଣଦିନ ସୋଡ଼ଣକ ଅଗ୍ନି-
 ମାଦ ନଷ୍ଟେ ପାଇବ । ସର୍ବତ୍ର ମୂର୍ତ୍ତି ଧଇଲେ । ଶୀଘ୍ର ସଙ୍ଗେ ଧନ ସ୍ଥାନେ ଥିବ
 ନିସ୍ତୁଳେ ॥ ୩୧ ॥

ମତ୍ୟ ଧର୍ମ ମୋର ଏହି ବର୍ଣ୍ଣ ଲକ୍ଷ ମୋରନାହିଁ ନିୟମ ଛଡ଼ା ତାପୂର୍ଣ୍ଣ
 ଅଭାବ ପ୍ରଳେ । ସବୁ ସମ୍ପଦ ହରାଇ ଅନାଦାରେ ଭ୍ରମ ମହୁ ଏହି ଅଜ୍ଞା ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେଲେ
 ସଂସାର ମୂଳେ । ସଙ୍ଗେସାର ଗୁହଁବା ଅଛି । ସଦସ୍ୟ ଭାବରେ ସଦାଗୁରେ
 ରହୁଛି ॥ ୩୨ ॥

ହରିପ୍ରିୟା ବାଳ୍ୟସାର ମର୍ମ ରେଦ ନାଶନର ମାର୍ଗଶୀର ଗୁରୁକାର ପାଳନେ
 ମାତ । ହର୍ଷିତ ହୃଦୟ ରଖି ହରିଷ୍ୟ ଆଧାର ମହୁ ହରିପ୍ରିୟାକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା ସେ ଶୁଦ୍ଧ
 ମତ । ହରି ଧନ ଜନ ଅମୃତ । ହର୍ଷାନନ୍ଦେ ଲକ୍ଷ୍ମୀମାତ ସୁଦୟା କର ॥ ୩୩ ॥

ଶିଶୁରାୟ ଯା ଗୁଣରାଜ ଶିଶୁରାୟ ତନୟା ଭକ୍ତି ସାତକଲି ଶ୍ରେଷ୍ଠପାଳ ସମ
 ସୁମର । ସମାବାନ୍ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଧାଇଁ ଶଶିନି ଯାଉଛୁ ପର ଶଶିକ ଜୀବନ ଘଟ ଅଶାକୁ
 ଧର । ସାତକଲି ଭାବ ପ୍ରକାଶ । ସମାମାଗେ ଶିଶୁଗ ଦେ ବିଦାସ ଦାସ ॥ ୩୪ ॥

— ୪୦୪ —

ରାମ ଚାଳିଶା ।

— ୪୦୫ —

(ରାମ — ରାଗବତ ଗୁଣରେ)

ଶ୍ରୀରାମ ମମ ହୃଦୟରେ	।	ବିଳାସ କାଶ ନିରନ୍ତରେ ॥ ୧ ॥
ଦେ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ହରି	।	ଭୁମ୍ଭେ ଭକ୍ତ ରକ୍ଷା କାଶ ॥ ୨ ॥
ଦାରଦ୍ର ଭଞ୍ଜନ ଦୟାଦ	।	ନିରଞ୍ଜନ ମୋ ଖଣ୍ଡ ଖେଦ ॥ ୩ ॥
କାନ୍ତି ଅଗମ୍ୟ ସୀତା ନାଥ	।	ଶୋକ ନାଶକ ପୁରୁଷାର୍ଥ ॥ ୪ ॥
ପାବକା ପୁଣି ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ	।	ସନ୍ତତ ପ୍ରଣମ୍ୟ ମୋ ବାସ ॥ ୫ ॥
ନବରତ୍ନ ଅକର ଦାତା	।	ଅଞ୍ଜାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷିତ ପୁରତା ॥ ୬ ॥

ନାତିକ ଅମୃତ ଯା ଗିର । ମମ କଣ୍ଠରେ ବଜେକର ॥ ୭ ॥
 ବହ୍ନି ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ନାରାୟଣ । ଶ୍ରୀରାମ ଚକ୍ରକ ଶୁଦ୍ଧିଣ ॥ ୮ ॥
 ତବ ଅଶ୍ରୁ ନେତା ହୋଇ । କାମନା ପୂର୍ଣ୍ଣିକାସ୍ତ୍ର ସେହି ॥ ୯ ॥
 ଇନ୍ଦ୍ର ଶିବାଦି କରଧାନ । ଶ୍ରୀରାମ ସୀତା ଓ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ॥ ୧୦ ॥
 ତବ ଅଶ୍ରୁ ମୁଁ ନିକର । ଭକ୍ତ ହୃଦୟେ ଯୋଡ଼ିକର ॥ ୧୧ ॥
 ଆଜ୍ଞା ମାରୁଛି ଅଦେ ପ୍ରଭୁ । ଦେଖାଅ କୃପାମୟ ବରୁ ॥ ୧୨ ॥
 ରାମ ବଳଶା ଶୁଣ ଜାଣି । ଜଣାଇବାକୁ ଭାବ ଚିନ୍ତା ॥ ୧୩ ॥
 ପ୍ରକାଶ ହେଲି ତବ ପାସ । ପ୍ରଣତି ହୁଏ ତବ ଦାସ ॥ ୧୪ ॥
 ଭକ୍ତଙ୍କ ମନାନନ୍ଦ କାଶ । ଜୟ ହେ ଇନ୍ଦ୍ର ବଶାସ ॥ ୧୫ ॥
 ଜୟ ଜାନକା ସ୍ଵରୂପିଣୀ । ତବ ମହିମା ଭାବ ଘେନି ॥ ୧୬ ॥
 ବିପଦ ଭବ ଦୁଃଖ ହରି । ସୁନ୍ଦର ସୀତାରାମ ବାଣୀ ॥ ୧୭ ॥
 କରୁଣାକର ଦଶରଥୀ । ବଳାସ ଭକ୍ତ ହୃଦ ପ୍ରିୟ ॥ ୧୮ ॥
 ଶୁଣ ଜ୍ଞାନରେ ଯା ଅଗମ୍ୟ । ଜୟ ସୀତାୟ ଓ ଶ୍ରୀରାମ ॥ ୧୯ ॥
 ତୁମ୍ଭ ମହିମା ସୁରନର । କରି ନ ପାରନ୍ତି ଗୋଚର ॥ ୨୦ ॥
 ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ପୁର ମଧ୍ୟରେ । ଗୋଚର ନ ପାନ୍ତି ସର୍ବରେ ॥ ୨୧ ॥
 ତୁମ୍ଭ ଅଶ୍ରୁ ଦିନୁମନ୍ତ୍ର । ଡ୍ରୀପୁରେ ସେ ସେ ବଳବନ୍ତ ॥ ୨୨ ॥
 ଯା ଖ୍ୟାତି ଶିବାଦି ଭଜନ୍ତି । ଅଦେ ଶ୍ରୀରାମ ବ୍ରହ୍ମ ଜ୍ୟୋତି ॥ ୨୩ ॥
 ଭକ୍ତଙ୍କ ଭୟ ବିନାଶକ । ଚରଣାଶା ବର ଦାୟକ ॥ ୨୪ ॥
 ତବ ବାହୁବଳ ପ୍ରଚଣ୍ଡ । ଦାନବ ବଳ କଲ ଖଣ୍ଡ ॥ ୨୫ ॥
 ଦୟାଳୁ ରାବଣ ମାଲିକ । ଦେବକୁ କଲ ପ୍ରତିପାଳ ॥ ୨୬ ॥
 ଅନାଥ ଜନଙ୍କର ନାଥ । ସ୍ଥାନ ପୁଷ୍ପ ପୋଷକ ଅର୍ଥ ॥ ୨୭ ॥
 ମହିମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ନାହିଁ । ବ୍ରହ୍ମାଦି ଅସୁକୁ ନ ପାଇ ॥ ୨୮ ॥
 ଶୁର ମୁଖରେ ବେଦପତି । ବର୍ଣ୍ଣିଲେ ଶେଷ ନ କରିନ୍ତି ॥ ୨୯ ॥
 ଶୁର ବେଦ ଭରଥ ସାସ । ତୁମ୍ଭେ ଭକ୍ତଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ॥ ୩୦ ॥
 ସରସ୍ଵତୀ ବାଣୀ ବାଦନେ । ଶୁଣ ଗାୟନେ ଅନୁସ୍ରବେ ॥ ୩୧ ॥
 ଯେଉଁ ସୁଲେ ବିକାଶ ନାମ । ପ୍ରକାଶ ହୋନ୍ତି ପ୍ରେମୋତ୍ସାହମ ॥ ୩୨ ॥
 ଦଂଷବାହୁନା ବାଣାଧର । ପ୍ରବେଶ ଭାବେ ପ୍ରେମେ ପୁର ॥ ୩୩ ॥
 ଶୀପୁରେ ତୁମ୍ଭ ସମକକ୍ଷ । ହୋଇ ନ ପାରନ୍ତି କେ ଲକ୍ଷ ॥ ୩୪ ॥
 ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ଚରୁନିଧି । ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଭାବେ ଭକ୍ତବୁଦ୍ଧି ॥ ୩୫ ॥
 ମହାତ୍ମା ନାହିଁ ତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ନାମ ପ୍ରକାଶିଲେ ଅନନ୍ତ ॥ ୩୬ ॥

ତୁମ୍ଭ ନାମରେ ବିନାୟକ । ନାମ ପ୍ରତାପ କରି ଲକ୍ଷ ॥ ୩୭ ॥
 ପ୍ରଥମେ ପୂଜା ସେ ପାଇଲେ । ଖ୍ୟାତି ରହିଲା ସଦାକାଳେ ॥ ୩୮ ॥
 ଅନନ୍ତ ନାଗ ଲେକାଧର । ତୁମ୍ଭ ନାମକୁ କରିଜପ ॥ ୩୯ ॥
 ମସ୍ତକେ ଚଢ଼ିଲେ ଅବୋର । କୁସୁମ ଶିରେ ଥିବା ସର ॥ ୪୦ ॥
 ଅପାର ଅତୁଳ ଶ୍ରୀରାମ । ବିଖ୍ୟାତ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଧାମ ॥ ୪୧ ॥
 ଭରଥ ପୁର ହୃଦୟରେ । ସିଦ୍ଧି ରଜିଶ ଛାଡ଼ି ଉରେ ॥ ୪୨ ॥
 ଭରଥ ସଦନତା ଗୁଣ । ବୁଦ୍ଧିଶ୍ରୀ ସୁଖ୍ୟାଦି ସୁମନ ॥ ୪୩ ॥
 ଶତ୍ରୁକୁ ହୃଦୟ ବଳାସ । ନାମ ପ୍ରଭାବ କରି ଘୋଷ ॥ ୪୪ ॥
 ଦୁଷ୍ଟ ସଦାର ଗୁଣେ ରହି । ସଦା ଲଢ଼ିଲେ ତବାପ୍ରସାଦି ॥ ୪୫ ॥
 ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତବନାମ ଚିହ୍ନି । ବୁଦ୍ଧିବେଦୀ ସେ ବୁଦ୍ଧିଜ୍ଞାନି ॥ ୪୬ ॥
 ସନ୍ତତ ତବ ଆଜ୍ଞା ବଦ । ଶ୍ରଦ୍ଧା ଗୃହସ୍ଥ ମାୟା ମୋହ ॥ ୪୭ ॥
 ଶ୍ରୀପୁ ମଧ୍ୟେ ଚୂଡ଼ାମଣି । ଯା ତେଜେ କମ୍ପର ମେଦନା ॥ ୪୮ ॥
 ବ୍ରାତ ତୁମ୍ଭର ବଲଶାଳୀ । ଦୁଷ୍ଟ ଦାନବ ଗଣ ଦଳ ॥ ୪୯ ॥
 ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ପୁର ମଧ୍ୟରେ । ଜୟଶୀଳ ନାହିଁ ଶୀଘ୍ରରେ ॥ ୫୦ ॥
 ଯୁଦ୍ଧ କାଳକୁ ନିରେଖିଣ । କୃତାନ୍ତ ଅଦ ବଳହୀନ ॥ ୫୧ ॥
 ଅରପୁତ ସେ ଯେତେଛନ୍ତି । ଅବତାର ରୂପେ ଅସନ୍ତି ॥ ୫୨ ॥
 ପୃଥ୍ଵୀ ସଙ୍କଟ ଦନ୍ତାଜେମାଦି । ଅସଂଖ ଭାବ ତାଙ୍କ କର ॥ ୫୩ ॥
 ସୀତା ପୁତ୍ର ତା ନାମ ପାଇଁ । ଭୁବନ ଭରଣ କୁହାର ॥ ୫୪ ॥
 ଘଟରୁ ବକଶିତ ହୋଇ । ପ୍ରଭାବ ବିଖ୍ୟାତ କରାଇ ॥ ୫୫ ॥
 ମିଥୁନ ପୁର ସେ ପବନ । ପ୍ରକାଶ ମାନ ଧର୍ମ ସୁଧ ॥ ୫୬ ॥
 ଅଗମ୍ୟ ରୂପ ମନୋହର । ଛବିରେ ମୋହିତ ହୀରୁ ॥ ୫୭ ॥
 ରୂପ ଶୁଦ୍ଧି ଶେଷେକାନ୍ତି । ତନ୍ମୟା ଲଢ଼ିତ ହୁଅନ୍ତି ॥ ୫୮ ॥
 ସେ ତବ ପାଦରେ ବଜର । ଅଶ୍ଵିନି ତବ ପୟର ॥ ୫୯ ॥
 ନବନୟ ଯେତେ ଅଛନ୍ତି । ତବ ଚରଣେ ସଦା ଭୁଜି ॥ ୬୦ ॥
 ଅଶ୍ଵାଦଶ ସିଦ୍ଧ ମୁଖାଣ । ତବ ମଙ୍ଗଳ ଭାବରସ ॥ ୬୧ ॥
 ପୁର ନରନ୍ତର ସୁଖ୍ୟାଦି । ତବ ମହିମାକୁ ଘୋଷନ୍ତି ॥ ୬୨ ॥
 ଅନେକ ପ୍ରଭୁର ସୁଗୁଣ । ବର୍ଣ୍ଣିବ ନୁହନ୍ତି ଭର୍ତ୍ତନ ॥ ୬୩ ॥
 ସୁସଦ ତବ ଆଜ୍ଞାବଦ୍ଧ । ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧି ଶେଷେ ମୋହ ॥ ୬୪ ॥
 ସମସ୍ତେ ପବନତା ଦେଖି । ସୀତାପତି ଗୁଣକୁ ଲକ୍ଷି ॥ ୬୫ ॥
 ଲକ୍ଷ୍ମଣେ କୋଟିଏ ସଂସାର । ନେତ୍ର ପଲକେ ରଚିପାର ॥ ୬୬ ॥

ତେଜସୀ ଶକ୍ତି ପୁଣ୍ୟଗୁଣ । ଶୁଦ୍ଧ ସକଳ ଦେବଗଣ ॥ ୬୭ ॥
 ତବ ଅଜ୍ଞା ପଡ଼ୁ ନେଇ । ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପ୍ରଣୀତରେ ରହି ॥ ୬୮ ॥
 ହେ ଜ୍ୟୋତି ସ୍ଵରୂପ ବିଜୟ । ସୁରାଦ ଗ୍ରାସେ ଜୟଜୟ ॥ ୬୯ ॥
 ଅବ୍ୟକ୍ତ ଅଶ୍ରୁ ପ୍ରଭାବ । ନିର୍ଗୁଣ ସ୍ଵଗୁଣ ଭୂତବ ॥ ୭୦ ॥
 ଶ୍ରୀବାର ସତ୍ୟ ବ୍ରତ ସ୍ଵାମୀ । ସନାତନ ତୋ ପାଦେ ଶ୍ରମୀ ॥ ୭୧ ॥
 ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ମୂରତି ଧାରୀ । ସତ୍ୟ ଜନମନ ବିହାରୀ ॥ ୭୨ ॥
 ସତ୍ୟ ଭକ୍ତ ବସୁଳ ହରି । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ପୁରେ ବିହାରୀ ॥ ୭୩ ॥
 ସତ୍ୟ ଭଜନ ଶୁଦ୍ଧ ମତି । ତବ ଗୁଣ ହୃଦୟେ ଚିନ୍ତା ॥ ୭୪ ॥
 ବେଦ ବେଦାଙ୍ଗ ଯେ ପୁରୁଷ । ତବ ଗୁଣ କରନ୍ତି ଗାନ ॥ ୭୫ ॥
 ଧର୍ମ ଅର୍ଥାଦି କାମ ମୋକ୍ଷ । ଦେବାକୁ ପ୍ରଭୁ ହେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ॥ ୭୬ ॥
 ଶିବଙ୍କ ସତ୍ୟବ୍ରତ ଧାର । ତୁମ୍ଭେ ସେ ପ୍ରଭୁ ହିତକାଣ୍ଡ ॥ ୭୭ ॥
 ତୁମ୍ଭ ଭକ୍ତିରେ ସର୍ବ ପିତା । ପାଆନ୍ତି ସଫାର ଜଳଧି ॥ ୭୮ ॥
 ଶ୍ରବଣେ ମୋ ଗୁହାର ଶୁଣ । ପିତା ମାତା ପ୍ରଭୁ ଅପଣ ॥ ୭୯ ॥
 ଅବର ବକ୍ତବ୍ୟ ଯେତେ । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଧ୍ୟାୟେ ମମ ଚିତ୍ତେ ॥ ୮୦ ॥
 ଭାବତ କୁଳ ପୂଜ୍ୟ ନାଥ । ତବ ପୁଣ୍ୟାଦି ଏ ଜଗତ ॥ ୮୧ ॥
 ଅମ୍ଭ କୁଳ ପୂଜ୍ୟ ହେ ପ୍ରଭୁ । ଗୁରୁ ସ୍ଵରୂପେ ମୋ ଅମ୍ଭୁ ॥ ୮୨ ॥
 ଲଳନ ପାଳନାଧିକାରୀ । ଅପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥ ୮୩ ॥
 ଅମୃତ ରାଜାଧିରାଜ । ଚକ୍ରରେ ଶୁଦ୍ଧ ଦେବରାଜ ॥ ୮୪ ॥
 ରାମ ଅମ୍ଭା ତୋଷକ ହରି । ଶାନ୍ତି ଧର୍ମ ଧାରକ ପୁଣି ॥ ୮୫ ॥
 ଧନଜନ ଭାବ ଦାୟକ । ଧାରଣ ମୋର ତୁମ୍ଭେ ରେଖା ॥ ୮୬ ॥
 ଜ୍ଞାନ ହୃଦୟ ପଥପ୍ରଦ । ଦେବ ଜ୍ଞାନ ସ୍ଵରୂପ କିତ ॥ ୮୭ ॥
 ବାରଂବାର ମୋ ନମସ୍କାର । ଗଜପତି ନୃପତିବର ॥ ୮୮ ॥
 ଧନ୍ୟ ତବ ପ୍ରତାପ । ଧନ୍ୟ ପ୍ରତାପୀ ବିଶ୍ଵରୂପ ॥ ୮୯ ॥
 ହେ ପ୍ରଭୁ ତବ ନାମ ସ୍ମରି । ଦୁର୍ଗତ ନାଶି ଶାନ୍ତି ଧରି ॥ ୯୦ ॥
 ସନ୍ତୋଷ ମନ ଚରଚନ୍ଦ୍ର । ନାମ ପ୍ରଭାବ ଦବ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ॥ ୯୧ ॥
 ସତ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ ସୁରନର । ଗାବନ୍ତି ନାମ ମୁଖେ ସ୍ଵର ॥ ୯୨ ॥
 ହୃଦୟ ଶଙ୍ଖ ବାଦ୍ୟ ଧରି । ନାମ ରଚନ୍ତି ନରନାରି ॥ ୯୩ ॥
 ସତ୍ୟ ସେ ତବ ମୂର୍ତ୍ତି । ସତ୍ୟ ସନାତନ ଶ୍ରୀ ଗାଉଁ ॥ ୯୪ ॥
 ମୋହର ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ । ନୃତ୍ୟ କରୁଛ ନରନୁରେ ॥ ୯୫ ॥
 ତନୁମନ ଧନ ଅପିତ । କରି ଶୁଦ୍ଧି ଧାନ ନାଥ ॥ ୯୬ ॥

ସକଳେ ଶ୍ରବ ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତେ । ସଦୃଶ ବାର ପାଠ ନିତ୍ୟେ ॥ ୧୮ ॥
 ଜ୍ଞାନ ପ୍ରକାଶ ନିଷ୍ଠେ ହେବ । ହୃଦୟେ ରାମଙ୍କୁ ଗୃହିବ ॥ ୧୯ ॥
 ଏହି ଶୃଙ୍ଗାର ଦବ୍ୟ ଗୁଣ । ନେଇଣ କର ହୃଦେ ଧ୍ୟାନ ॥ ୧୦୦ ॥
 ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁକୁ ନ ଗୃହିବ । ବୈକୁଣ୍ଠ ଭବନ ପାଇବ ॥ ୧୦୧ ॥
 ସତ୍ୟ ବଚନ ମାନ ଶିବ । ଅମର ପଦ ପାଇ ରବ ॥ ୧୦୨ ॥
 ଅନ୍ୟାୟା ଯାହାର ଯେ ଲବ । କଲ୍ପନା ପୂର୍ଣ୍ଣିକାଶ ହେବ ॥ ୧୦୩ ॥
 ସିଦ୍ଧ ବଚନ ସତ୍ୟଗିର । ଜାନକୀ ଅଜ୍ଞା ମନେ ଧର ॥ ୧୦୪ ॥
 ପ୍ରାଚୀ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସାୟଂକାଳ । ତିନି ଚୈତନ୍ୟ ଯା ନିଷ୍ଠଳ ॥ ୧୦୫ ॥
 ଶ୍ରୀବାର ପାଠ ଯେ କରିବ । ତୁଳସୀ ଭୃଷ୍ମେ ପୂଜିବ ॥ ୧୦୬ ॥
 ଶ୍ରୀରାମ ଜାନକୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ସାବାର୍ଥ ଶ୍ରେଷ୍ଠକୁ ଦେଇଣ ॥ ୧୦୭ ॥
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନଇବେଦ୍ୟ ଖାଇ । ପ୍ରେମିକ ମଧ୍ୟେ ମାନସ ପାଇ ॥ ୧୦୮ ॥
 ସିଦ୍ଧ ଚକ୍ରବ ରଜା ଗୃହେ । ସିଦ୍ଧ ହୋଇ ଯିବ ସେ ଅପେ ॥ ୧୦୯ ॥
 ଏହା ନିଷ୍ଠା କଲେ ମଣ । ତୁଳସୀ ଦାସଙ୍କ ବଚନ ॥ ୧୧୦ ॥
 ନିଷ୍ଠା ପ୍ରମାଣେ ଭାଷଣ । ନିଷ୍ଠା ବ୍ରତ ଏହା ଘେନ ॥ ୧୧୧ ॥
 ଶ୍ରୀବାର ପଠନ ମାନସ । ଧ୍ୟାନରେ ଶ୍ରୀରାମକୁ ଘୋଷ ॥ ୧୧୨ ॥
 ଶ୍ରବ କାଟିବ ଶୁଦ୍ଧନ । ଦର୍ଶନେ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ॥ ୧୧୩ ॥
 ସିଦ୍ଧ ହେବ ଯେ ଏ ଜଗତେ । ସତ୍ୟ ବଚନ ଶ୍ରବ ଚିତ୍ତେ ॥ ୧୧୪ ॥
 ଅନ୍ୟଥା କଦାଚ ନୋହୁବ । ତୁଳସୀ ଦାସ ବାକ୍ୟକୁବ ॥ ୧୧୫ ॥
 ରାମ ଚରଣ ସେବା ପୁର । କାଟି କଲ୍ପୁଷ ଭବ ଅରି ॥ ୧୧୬ ॥
 ସିଦ୍ଧ ବଚନ ମନେ ଘେନ । ଶ୍ରୀରାମ ଚର ହୃଦେ ଧ୍ୟାନ ॥ ୧୧୭ ॥
 ମନର ଗତି ଏ ଚକ୍ର । ଅତି ଅଗୁଣ ସଦାକାଳ ॥ ୧୧୮ ॥
 ନରୁଣି ଭ୍ରମେ ଅନ୍ତର । ଜ୍ଞାନ ଅକ୍ଷୟ ଏ ନିଷ୍ଠଳ ॥ ୧୧୯ ॥
 ରାମ ଚରିତ ବର୍ଣ୍ଣିବାକୁ । ରାମ ଚରିତ ଶ୍ରବଣକୁ ॥ ୧୨୦ ॥
 ସଦା ସନ୍ତୋଷ ମନ ଲଭେ । ତେଣୁ ଜଣାଇଲ ଏ ରବେ ॥ ୧୨୧ ॥
 କୋବିଦ ଜନେ ନମସ୍କାର । ଭକ୍ତ ରାମକୁ ଯୋଡ଼ିବ ॥ ୧୨୨ ॥
 ଗୁରୁଜନକୁ ଦଣ୍ଡବତ । ଅବର ଯେ ସନ୍ତ ମହନ୍ତ ॥ ୧୨୩ ॥
 ଯଦି ଭ୍ରମ ମୋର ଥାଏ । କ୍ଷମା କରିବେ ସୁ ହୃଦୟେ ॥ ୧୨୪ ॥
 ଅକ୍ଷର ଶବ୍ଦ ଭ୍ରମ ଥିଲେ । ସଦା କରିବେ ପାଠ କାଳେ ॥ ୧୨୫ ॥
 ଶୁଣିବ ଦୟା ହୃଦେ କର । ଅନୁରାଗ ଯେ ମୁଁ ନିକର ॥ ୧୨୬ ॥
 ଅଜ୍ଞାନ ଭକ୍ତି ମୁଁ ନ ଜାଣେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦାସକୁ ରବନେ ॥ ୧୨୭ ॥

ଗୋ ଦ୍ଵିଜ ଦେବତା ଗୁହଁଣ । ପାଣି ଯୋଡ଼ି ମୋ ନିବେଦନ ॥ ୧୨୮ ॥
 ଶ୍ରୀମ ଚରିତ୍ର ଦେଖାଇଲ । ଛୋଟ ପୁଣିରେ ମୁଁ ଗୁହଁଲି ॥ ୧୨୯ ॥
 କଷ୍ଟ ଦ୍ଵାରକ ଶ୍ୟାମବର୍ଣ୍ଣ । ନିରନ୍ତର କଳ୍ପନା ପୁଣି ॥ ୧୩୦ ॥
 ନୃପତି ଦଶରଥ ସ୍ଵତ । ହୃଦୟେ ସଦା ମୋ ଭାବତ ॥ ୧୩୧ ॥
 ଦେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣା ଗୋଷାଢ଼ି । ଶ୍ରୀମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବରଦେଘା ॥ ୧୩୨ ॥
 ମୋ କଣ୍ଠେ ଅସି ସଦା ବସ । ଜଣାଏ ମୁଁ ବିଦାଶ ଦାସ ॥ ୧୩୩ ॥

— ୧୦୫ —

ଜୀବନ ଗତି ।

— ୧୦୬ —

(ଶୁଣ—ଚକ୍ରବେଳ)

କେଶେ ଯିବ କେତନ ଦଶନାହିଁ । କେଳା କେଳ କୁଟ ନାବ ପୁରୁଷ ॥ ୧ ॥
 ଖଗବତ୍ତା ମାୟାଦର ଗୁହଁଣ । ଖଲାସ ଭାବ ନାବେ ଧାର ମନ ॥ ୨ ॥
 ଗୁଣ ପ୍ରବନ୍ଧ ହୃଦୟେ ବିକାଶ । ଗୁଡ଼ ପୁରୁଷ କାମ ଲୋଭ ଟାପ ॥ ୩ ॥
 ଘନ ଯାତ ପାଇ ଦୃଶ୍ୟ । ଘଟାଅ ବେ ନିପାତ ପ୍ରଭୁରୁଣ ॥ ୪ ॥
 ଉଦ୍‌ଯୋଗ ସାହସ ମୋର ରୁଚିଲ । ଉଡ଼ାଇଲ ଏ କାୟା ନାବଗଲ ॥ ୫ ॥
 ଚଣ୍ଡଳ ଦୁଃଖ ଜଗି ରହେ ବନା । ଚକ୍ଷୁ ସୁତା ରୁଡ଼ାଇତା ଯାତନା ॥ ୬ ॥
 ହେତ ଉପାଏ ରୁଡ଼ାଏ ଚଳକୁ । ହେଉଣୁ ଘନ ରଖ ଏ ନାବକୁ ॥ ୭ ॥
 ଜଗତ ପିତା ରାଶି ଘେନ ଏ କାଳ । ଯାଉଛି ନାବ ହୋଇ ଅସମ୍ଭାଳ ॥ ୮ ॥
 ଝୁଣିବା ଗୁହଁ ଅସହ୍ୟ ଭାବରେ । ଝାସ ଦେଉଛି ମୁଁ ମାୟା ସାଗରେ ॥ ୯ ॥
 ନିୟମ ସାର କୈବର୍ତ୍ତ ହୋଇଣ । ନିୟମ ଲକ୍ଷ କହେ ନାରାୟଣ ॥ ୧୦ ॥
 ଟଳ ଟଳ ନାବ ଗୋଟି ହେଉଛି । ଟପି ଯିବ ବନା ଟାକ ଗୁହଁଛି ॥ ୧୧ ॥
 ଠୋର ହେବା ରବେ ଭଡ଼ା ଭାବନା । ଠିକ ଦେଖାଅ ନ ଦଥ ଯାତନା ॥ ୧୨ ॥
 ଡବା ପକାଇ ହୁଏ ଠେଲ ଠେଲ । ଡାକରା ଡାକୁଅ ରୁବନ ଭାଲ ॥ ୧୩ ॥
 ଢଳଢଳ ନାବ କାଳକୁ ଅସି । ଢାଳେ ଗୁହଁ ପ୍ରଭୁ ଦେ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ଵାମି ॥ ୧୪ ॥
 ଅଶ ଅସୁତେ ପଡ଼ିଲ ଶ୍ରୀହର । ଅଶ୍ରୁ ପ୍ରମାଣେ କୃପା ଦେଲେ ପାର ॥ ୧୫ ॥
 ଚଉ ପ୍ରାନ୍ତ ଚଟକୁ ମୁଁ ଗୁହଁବା । ଚବାଣୁପୀ ରକ୍ଷିତ ଖ୍ୟାତି ଦେବା ॥ ୧୬ ॥
 ଧନ୍ତରା ନାବ ଭାସି ଯାଉଅଛି । ଧୟ ସ୍ଥାନେ ଥରା ହେଉଛି ॥ ୧୭ ॥

ଦର୍ଶକ ହୁଅ ପ୍ରଭୁ ବନମାଳୀ । ଦୟାଳୟ ଭାବ ଏହା କହୁଲି ॥ ୧୮ ॥
 ଧପକ ଧସ ଧସ ଦୁଃଖି କର । ଧର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଧର୍ତ୍ତା ଧର୍ମ ଗୁଣ ଧର ॥ ୧୯ ॥
 ନବରସ ପାନ କର ଅଜ୍ଞାନ । ନାବକ ଭବଲକ୍ଷକ ପ୍ରଭୁ ଘେନ ॥ ୨୦ ॥
 ପିତା ମାତା ସ୍ଵଜନ ଥିଲେ ସେତେ । ପର୍ଯ୍ୟାସ କ ଛନ୍ତି ପବନ ପଥେ ॥ ୨୧ ॥
 ପୋଷାତ ଦେଇଣ ସେ ରକ କୁସେ । ଫେର ଶୁଦ୍ଧିବେ କ ଅଗି ସମୀପେ ॥ ୨୨ ॥
 ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ ଆଦି ପରିଜନ । ବଳ ହୋଇ ଗଲେ ଏହି ଭୁବନ ॥ ୨୩ ॥
 ଭଙ୍ଗା ନାବ ଗୋଟି ଅସୁ ନ ପାଇ । ଭଗାଉ ଜାସ ହୃଦୟରେ ବୋହ ॥ ୨୪ ॥
 ମର୍ମ ରୋଦକ ସଦା ହେଉଅଛି । ମର୍ମ ବିଦାର ହେବାକୁ ଶୁଦ୍ଧି ॥ ୨୫ ॥
 ଜଗି ରହୁଅଛି ମନ ଚୈତନ୍ୟ । ଜାଣି ଲଗାଅ କୁଳେ ରଗବାନ ॥ ୨୬ ॥
 ରଟୁଛି ରଖ ଅହେ ନାରାୟଣ । ରଖାଅ ଭଙ୍ଗା ନାବ ଖଣ୍ଡି ଘେନ ॥ ୨୭ ॥
 ଲଗାଅ ତଟେ ଅହେ ଦାନବନ୍ଧୁ । ଲକ୍ଷିତ ଭାଷଣ ଏ ଭବସିନ୍ଧୁ ॥ ୨୮ ॥
 ବାଜନ ପାରୁ ଅଛି ମନେ ଦମ୍ଭ । ବସୁ ଦେଖୁ ଅଛି ସେ ଏହି ଭ୍ରମ ॥ ୨୯ ॥
 ସବାଙ୍ଗ କମ୍ପମାନ ମୋର ହୃଦ । ସବେଘର ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଧାଇଁ ଶୁଦ୍ଧି ॥ ୩୦ ॥
 ସକଳ ରକ୍ଷାକର ନରହରି । ସହରୁଜ ଦେଖାଇ ରଖ ଏ ତର ॥ ୩୧ ॥
 ସଙ୍କଟ ଭାରି କାରଣ ଦେଖାଅ । ସଦା ଦାସ ମୁଁ ହେଉଛି ଅଥୟ ॥ ୩୨ ॥
 ହର ହେ ଅନାଥ ବନ୍ଧୁ ହୋଇଣ । ହର ସଙ୍କଟ ଦାସକୁ ଶୁଦ୍ଧିଣ ॥ ୩୩ ॥
 ଯାତକରି ଜୀବନ ଗତି ଗୁଣ । ସମା ମାଗେ ବିଦାୟ ଦାସ ସ୍ଥାନ ॥ ୩୪ ॥

— ୪୦୪ —

ମୀତି କଳିକା ।

— ୪୫୫ —

(ଶ୍ରୀ — ହରକ)

ଖ୍ୟାତ ଭକ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଇ ତବାଗ୍ରତ ଅସୁ ନ ପାଇଲୁ ମନ । ଶିବ କର୍ମ ସ୍ଥାନ
 ଦେଖାଇବା ଧ୍ୟାନ ଭବନାକର୍ମ ଲକ୍ଷଣ । ସେଜନ । ଭୁବଙ୍କୁ ମୁଁ କରେ ନିଷ୍ଠ-
 ସ୍ଥାପନ । କହିବାକୁ ହେଲି ଠିକ୍ ପୁଣି ହେ । ଭବ ଭବ ଯା ବିଧାନ ମାନ ସେ ।
 କର୍ଣ୍ଣ ମନ ଦେଇ ଏବେ ଶୁଣ ସେ ॥ ୧ ॥

ହଉ ରବ ଖ୍ୟାତ ଯାଉ ଏ ଦୁର୍ଗତ ଅନନ୍ୟାଶ୍ରୟ ଭୁବନ । ହେବ ଏ ସୁଖ୍ୟାତ
 ସେହି ରସେ ମାତ କରୁଛି ତାହା ଭାଷଣ । ଯୁଗୁଣ । ବିଦ୍ୟାପରମ ଧନ ପ୍ରମାଣ ଯୁ ।

ବଦ୍ୟା ଜ୍ୟୋତି ଅସୀମତା ଗୁଣ ଯୁ । ବଦ୍ୟା ଅସ୍ମଦ୍ ଧନ ସମ୍ମାନ ଯୁ । ବଦ୍ୟା ନାନା
ଭୋଗ ଦାନା ମଣ ଯୁ ॥ ୨ ॥

ସଞ୍ଜାପ ଦାସ ପରିଦାସ ଯା କର ବଦ୍ୟା ରସ ଥିଲେ ଝୋଡ଼ି । ଫଳସ୍ଵଚ୍ଛରେ
ଭବ ସ୍ଵ ସ୍ଵ ଭରେ ବଦ୍ୟା ଘନେ ବ ଦୁର୍ଗତି । ବଦ୍ୟାନ୍ । ସବୁଠାରେ ହୁଏ ପୂଜ୍ୟ
ବାନ । ଯଶ ସୁଖ ମଣ୍ଡିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ବଦ୍ୟା ଉତ୍ସବ କରଇ ଧନ । ବଦ୍ୟାନ୍ ନିର୍ଭୟ
ଗୁଣଜି ଜନ ॥ ୩ ॥

ସଦାଙ୍ଗ ପାଇଣ ହୁଅ ଭାଗ୍ୟବାନ ବଦ୍ୟାରହୁ ଟାଣି ଘେନ । ସଦ୍ଵି ଦର୍ଶନ
ଚନ୍ଦ୍ର ଶତ୍ରୁ ଦୁର୍ଗରେ ଚନ୍ଦ୍ର ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଲଗାଅ ଧ୍ୟାନ । ସୁଜନ । ସଦ୍ଵିଚ୍ଛେ ଶୁଦ୍ଧ
ଏ ଭବନ । ସବୁ ପ୍ରଜ୍ଞାରେ ବଲ୍ଲଭ ମନ । ସଦ୍ଵିଚ୍ଛେ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ମଣ
ସଦ୍ଵିଚ୍ଛେ ଜିତ କର ସୁରଣ ॥ ୪ ॥

ଶାସିତ ସେ ହବ ବାଲ୍ୟକାଳ ଠାବ ବଦ୍ୟାରହୁ ଉପାର୍ଜନ । ଶାନ୍ତି ସେ
ଜନ୍ମ ସବୁ ସଙ୍ଗରେ ଭବିଷ୍ୟତ କୁହାଅ ସୁଜ୍ଞାନ । ଦେ ନୁହେ । ଶାସ୍ତ୍ରାଲପରେ ଯେ
ମନ ରୁହେ । ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଧର୍ମ ଚର୍ଚ୍ଚାକୁ ଫାଧେ । ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ହୁଅ ଏ ଭବ ମଧ୍ୟେ । ସବୁ-
ସମ୍ପଦ ଏଥିର ମଧ୍ୟେ ॥ ୫ ॥

ବଳାଭବ ମନ ଯେଉଁ କର୍ମେ ଧ୍ୟାନ ସୁଖ୍ୟାଦି ପାଇ ଭାବନା । ବସି ଘରୁଥିବ
ସେ ରହୁ ପ୍ରଭବ ଦୁରଦେବ ଏ ଭବ ଯାତନା । ବସୁର । ବ୍ୟାଧିତ ବ୍ୟାଧିତ ଦେବ
ଦୁର । ବ୍ୟାସ ବଳୀକଙ୍କୁ ମନେ କର । ବ୍ୟବସାୟକୁ ସେ ବୁଝେସାର । ବହୁ ଧନକୁ
ସଫଳ କର ॥ ୬ ॥

ଲଘୁ କର ଘେନ ସୁଯତ ଯା ପ୍ରାଣ ବଦ୍ୟା ଦିଶାକୁ ନ ଦେଇ । ଲଳିତ
ବିଷୟ ନୋହୁ ପରିଚୟ ଲମ୍ପଟ ଗୁଣେ ସେ ବାର । ସେ ଧୀର । ଲଘୁ ଦୁର୍ଗ
ପଣେ ଗବେଶର । ଲଘୁ ନାହିଁ ଜ୍ଞାନ ଧ୍ୟାନ ତାର । ଲଘୁ ଧୀକାର ଜନ୍ମ ତାହାର
ଲକ୍ଷ ପିତା ମାତା ଲଜ୍ୟାଘର ॥ ୭ ॥

ରଚନା ଅଖ୍ୟାତ ସନ୍ତାନ ଦୁର୍ଗତି ଲକ୍ଷ କର ଦବାଗତି । ରସାରେ ସେ ଦାନ
ଜନ ଧନବନ ଦେଖି ଯାହା ଯାଏ ଶୁଦ୍ଧ । ଯୁଦେଶ । ରକ୍ଷ ବଦ୍ୟାବଳେ କଡ଼-
ଲୋକ । ରହୁ ତାଙ୍କ ପାଖେ ମାଗ ଭିକ୍ଷ । ରକ୍ଷ ଅଣିମାଦ ତା ଅନେକ । ରବେ
'ଲରେ ପ୍ରତିକ୍ଷ ଲଘୁକ ॥ ୮ ॥

ଜନ୍ମିତ ବାଳକ ବାଳକାମାନଙ୍କୁ ବଦ୍ୟାରସ ଦିଅନ୍ତୁ । ଯାହାର ମାନସ
ସେହି ବଦ୍ୟା ଘୋଷ ରବେ ଭବ ସ୍ନେହ ପାଇ । ତା ଭାବ । ଜାଣି ଖୋଜ ଚନ୍ଦ୍ରା-
ରସ ଠାବ । ଯାହା କଲ୍ୟାଣ ତା ନିଷ୍ଠେ ଦେବ । ଜାତ ବଦ୍ୟାରୁ ଦେବ ବିରାଟ ।
ଜାତ ଦୁଃଖଦୁର ପରାବ ॥ ୯ ॥

ମର୍ମରେ ଶ୍ଵାସେ ବୁଦ୍ଧି ବଳେ ଦେଶ ବଦ୍ୟାକୁ ଏକ ଅନେକ । ମନ ତଳ-
ତଳ୍ୟ ଶିକ୍ଷାରେ ଯା ଧ୍ୟାନ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରତ୍ଵାଶ ବୁଲେକ । ସ୍ଵାବୁଦ୍ଧ । ମନ ଲଗାଇ ବଦ୍ୟାକୁ
ଖୋଜ । ମନସ୍ତାପେ ନୁହେଁ ହତବୀର୍ଯ୍ୟ । ବଦ୍ୟାବଳେ ଶୋଭା ଅଭିବୀର୍ଯ୍ୟ । ମନ ଶାନ୍ତି
କୌଶଳ ଭାବୁର୍ଯ୍ୟ ॥ ୧୦ ॥

ବଦେ ଅଶା ଦୃଷ୍ଟା ହୃଦେକରେ ବସା ମହା ବୁଦ୍ଧ ଭଜ ଭାଇ । ଭୁଦ୍ଧ
ଭୂପାର୍ଜନ ବ୍ୟବସାୟ ଯେନ ତାକୁ ଗୁଡ଼ ମନ ଦେଇ । ସ୍ଵାଧୀନ । ସର୍ବାନନ୍ଦରେ
ଧନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଭଜ ଦବା ନିଶି ଭାବ ମନ । ଭଜାଇ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶାନ୍ତି ବଚନ । ପ୍ରମାଦ
ଚକ୍ରାକର୍ଷକ ଶୁଣ ॥ ୧୧ ॥

ବରାଧନ ସାଜ ପ୍ରିୟବାକ୍ୟେ ଶୁଦ୍ଧ କରଣ ସେ ଜନ ମନ । ବସିକର ଧ୍ୟାନ
ସହାର ବିଧାନ ସମ୍ପାଦ ପତ୍ନୀକା ଗୋନ । ସୁଜନ । ବିଦେଶ ଚର୍ଚ୍ଚାକୁ ଅକର୍ଷଣ ।
ବୁଦ୍ଧିଶାଳୀ ହୁଅ ବିଚାରଣ । ବଗି ପରିକର ସୁନୟୁଣ । ବଳାଇ ମନ ବ୍ୟବସ୍ଥା
ଦେନ ॥ ୧୨ ॥

ପଲ ଖାଇକର ବ୍ୟବସାୟ ଧରି ଲକ୍ଷାଦ ପଲ କୁହାଇ । ପଳା ବ୍ୟବସାୟ
ବଳବତୀ ଗୁଡ଼ି ବଦ୍ୟାବୁଦ୍ଧି ପ୍ରମେ ରହୁ । ତରୁନ । ଯେଉଁ ଯେଉଁ କଢ଼ି ପଣ
ସାର । ପାକା ପଡ଼ିଲେ ସମ୍ଭଲ ତରୁ । ପଜସ୍ଵତ ହେବା ପଲ ସାର । ଯେତେ ଦେଲ
ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଭାର ॥ ୧୩ ॥

ପ୍ରଧାନ ବଦ୍ୟା ବୁଦ୍ଧି ବଳ କୌଶଳ ଜନ ପ୍ରିୟତା ବିଶାସ । ପ୍ରକାଶିତ
ହେବ ଧନ କୁହାଇବ କର୍ମ କାରନ୍ତ ମାନସ । ସ୍ଵାଦୋଷ । ପ୍ରିୟ ବୁଦ୍ଧି ଜନମନ
ତୋଷ । ପ୍ରଣାଳୀ ବୁଦ୍ଧି ସ୍ଵକର୍ମେ ପଣ । ପଣ ଧରି କାର୍ଯ୍ୟ କର୍ମେ ବସ । ପସ୍ତାତ୍
ତାପ ନ ପଡ଼ିବ ପାଣ ॥ ୧୪ ॥

ନର ଜନ୍ମ ପାଇ ହତାସ କଥା ଧରି ନରମେଲ ଭାବଗୁହଁ । ନର୍ମ ଭାବଧରି
ରଜଲକ୍ଷ୍ମୀ ସୁରି ନିତ୍ୟ କର୍ମେ ରହ ଧାଇ । ନମୁନା । ନାସ୍ତିକ ହେବାକର ଭାବନା ।
ନାସ୍ତି ନ ଗୁହଁ ଭଜ ସୁମନା । ନିକର ଗିର କର ଭାବନା । ନିରୁପାୟ ରଜଲେ
ଲୁମନା ॥ ୧୫ ॥

ଧର୍ମଧର୍ମକୁଧର ପୋଷକ ହେବାର ଝ୍ୟାଜ ହେବା ଏ ସହାର । ଧୃତଧେୟ ଶୁଭ
କଳ୍ପନାକୁ ଭାବ ରସାଧ ସହସ୍ତ କର । ହେ ଧୀର । ଧର୍ମାର୍ଥ କାମ ମୋକ୍ଷାଦ ସାର ।
ଧ୍ୟାନେ ରହିବା ହୃଦୟ ଧର । ଧାରଣୀକ ଏ ଭବବିଗ୍ନର । ଧ୍ୟାନୀ କହଲ ଭୁବ୍
ଅଗର ॥ ୧୬ ॥

ଦଳ ବଳ ସାଜ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରସେ ମନ୍ତ୍ରି ଭୂମି କର୍ଷଣ ବିଗ୍ନର । ଦଣ୍ଡ ନିତି ଭାବ
ଦେଖାଅ ସ୍ଵଚ୍ଛଦ ଦମନ ଶୁଖକୁ ଧରି । ଦର୍ଶକ । ଦର୍ଶନାୟ ଭାବେ କୃଷିରଣ ।

ଦଶିତ ଫଳ ହେଉ ଅନେକ । ଦରଯାଇ ବଜାରକୁ ଦେଖ । ଦର୍ଶିତ ବକ ଧନ
ରଖ ॥ ୧୭ ॥

ସ୍ଥାପିବା କର୍ମରେ କୃଷି କ ଶୁଦ୍ଧି ବ ସୁଳ ଗୁଣ ଲକ୍ଷ କରି । ଥୁଲଥୁବା ଧନ
ନେଇ ହଳ ଜନ ସେସପାଳ ଭାବ ସୁରି । ସେଥୁବ । ଥକା ମରାଭାବ ନ ସୁରିବ ।
ଥପୁ କରି କୃଷି ଗୁଣଭାବ । ଥୋଇବାକୁ ମନେ ନ ପାହୁବ । ଥାଟକ ସଙ୍ଗେ ମନ୍ତ୍ରି
ରହୁବ ॥ ୧୮ ॥

ତତ୍ତ୍ଵକୁ ନିହାରି କୃଷିଗୁଣ ସୁରି ନିରନ୍ତର ମନ୍ତ୍ରି ରହ । ତତ୍ତ୍ଵର ଭାବରେ
କୃଷିକର୍ମୀଧାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଦକ୍ଷତା ଭୁବ୍ୟ । ତାତ୍ତ୍ଵଲ୍ୟ । ତତ୍ତ୍ଵରତା ଭାବ ଶୁଦ୍ଧି ରହ ।
ତପ୍ତବୃଣ ଜନକୁ ଶୁଦ୍ଧି । ତପ୍ତନେଇ ସଦା ଦୁଃଖ ପାଥ । ତାମସିକ ମୁଖକୁ ନ
ଶୁଦ୍ଧି ॥ ୧୯ ॥

ଅଶ ଅସ୍ଵତ୍ଵରେ କୃଷିକର୍ମ ଶୁଦ୍ଧ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ଖୋଜିଲେ । ଅଶିମାଦ ପୂର୍ଣ୍ଣ
ରଜାକର ସ୍ଥାନ ମତି ହରାଥ ସେ ସୁଲେ । ସ୍ଵାଭାଳ । ଅଶିବାକ୍ ଶୁଦ୍ଧିକର ମେଳ ।
ଅଶ ଅସ୍ଵତ୍ଵ କରି ସକଳ । ଅନୁଷ୍ଠେ ଭାବ କର୍ମ ସୁଳ । ଅଶି ନୟମ ରଖିଣ
ଶୁଳ ॥ ୨୦ ॥

ଡାଳିଦଥ ମନ ରଜସିଦ୍ଵାସନ ରଜଧନ ଆକର୍ଷଣ । ଡିପ ଦେଖାଇ ଉପାଧି
ପାଇଣ ରଜାଙ୍କ ତୋଷିବ ମନ । ମେସ୍ଥାନ । ଡଙ୍ଗାରୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୁତ । ଡିପାଳ
ଗୁଣ ତହିଁ ପ୍ରଧାନ । ଡଙ୍ଗେ ପ୍ରଜାଙ୍କ ତୋଷିଣ ମନ । ଡିପ ଦେଖାଇଲେ
ବିଚକ୍ଷଣ ॥ ୨୧ ॥

ଡ଼ର ଲଗୁଅଛି କାଳକୁ ଶୁଦ୍ଧି କିକରେ ଅସ୍ଵତ୍ଵ ନାହିଁ । ଡ଼କୁ ରଜ
ଜାଣି ଉପାଧିକୁ ପ୍ରାପ୍ତି ବିଦ୍ୟା କୌଶଳରେ ରହି । ହେ ଧୀର । ଡ଼ର ବିଜ୍ଞାନ ଦଣ୍ଡେ
ବିଶ୍ଵର । ଡ଼େର ପରିଥୁବା ଘର ଦ୍ଵାର । ଡ଼ିମ୍ପିମରେ ଧନପୂର୍ଣ୍ଣ ଘର । ଡ଼ମା
ଡ଼ୌଳ ଶୁଦ୍ଧି ସୁନେଷର ॥ ୨୨ ॥

ଠାବମାନ ରଖି ଧନ ଟାଣି ରଖି ବିହାର କର ଏ ଭବ । ଠାଣି ବିଦ୍ୟା
ବଳ କୌଶଳ ନ ଶୁଦ୍ଧି ଶୁଦ୍ଧି ବ କ ସୁଖଭାବ । ଏଥୁକ । ଠାଆ ହୋଇ ଜଣାଏ
କଦକ । ଠାଠା ନ ବୁଝି ଭାବ ମଦକ । ଠିକ ଦେଖିଲେ କାଳ ଗତିକ । ଠୌର
ଶୁଦ୍ଧି ନ ରଜ ଭ୍ରାନ୍ତିକ ॥ ୨୩ ॥

ଥପି ପ୍ରେମାଶୟ ସବକୁ ଅଶୟ ଆଳୟକୁ ଶୂନ୍ୟ ଦଖ । ଠେକ ହୋଇଥୁବ
ତତି ଭବଭାବ ନିରଙ୍କୁରେ ପଥକ । ଠହକ । ଠହଳରେ ହୁଅ ଯା ପୋଷକ ।
ଠାକ କୁଟୁମ୍ବ ଜନ ନିରେଖ । ଠହ ଠହ ଅଶାନ୍ତିକୁ ଯୋଖ । ଠକା ଅସୁଳ ଶକାକୁ
ରଖ ॥ ୨୪ ॥

ନୟମ ଦେଖାଇ ନଗମକୁ ଶୁଣି ଦେଖାଇ ଦେଲି ଅଗ୍ରତେ । ନୟମ ସୁଗୁଣ
ଥୁଲେ ବିଦ୍ୟାଧନ ଶୋଭନ ଲଭ ଜଗତେ । ହେ ବନ୍ଧୁ । ଗତି ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ଭବି
ମଧୁ । ନିଜ ହୃଦୟ ଦାସଦେ ବାନ୍ଧୁ । ନିଜ ପ୍ରିୟାଳାପ ଶୁଣି ହୃଦୟ । ଗତି ଶିକ୍ଷିତ
ସୁଲକୁ ଛନ୍ଦୁ ॥ ୨୫ ॥

ଝୁଆମର ଭାବ ସେ ଏହା ଶୁଣିବ ହୃଦୟେ ବିଶ୍ଵର ଧର । ଝୁଆମର କର
ଏ ଦିବା ସବୁର ରହ ଦାସଦେ ସୁମର । ହେ ଭାଇ । ଝୁଆମ ପ୍ରାଣ ଖୋଜି ସେ
ଯାଇ । ଝୁଆମ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଦେଇ । ଝୁଆମ ହେବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖାଇ । ଝୁଆମ
ପୁଣି ରହ ଶ୍ରମ ପାଇ ॥ ୨୬ ॥

ଜାନପଦ ବାଉଁଶ ଆଶା ପୋଷକତା ଜୀବଗତି ଭାବିବାର । ଯଦି ଜାଣିଥିଲୁ
ଜଣାଇ ତା'ଦେଲି ଯୁକ୍ତିପୁକ୍ତି ଭାବ ଧର । ଯାତକ । ଜାତ୍ୟ ଜାତ୍ୟଲ୍ୟମାନକୁ
ଚନ୍ଦ୍ର । ଜାତି ପ୍ରଣାଳୀ ବୁଝି ବୁଝନ୍ତୁ । ଜାଗ୍ରତରେ ଶୁଣି ଏ ଜଗତ । ଜାଗରୁକେ
ରହିଛି ସିକାନ୍ତ ॥ ୨୭ ॥

ଛଇଖାର ନୃପ ଶ୍ରୀପୁଷ୍ପ ହୁଅ ବୁଝାଇ କହୁଛି ବନ୍ଧୁ । ଛଦ୍ରାନୁସରଣ
ଭାବରେ ଗମନ ହୁଅ ନୁହେଁ ଏକ ବିନ୍ଦୁ । କହୁଛି । ଛତ୍ର କର ବନ୍ଧୁସଙ୍ଗେ ମେଳ ।
ଛଦ୍ରବେଶକୁ ନ କର ଅଳ । ଛଦ୍ରାନୁସରଣକୁ ଦିଅ ମେ ଦଳ । ଶ୍ରୀପୁଷ୍ପ ହୁଅ
ପ୍ରେମ ଭାରି ॥ ୨୮ ॥

ଚରତାର୍ଥ ବୁଝି ସୁନୟନ ଖୋଜି ଭାବଣ ଅପଣା ମନ । ଚରତାକୁ ପିତୃ
ପିତାମହଗଣ ପଛାକୁ କର ସୁରଣ । ଚରଣ । ଚରତାକୁ ସନାନ୍ତନ ଚର୍ଚ୍ଚା । ଶୁଣି-
ଯୁଗରେ ରହିଛି ସତ୍ତା । ଚରଣ ଚରଣର ମନବାଣୀ । ଚରଣ ମନୁ ଅଦି ସୁଲୁ
ରସା ॥ ୨୯ ॥

ଉଷ୍ଠସତନୁ ପ୍ରାୟେକ ହୋଇଯିବ ଶୁଣି ରହିବ ବିମହ । ଉଷ୍ଠସତନୁ ମନ
ଦେବ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ନମୁନା ରଖିବ କାହିଁ । ଯୁ ଦେଇ । ଉଷ୍ଠସତନୁ ସବୁ ତ୍ୟାଗୀ
ମହ । ଉଷ୍ଠସ ଦେବା କର୍ମକୁ ଖୋଜ । ଉଷ୍ଠସତନୁ ଦେବା ପାଇଁ ନ୍ୟାଜ । ଉଷ୍ଠସତନୁ
ଦେବା ମନୁ ତେଜ ॥ ୩୦ ॥

ଘରୁଡ଼ିବ ବୁଦ୍ଧି ନ ପାଇଣ ସିଦ୍ଧି ସିଦ୍ଧା ବାଟ ତା ଯାତକ । ଘରୁ ୨ ଯାଇ
ପୋଡ଼ା ପେଟ ପାଇଁ ଚୁମ୍ବି ମର ବନଯାକ । ଶଠତା । ଘରୁଆକୁ କାନ୍ତି ପ୍ରୀତି ଦାତା ।
ଘାତ ପାଇଁ ଅସହ୍ୟ ଅତିକ୍ରା । ଘରୁଆର ମଣ ସୁଖ ସେ ତା । ଘରୁଆର ରହେ ତା
ଅଯୋଗ୍ୟତା ॥ ୩୧ ॥

ଗର୍ବିତ ସେ ହୁଅ ବିଶ୍ଵର କରଇ ଉପାୟ ଘାତକା ପାଶ । ଗର୍ବି କଟା ଶ୍ଵେତ
ଗନ୍ଧ ଛବି ତାର ଗାଳି ନିରନ୍ତର ରେଖା । ଜୁକର୍ମ । ଗ୍ରାହକମାନେ ସେ ହତୋଦ୍ୟମ ।

ଗୃହ ଖେଳରେ ଦୃଢ଼ତା ମର୍ମ । ଶ୍ଳାନ୍ତ ସଦା ଥାଏ ଚିତ୍ତଧାମ । ଗ୍ରାସ ଛଦନେ ସେ
ପ୍ରିୟତମ ॥ ୩୨ ॥

ଖଣ୍ଡ କର କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖାଇଲି ଖଣି ନୋହୁଏ ହେ ଭାଇ । ଖଟି ମୋ
କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷରେ ନ୍ୟାଜ ଶିଳନାଥ ମୁଁ ସୁରଇଁ । ଏକାଳ । ଖଣ୍ଡମୟରେ ସେ ବୁଝ
ଭଲ । ଖବର କହିଲି ଏହା ଶଲ । ଖୁସି ଭଜି ସ ଇଚ୍ଛାରେ ଶୁଭ । ଖୋଜି ଯାହାକୁ
ସେ ଦଶେ ଭଲ ॥ ୩୩ ॥

କର୍ମସ୍ଥାନ ମୋର ଦେବ ପୂଜାଧାର କାଳ ନିୟମ ସୁମର । କର୍ତ୍ତବ୍ୟତା ବୁଝି
ଇହ ପ୍ରେମେମନ୍ତେ ଯାଉଛି ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସୁର । ମୋରୁମ । କାର୍ଯ୍ୟ ଅଳଗ୍ନ ଧୂପପ୍ରଦାନ ।
କୃଷ୍ଣ ସେ ପ୍ରଭୁ ଶୁଧା ବଳାସ । କରୁଁ ଧ୍ୟାନ ମୁକ୍ତିଦ ମାନସ । କର ଯୋଡ଼ୁଛି
ବେଦାନ୍ତ ଦାସ ॥ ୩୪ ॥

—୪୦୪—

ନନ୍ଦିନୀ ।

(ରାଗ—କଲସା)

ଶିଖା ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳିତ ସ୍ଥାନ ଯମ ଅମରାଣ ।
ସ୍ୱଧନ କର ତୁ ମନ ସେ ସୁଲ ଶ୍ରେଣ ॥ ୧ ॥
ରଞ୍ଜିତ ନିରନ୍ତର ଯାକୁ ଚନ୍ଦ୍ରା ସୁଲେ ।
ସୁଦୃଢ଼ତା ବିଏ ଅଛି ଭବତା ନିଶ୍ଚଳେ ॥ ୨ ॥
ଅକାରଣ ହୋଇଯିବ ଏଭବ ବାସନା ।
ଅମରାଣ କୃତାନ୍ତର ଓହ୍ଲାଇ ତା ଅନା ॥ ୩ ॥
ଇଚ୍ଛାଧୀନ କରି ନିଏ ନାହିଁ ବୁଝି ବଳ ।
ଇଚ୍ଛାକଳ ତରୁକୁସେ କରିଣ ନିର୍ମଳ ॥ ୪ ॥
ଭୂତାଲ ନେଉଛି କାହିଁ ନ ଜାଣନ୍ତି କେହି ।
ଉପସ୍ଥିତ ବନ୍ଧୁ ଜାଣି ଥିଲେ ବିଧି କହି ॥ ୫ ॥
ରୂପଗୁଣ ଜାତିଶୀଳ ଧନ ଓ ସୁଖନାଦ ।
ରୁଷି ବସିବାକୁ କାଳ କେହି ନ ଆସନ୍ତି ॥ ୬ ॥

ଲୁଚିଲେ ଜଳ ଅନଳେ ପଦ୍ମର ଚନ୍ଦ୍ରରେ ।
 ଲୁଚାଇତ ପ୍ରାଣ ନାହିଁ ଶୁଦ୍ଧେ ସେ ଧୀରରେ ॥ ୭ ॥
 ଏ ବସୟ ନରନ୍ତର ଦେଖା ଦେଉ ଅଛୁ ।
 ଦୈର୍ଘ୍ୟ ଦୂରର ଗଲେ ଯିବାକୁ ରହୁଛୁ ॥ ୮ ॥
 ଓଜସ୍ଵଳ ଓଜସ୍ଵୀ ଏସ୍ତଳେ କାନ୍ତି ଓଜ ।
 ଔଜ୍ଞାଳ୍ୟ କୃତାନ୍ତ ନେଲେ ହୁଏ ପାଦରଜ ॥ ୯ ॥
 ଅନ୍ତଃ କୃତାନ୍ତର ଜଣାଥିବା ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ।
 ଅନ୍ତଃକରଣ ଦେଖାଅ ଥିଲେ ହୃଦେ ଜ୍ଞାନ ॥ ୧୦ ॥
 କହୁଅଛୁ ଅରେମନ ଦେଖ ଭାବ ଚନ୍ଦ୍ରା ।
 ଶତର ସ୍ଵ ଦାରସୁତ ଶ୍ରେୟସ୍ୟ ବରୁଦା ॥ ୧୧ ॥
 ଗନ୍ତବ୍ୟ ଦେଉଛୁ ଭାବ ଦେଖାଇ ସୁକାନ୍ତି ।
 ଘଟାଇ ନ ପାରୁଅଛୁ ଯମଗୁଣ ଗତି ॥ ୧୨ ॥
 ଉଦୟ ଗୃହ ଜଞ୍ଜାଳ ନରନ୍ତର ଧ୍ୟାନ ।
 ତମଜାର ଶୁଦ୍ଧ ଅଛି ଏହି ମୋ ଭୁବନ ॥ ୧୩ ॥
 ଛଡ଼ା ଦେଲେ ଅଛି କି ଦେଖିବୁ ଏହିପୁର ।
 ଜାଗ୍ରତ ନୋହିଣ ସେ ବ୍ରହ୍ମକୁ ନରନ୍ତର ॥ ୧୪ ॥
 ହିମିତ ମାଣିକ ଶୁଦ୍ଧ ହୁଏ ଏ ଖେଳଘର ।
 ନୟମ ସିଦ୍ଧ କଳ୍ପନା ରହିବକି ଚର ॥ ୧୫ ॥
 ଟାଳ ଦେଉଅଛୁ କାଳ ଅନ୍ତ୍ରମ ନ ଶୁଦ୍ଧି ।
 ଠଉର ଦେବାକୁ ମନ ଭାବିବାକୁ ନାହିଁ ॥ ୧୬ ॥
 ଡହବାଡ଼ି ଘର କେତେ ଦିନ ପାଇଁ ତୋର ।
 ଦଳଗଲେ ଏ ଜୀବନ ଦେ ବୋଲିବ ମୋର ॥ ୧୭ ॥
 ଅଶୁ ପ୍ରମାଣେ ତୋ ଗୁଣ ସୁରନ୍ତା କେନାହିଁ ।
 ତକାଇ ରହୁ ମନ ଭାବ ରସ ଧାଇଁ ॥ ୧୮ ॥
 ଥାଉ ରଖିଥିବା ଧନ ଯା'ବଳୁଛୁ ମୋର ।
 ଥୁରୁବୁଦି ସଙ୍ଗେ ନେବୁ ତାକୁ ଦେଉକର ॥ ୧୯ ॥
 ଦର୍ଶକ ଦର୍ଶନ ଦର୍ଶନାୟରେ ଦର୍ଶିତ ।
 ଧୂସ ହୋଇ ଶୂଲ୍ୟିବ ଦେବ ମାଟି ଯୁକ୍ତ ॥ ୨୦ ॥
 ନ ରହିବ ବର୍ଣ୍ଣିକାନ୍ତି ଖ୍ୟାତି କବି ଛଟା ।
 ପ୍ରକାଶ ରହିବ ତୋର କୃତ କର୍ମ ନିଷ୍ଠା ॥ ୨୧ ॥

ଫଳଭୋଗୀ ତୋ ଅମ୍ବୁଜ ହେବ ବଳବାନ ।
 ବରାଧନ ପାଇ ଦେବ ମୁଖେ ଅଗ୍ନି ଦାନ ॥ ୨୨ ॥
 ଭୂତ ପ୍ରେତ ପିତାତ ମାନଙ୍କେ ଲକ୍ଷ ଦେଇ ।
 ମର୍ମ ନିଦ୍ରାଲକ୍ଷେ ସ୍ବପ୍ନେ ରୂପ ଯେ ଦେଖଇ ॥ ୨୩ ॥
 ଜନ୍ମପଦ ବବାକାଶେ ବବା କେଉଁ ସ୍ଥାନ ।
 ରକ୍ଷକ ଜୀବନ ରୂପ ହେବ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥ ୨୪ ॥
 ଲକ୍ଷ ବରାଇ ଯା'ଉନ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ପ୍ରମାଣେ ।
 ବସି କେହି ଦେଖିନାହିଁ ନିଜ ଆତ୍ମଜ୍ଞାନେ ॥ ୨୫ ॥
 ଶବ ମାଟି ପିଣ୍ଡ ନେଇ ଦେଖାନ୍ତି ଶୁଶାନ ।
 ସମସ୍ୟା ଘୋକକୁ ଧରି ଭୁଲିଲେ ଜନନ ॥ ୨୬ ॥
 ସଦାଜ୍ଞ ଅଗ୍ନିରେ କବା ଭୂମିରେ ଚିଣ୍ଡିତ ।
 ହେଲେ ଯକ ମିଶ୍ଟାନୁ ଖାଇଣ ନେଲେ କ୍ଷାନ୍ତ ॥ ୨୭ ॥
 କ୍ଷାତଦେବେ ଏ ସଂସାରେ ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ବହୁ ।
 ବିଦାଶ ଦାସ କହୁଲୁ ଭୟାବହେ ଗୁହ୍ୟ ॥ ୨୮ ॥

— ୪୦୫ —

ମାନବ ଜୀବନ ।

— ୪୫୫ —

(ଗୁଣ — କଳସା)

କାୟାର ମାୟା ଗ୍ରସିତ ମନ ତହିଁ ରଜା ।
 କର୍ତ୍ତା ମାୟାରସେ ମନ୍ତ୍ରି ବୁଢ଼ାଇଲୁ ହେଜା ॥ ୧ ॥
 ଖଡ଼ଗ ଲବଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୁହର ବସସ୍ତ୍ର ।
 ଖଞ୍ଜମାୟା ପୂର୍ଣ୍ଣକାୟା ଅଗୋରାକୁ ଚାହିଁ ॥ ୨ ॥
 ଗମିଲେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ ଅସୀମ ମାୟା ବୃକ୍ଷ ।
 ଗମି ସେ ବୃକ୍ଷରେ ମନ ଉଡ଼େ ଅନୁକ୍ଷ ॥ ୩ ॥
 ଘୋଷିତ ଦେବକୁ ମାୟା ଲତା ଗୁଣ ଛବି ।
 ଘାସି ହେଉଅଛି ମନ ମାୟାରସେ ଦ୍ରବ ॥ ୪ ॥
 ଉଦୟ ଜନ୍ମ କାଳରେ ମାୟା କି ଚାହିଁ ବରୁ ।
 ଉଦୟ ବା କାୟା ଶୋଭା ଲକ୍ଷିତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଇନ୍ଦ୍ର ॥ ୫ ॥

ଶୁଣି ଦେଖ ବାଲ୍ୟବାରେ ମାୟାଗୁଣ ଚନ୍ଦ୍ର ।
 ଶୁଣୁବେ ଥିଲେ କହ ଅଦେ ବନ୍ଧି ଜନ ॥ ୬ ॥
 ଛବିରହୁ ମାତା କୋଳେ କେତେକାଳ ଗଲ ।
 ଛଇମାତା ପିତା ଚୁପ୍ତି ବାଲ୍ୟ କ୍ରିଡ଼ା ଲଳା ॥ ୭ ॥
 ଜାଗ୍ରତ ହେଉ ଭୁବନେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ଶିଶା ।
 ଜଣାଇଲେ ମାତା ପିତା ସ୍ଵର ଚନ୍ଦ୍ର ଦାସୀ ॥ ୮ ॥
 ଝାଉକାରେ ଦୁଇବର୍ଷ ବ୍ୟଗ୍ରଜମ ଭାଇ ।
 ଝୁଲିଗୁଲି କ୍ରିଡ଼ା କୁଦୁହଲ ରୂପବନ୍ଧୁ ॥ ୯ ॥
 ନିୟମରେ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ହେବାରୁ ପ୍ରବେଶ ।
 ନିୟମ ଧ୍ୟାୟକ ଲେଉ ଦେହ କଲ ପୂର୍ଣ୍ଣ ॥ ୧୦ ॥
 ଟଣାଟଣି ହେଉ ବିଦ୍ୟା ଉପାର୍ଜନ ଶୁଭ ।
 ଟଳାଇଲ କେତେଦିନ ହୃଦେଦଥ ଠାକ ॥ ୧୧ ॥
 ଠୁଲହେଲ ନବବର୍ଷ ମାୟାର ଅଙ୍କୁର ।
 ଠିକ ଦଶବର୍ଷ ମାୟା ଶାଶ୍ଵତା ବସ୍ତ୍ରାର ॥ ୧୨ ॥
 ଡୋଳା ଲଳା ସଙ୍ଗଭାବ ଶିଶାରେ ପ୍ରସନ୍ନ ।
 ଡେଇଁ କାଳକ ଶୋଳାରେ ଗଲ କେତେଦିନ ॥ ୧୩ ॥
 ଢାଞ୍ଚଲ ଅଗ୍ନି ଶୋଳବର୍ଷେ ମାୟୁଛବି ଚନ୍ଦ୍ର ।
 ଢାକି ଅଗ୍ନି ଶୁଭେ କାୟା କଲ ଅଲଙ୍ଗନ ॥ ୧୪ ॥
 ଅଶିମାରେ ଅଶିଲକ୍ଷ କରାଇଲ ଦେଶ ।
 ଅଶୁ ପ୍ରମାଣକୁ ଶୁଣି ଅହଂ ଜ୍ଞାନ ଲକ୍ଷ ॥ ୧୫ ॥
 ଚକାଅ ବଂଶଜ ବର୍ଷେ ବିଦ୍ଵଳ ତା ଚନ୍ଦ୍ର ।
 ଚକ୍ର ଅଭୁତ ଘଟଣା ମାୟା ପଞ୍ଚବତ ॥ ୧୬ ॥
 ଅୟ ନ ପାଇଣ ମନ ମାୟା ଲତା ରଜ୍ଜ ।
 ଅଳ କୁଳ ନ ଚିହ୍ନିଣ ଲେଉ ଶୋକେ ମନ୍ତ୍ର ॥ ୧୭ ॥
 ଦମ୍ଭଧର ଦେଖିବା କାଳକୁ ସେ ନ ପାଇ ।
 ଦ୍ରବ୍ୟଶ୍ରୟୀ ମାର୍ଗେମନ ମାୟୁରସେ ବାଇ ॥ ୧୮ ॥
 ଧାନରେ ନିଅ ହେ ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ପଟ କାନ୍ତି ।
 ଧଳା କଳା ଦୂରତ ବର୍ଣ୍ଣରେ ଶୋଭା ଜେନଇ ॥ ୧୯ ॥
 ନରପୁର ମଦ୍ୟ ଏ ବଜ୍ରସି ସିକାନ୍ତି ।
 ନ କର ପାରି ବର୍ଣ୍ଣନା ମୁଁ ତ କରେ ଖ୍ୟାତି ॥ ୨୦ ॥

ପ୍ରକାଶ ଯା ଦେଲ ହୃଦେ କଲି ମୁଁ ଚକ୍ରଣ ।
 ପ୍ରମାଣ ହେଉ ବା ନହୁ ଶ୍ରବ ଅମ୍ଭ ଜ୍ଞାନ ॥ ୨୧ ॥
 ଫଳ ଧର୍ମ ଚରୁଛବ ଧର୍ମଜ୍ଞଙ୍କ ପ୍ରାଣେ ।
 ଫଳାବୁହି ଦେଖାଇଲି ଶ୍ରବ ସର୍ବଜନେ ॥ ୨୨ ॥
 ବଡ଼ ବିଷମ ଏ ମାୟା କାନ୍ତି ଲଖ ଧାନେ ।
 ବିଷବର୍ଷେ ଦୋଷ ଦେଲ କାୟା ଗୋପ୍ୟ ପ୍ରାଣେ ॥ ୨୩ ॥
 ରସାନକ ରୂପତାର ଅଲେଖ ତା ଗୁଣ ।
 ରସୁକର ପୁଣ ସତ ରଜ ତମ ଚିତ୍ତ ॥ ୨୪ ॥
 ମର୍ମୀ ପଞ୍ଚତତ୍ତ୍ଵ ପଞ୍ଚ ପ୍ରାଣ ମାୟା ଭିତ୍ତି ।
 ମନୁଷ୍ୟେ ମାୟାରଣ୍ୟେ ଶୋକ ମୋହେ ଜଡ଼ ॥ ୨୫ ॥
 ଯାତ କାଳ ରୂପ ତାର ସବୁ ଗଲ କାହିଁ ।
 ଯାତନାରେ ମାୟାଲତା ସୁଖ ମଣ୍ଡୁ ଥାଇ ॥ ୨୬ ॥
 ରହୁ ମାୟା ଶ୍ରବ ପ୍ରେମ ପଥରେ ପଥକ ।
 ରସାଶ୍ରୁକ ମାୟାପୁର ରୁକ୍ତଜନେ ଦେଖ ॥ ୨୭ ॥
 ଲକ୍ଷ ଲାଳାବତୀ ରହେ ମାୟା ଆଶେ ଧର ।
 ଲକ୍ଷୀ ସିଦ୍ଧାସନ ଶୁଦ୍ଧେ ରୁଚୁନୁ ନିଦ୍ରାର ॥ ୨୮ ॥
 ବସିଛି ଦେ ସର୍ବବିନୟ ଶୁଦ୍ଧ ଅବେଷ୍ଟ ।
 ବଜ୍ରାସ ପଞ୍ଚମ ସ୍ଵରେ ପଞ୍ଚଭୂତ ଘଟ ॥ ୨୯ ॥
 ଶରୀରରେ ପୂର୍ଣ୍ଣଅଛି ବସୁଗୁଣ ଶାନ୍ତି ।
 ଶାନ୍ତିରସେ ବ୍ୟବହାର ବ୍ୟବହାରୀ କାନ୍ତି ॥ ୩୦ ॥
 ସମସ୍ୟା ବ୍ୟସନ ଅବା ବ୍ୟବହୃତ ଜ୍ୟୋତି ।
 ସତ୍ତ୍ଵବର୍ଗ ଲଖ ଅବା ସୋପାନଙ୍କ କର ॥ ୩୧ ॥
 ସନ୍ନିବିତ ବିଷୟକୁ ଦେଖାଇ ମୁଁ ଦେଲି ।
 ସଲପ ରଜିଶ ରୂପ ଶୁଦ୍ଧ ମୁଁ ରହିଲି ॥ ୩୨ ॥
 ଦେବ ସଦୟ ଦୃଢ଼ୟ ଶ୍ରବେ ଲକ୍ଷ ଏହା ।
 ଦୟାଅଛି ମାୟାତଳେ କାୟା ତଳେ ତାହା ॥ ୩୩ ॥
 ଯାତ କରାଇବ ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରବ ଦୃଢ଼େ ବାସ ।
 ଯିବି ଶୁଦ୍ଧ ଅଛି ମୁଁ ଯେ ଶ୍ରୀ ବିଦାଶ ଦାସ ॥ ୩୪ ॥